

Упокојио се у Господу Патријарх српски Иринеј

фото репортажа

Посете Патријарха Иринеја Епархији шумадијској

Упокојио се у Господу Патријарх српски Иринеј (1930-2020)

стр. 8

Упокојио се у Господу Патријарх српски Иринеј

Атанасије Лимасолски Дубље значење Божића

стр. 2

Сто година обновљене Српске патријаршије

стр. 15

Михаил Скабаланович, Витлејем - место рођења Христовог.....	4
Упокојио се у Господу Митрополит црногорско-приморски Амфилохије.....	13
Марко Јефтић, Света Литургија као извор мисионарског деловања Цркве...	31
Небојша Ђокић, Ана Митић Стошић, Манастир Симона монаха у Прерадовиу.....	34

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
In memoriam
Дечија страна

Издаје са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XLІ,
Број 6, (252), 2020.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Издаје:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић
Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј - ставрофор, Миљин Марковић, протојереј,
Марко Митић протојереј, Рајко Стефановић, протојереј - ставрофор, Драган Икић, јереј,
Небојша Младеновић, протојереј, Владан Костадиновић, јереј, Гордана Јоцић

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,
e-mail : n.milovic2@gmail.com
Дизајн и прелом: Дејан Манделц

Атанасије, митрополит града Лимасола

ДУБЉЕ ЗНАЧЕЊЕ БОЖИЋА

Сваки пут када станемо пред Бога, било у молитви или црквеном празновању неког догађаја из Христовог живота, било да на други начин осећамо присуство Божије, догоде се две основне ствари, које су потврђене искуством Цркве и светитеља. Прво, имамо осећај радости, јер доживљавамо обилну Божију љубав према човеку. Он уводи наша срца у неизмерну захвалност, када, сразмерно нашем духовном стању, осећамо и Божији велики дар. Друго, налазећи се пред Богом, ми, такође,

стојимо пред неком врстом суда за наше поступке, који нас води ка спасењу, нарочито ако је то време празновања великих догађаја из живота Христовог. Заиста, сваки догађај у Његовом животу налаже нам усвајање критичког става према себи самима, који нас никако не води пропасти, већ спасењу.

Тако, ми се сећамо рођења нашег Господа у циљу да, са једне стране, искусимо Његову велику љубав и, са друге, искажемо велику захвалност за све предивне ствари којима нас је даровао. Уз то, овај догађај нас награђује на конкретан начин, јер нам је дата могућност да осудимо сами себе за живота, на шта подсећа и Свети апостол Павле када говори да нам Господ неће судити ако сами себе осудимо (упореди Рм 2, 1, примедба *преводиоца*). Ако критикујемо наше поступке у овом животу, неће нам се судити у другом, јер је суд већ испуњен у овом свету.

Другим речима, сада када је Господњи празник пред нама, имамо прилику да критички сагледамо наше животе у контексту онога што је Господ учинио за наше спасење, нарочито када јасно знамо да Он ништа није препустио случају, већ је све управио као Господар историје, што и јесте. Он је тај који жели да све у свету има поредак какав има, чак и до најмањих детаља. Он је тај који жели да се роди у једној конкретной години, на конкретном месту, укључујући све остале детаље који образују велики празник Његовог Рођења.

Сви светитељи су са расуђивањем сагледавали догађаје који се одвијају у њиховом животу упоређујући их са Христовим животом, доносећи суд самима себи. Слободни смо да верујемо да је хришћанин сваки онај који подражава живот Христов у мери у којој је то човеку могуће. Тада хришћанин допуњује све празнике кроз милост и сажалење Божије, а управо то чини унутрашњу духовну делатност сваког човека.

На овај празник Црква кроз предивне химне непрестано слави Бога због Његове неизмерне благонаклоности према човеку, док у исто време трага за дубљим богословским значењем Његовог Оваплоћења. Не само свети старци, већ и обични побожни људи имају конкретно искуство тог дубљег значења. Када се старац Јефрем Катунски вратио са ходочашћа у Јерусалиму, очекивали смо да буде опчињен искуством Голготе и Распећа. Но, он је био опчињен пећином Рођења у Витлејему. О овом догађају је говорио: „Живећи у својој подвижничкој страњари у Катунски, међу својим бедним стварима, мислио сам да сам нешто посебан. Али видевши где је Христос рођен, заиста сам духовно пао.“

Рођен у пећини, прогнан и презрен од човечанства, Христос је испунио највећи догађај у људској историји: Божије Оваплоћење. Бог је постао човек у потпуној тишини, понизности и скрајнутости. Нико није знао шта се те ноћи збива, осим неколико пастира и мудрих људи из Персије. Овај догађај збио се у потпуном сиромаштву и понизности. Стога, када год смо оптерећени нашим прохтевима и жељама, требало би да се нађемо пред пећином Рођења, пред Оваплоћењем Речи Божије, да бисмо видели како изгледају наша дела наспрам онога што је Господ те ноћи урадио. Баш на тај начин ми доносимо суд о нашим делима. Са таквим ставом морамо критички сагледати читав наш живот.

Откако је Господ постао човек и анђели запевали „мир на земљи“, Он нам говори: „Не мислите да сам дошао да донесем мир на земљу; нисам дошао да донесем мир него мач“ (Мт 10, 34). Зашто Господ доноси мач, када анђели певају о миру? Христос јесте Мир, који је дошао у свет и постао човек да бисмо ми били у могућности да га заволимо. Показао нам је да наш однос са Богом није идеологија, јер нико не може тако волети идеју. Човек може бити наклоњен некој философској идеологији, али нико је не може волети, јер та љубав није узајамна.

У животу Цркве се дешава потпуно супротно. Ми

ништа немамо са философским идеологијама и Реч Божија није постала никаква идеја. Реч је постала тело. Логос се оваплотио да бисмо га могли заволетати. Што пре почнемо да га волимо, пре ћемо бити способни да разумемо да је Он био тај који је нас заволео љубављу која је несхватљива: „Ми љубимо њега, јер Он први заволи нас“ (1Јн 4, 19). Ово је Тајна која се налази у Цркви. Разлог томе је што Христос, као мир света, постаде субјекат љубави, а не вере. На тај начин, човек је усмерен на трансцендентну веру и наду у циљу да остане у љубави. Апостол говори: „Наду и веру ћемо одбацити и само ће љубав остати“, јер је љубав опитни, егзистенцијални догађај који помаже да човек схвати да је заиста у заједници са Богом. Ово је пут свих оних који Га воле до самог краја.

Првомученик Стефан је запечатао своју љубав подражавајући Господа. У *Делима апостолским* је записано да је приликом хапшења због проповедања Христа, његово лице током суђења било као лице анђела. Осудили су га на смрт каменовањем као великог грешника, а ту казну је прописивао Мојсијев закон. Но, испуњен Духом Светим, Стефан се није молио само за себе, већ за читав свет и поред његове ужасне ситуације. На тај начин је он подражавао Христа, који се, умирући, молио за оне који су га разапели.

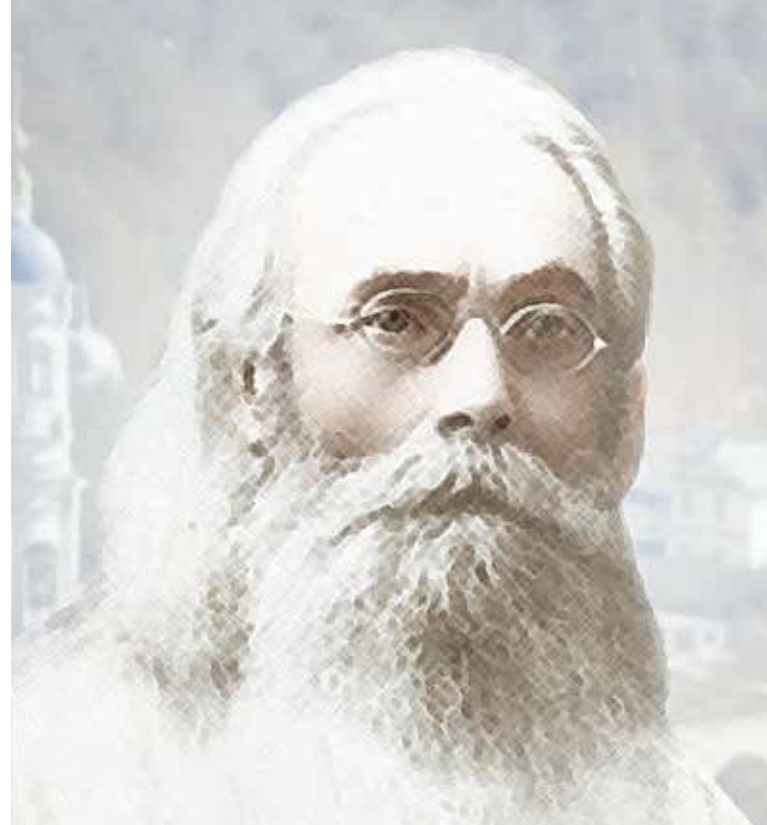
Међутим, откако је Христос дошао у свет и донео мир, милиони мученика су своје животе дали због вере у Њега и због истинске љубави према Њему коју су искусили. Љубав Христова је говорила у њиховим срцима.

Када прослављамо празнике посвећене светима и мученицима, не сећамо се само одређених догађаја из њихових живота. Сећамо се дана када су они дали суд о себи самима. Они су критички посматрали себе, а у истој линији са животом Господњим. Нису олако трошили дане. Светитељи су дубоко продирали у право значење својих живота, критички проматрајући и осуђујући своје поступке. Са једне стране, Христа су созерцавали у јаслима, у Његовој понизности и крајности, Његовој тишини и сиромаштву и нанесеном му злу а, са друге, своја дела су упоређивали са Њим и широко их сагледавали.

Преко апостола и свих светитеља, Господ је открио да је немогуће да Дух Свети борави у нама, а да ми сами не убирамо његове плодове. Стога, Створитељ јасно наглашава да су плодови Духа Светог: „Љубав, радост, мир, дуготрпљење, благост, доброта, вера, кротост, уздржање“ (Гал 5, 22). Потребно је да те плодове тражимо унутар себе, јер они указују на присуство Духа. Након тога можемо проценити како духовно стојимо. Такво критичко процењивање је неопходно и спасоносно. Ако овакву навик уврстимо у живот током празничног периода, онда ће заиста она бити спасоносна за нас, јер ће дати јаку потпору духовној борби са кајањем и понизношћу и исправљаће наше путеве.

У исто време, таква навика ће нас водити да тражимо Божију милост урањајући у љубав. Што пре препознамо да смо ми заиста људи који живе у мраку, пре ћемо питати: „Госпode, кога ће твоја светлост обасјавати, ако не оне који живе у мраку?“ Када схватимо да живимо у мраку, моментално ћемо се упутити на пут трагања за светлошћу. Па ипак, ако мислимо да живимо у светлости, онда никада нећемо видети истинску светлост, јер се задовољавамо оном коју можемо видети.

Са енглеског превео Лазар Марјановић

Свети Варсонуфије Оптински

О РАДОСТИ И ЖАЛОСТИ

Поздрављам вас с радостима које нек вам Господ пошаље у наступајућој години.

Поздрављам вас и са жалостима, које ће вас неизбежно посетити у наредној години. Уосталом, не узнемирајте се и не бојте се жалости. Жалости и радости тесно су сједињене једне са другима. Сетите се речи нашег Спаситеља: „Жена кад рађа трпи муку, јер дође час њезин; а када роди дете, више се не опомиње жалости, због радости што се роди човек на свет“ (Јеванђеље по Јовану, 16, 21). Дан смеђује ноћ и ноћ смеђује дан, кишовито време – ведро; тако и жалост и радост смеђују једна другу.

Свети апостол Павле изговара претеће слово: ако останете без казне, ви сте незаконита деца. Не треба очајавати, нека очајавају они који не верују у Бога; за ове је, наравно, жалост тешка, пошто, осим земаљских задовољстава, они ништа немају. Али верујући људи не треба да очајавају: жалостима они примају усиновљење, без којег се не може ући у Царство Небеско.

„Младићи благочешћем васпитани, злочестиве заповести занемарише, огњених претњи не убојаху се, него усред пламена стојећи, певаху: Боже отаца, благословен си“. (Ирмос Рођења Христовог, глас 1, песма 7.)

Жалости и јесу огњене претње или искушења, али не треба их се бојати већ, као преподобни младићи, треба славити Бога у жалостима, верујући да их Бог допушта ради нашег спасења.

Нека нас Господ све спасе и уведе у Царство Незалазне Светлости! Амин.

1. јануара 1913. године

Михаил Скабаланович

ВИТЛЕЈЕМ – МЕСТО РОЂЕЊА ХРИСТОВОГ

Овај есеј је написао почетком двадесетог века руски православни теолог, егзегета и литургичар Михаил Николајевич Скабаланович (1871-1931), син великог руског византолога и црквеног историчара професора Николe Афанасијевича Скабалановича (1848-1918). Магистар теологије, доктор црквене историје и двадесетогодишњи предавач на Кијевској богословској академији, М. Скабаланович је својевремено био под притисцима совјетске владе и преминуо је у егзилу у Архангелску у шездесетој години живота. Једно од његових најпознатијих дела јесте „Тумачење типика“

Град Витлејем – родни град цара Давида и место рођења његовог прослављеног потомка, Христа Спаситеља – налази се на узвишењу (774 метара изнад нивоa мора) које се састоји од два издужена и повезана брда (источног и западног). Са севера и југа је окружен долинама, а са истока и запада благим падинама. Витлејем се налази јужно од Јерусалима око два сата хода. Окружење Вилтејема је веома привлачно и оставља утисак утехе и радости.

Сама витлејемска брда су прекривена богатом вегетацијом и воћњацима са разноврсним растињем – маслињацима, виноградима, стаблима смокве и другим. Околна брда и долине су, такође, прекривени зеленим површинама. Како каже један путник, дивећи се живописном пределу у близини Витлејема – немаш другог избора осим да се присетиш свих библијских догађаја који су се једном овде догодили. Из даљине се може видети мала четвртаста грађевина која представља гроб Рахиље – прелепе жене јеврејског старозаветног патријарха Јакова коју је он много волео. На овом месту она се упокојила, била оплакана и сахрањена од стране Јакова који је путовао у Витлејем (видети Пост 35, 16 и 48, 7). На овом месту се налазе и развалине Раме (сада Ал-Рам, примедба преводиоца) коју помиње пророк када је предвидео убијање невинe витлејемске деце: *Глас у Рами¹ чу се, нарицање и плач велики; Рахиља плаче за децом својом, неће да се утеши за децом својом, јер их нема* (Јер 31, 15). Такође, овде се налазе и поља на којима је

сиромашна Рута сакупљала класје које је остајало после жетелаца, покушавајући да прехрани своју остарелу свекрву коју је волела као своју рођену мајку. Због тога је Господ наградио Руту, те је она постала супруга Воza, богатог и утицајног житеља града Витлејема и њено име се налази међу прамајкама Спаситеља света. Тамо доле, у долинама витлејемским и дуж околних плодних брда, богатих изворима слатке воде, млади Давид – племени-ти праунук Рутин – напасаће стада свога оца. На том месту ће он убити лава и медведа, штитећи своје овце и свирати предивне псалме на харфи. Усред тих планина ће се касније више него једном крити од Саула, који ће га прогонити као каквог одбеглог роба или зликовца. Тада ћемо се неизбежно сетити дирљивих, молећивих речи потеклих из благих уста упућених његовом злом прогонитељу: *Зашто господар мој гони слугу свог? Јер шта сам учинио? И какво је зло у руци мојој?* (1Сам 26, 18). Овде, у Витлејему, пророк Самуило је пронашао Давида и помазао га за цара, и касније, када је Давид заиста постао цар израиљски, Витлејему је указана част и назван је градом Давидовим. Такође, на пољима вите-лејемским налазимо и бунар цара Давида – у исто време када су Палестинци окупирали Витлејем, Давид је био изузетно жедан и замолио је некога да му донесе воду са тог бунара да пије. *Тада она три јунака продреше кроз логор филистејски, и захватише воде из студенца вит-лејемског што је код врата и донесоше и дадоше Дави-ду; али он је не хте пити него је проли пред Господом.*

И рече: Не дај Боже да бих то учинио. Није ли то крв ових људи, који не марећи за живот свој идоше (2Сам 23, 16-17). Давид је затим победио противнике и ослободио град. Даље, иза брда налазе се познате Соломонове бање, одакле је овај мудри цар изградио аквадукте који су ишли до Јерусалима – грађевине које одушевљавају многе до данашњег дана.²

Ово су библијски догађаји који сваком хришћанину враћају сећање на Витлејем и његово окружење. Но, ова сећања су бледа и маглопита у поређењу са оним које сматрамо за највећи догађај који је људски род обасјао новом светлошћу и Витлејему дао истинску славу и величину – догађај Христовог рођења! Читава даља историја Витлејема носи обележје града рођења Христовог, Спаситеља света – место поштовања и ходочашћа хришћанског. Још од најранијих векова хришћанства, Витлејему одају захвалност ходочашћем многи верници. Свети цар Константин Велики је изградио раскошну базилику у Витлејему у првој половини четвртог века, коју је касније реновирао Јустинијан. Касније су овде били изграђени манастири и цркве, тако да је до 600. године хришћанске ере град напредовао и био је познат широм хришћанског света.

Међутим, као што је случај са многим поштованим храмовима широм Свете земље, талас уништења није поштедео ни Витлејем. У дванаестом столећу, Арапи су скоро у целости уништили Витлејем, када су видели долазеће крсташе, који су обновили град у повратку. Године 1244. град је разорен од стране Харезмијаца³, а 1489. је скоро савијен са земљом. Последњих векова, Витлејем је знатно обновљен и тако је постао већински хришћански град. Године 1831. муслимани су протерани из града услед њиховог револта због нових пореза, а 1834. године, као резултат њиховог новог устанка, а по наређењу Ибрахим-паше, уништена је цела четврт коју су претходно заузели.

Данас се у Витлејему налази око 11.000 житеља и скоро сви су хришћани.⁴ Њихово главно занимање јесте пољопривреда и узгајање говеда. Уз то, већ неколико векова уназад, они се баве справљањем артикала за хо-

дочаснике и извештили су се за прављење орнамената од седефа: мале крстове, поједине библијске представе и друго. Такође, као материјал се користе корали и нарочите стене под називом „свињски камен“ (мешавина креча и смоле из Мртвог мора).⁵

Читав град, подељен на осам делова, украшен је грађевинама и зградама различитих хришћанских јурисдикција. Тако римокатолици имају велики фрањевачки манастир са гостионицом, предивну нову цркву на падинама брда иза бивше велике цркве, школу за дечаке и школу за девојчице (Сестре Светог Јосифа), сиротиште и апотеку. У југоисточном делу града може се видети католички манастир кармелићана, устројен по моделу замка Светог Ангела у Риму, употпуњен црквом и богословијом. Такође, постоји и болница Милостивих сестара у јеврејској улици на северозападу. Јерменска заједница исто има велики манастир у Витлејему, који се граничи са грчким и фрањевачким манастирима – сви они образују једну велику грађевину која личи на тврђаву на североисточном крају града. Постоји и заједница протестаната у граду (њих око шездесет).

Но, главна и најважнија хришћанска светиња у граду је црква Рођења Христовог заједно са пећином, која се налази на ободу града, на источном брду, близу стрме падине према долини. Црква Рођења Христовог је величанствена не само зато што је саграђена изнад места где је Спаситељ света рођен, већ и по историчности њених главних делова. Познато је да је Константин Велики подигао базилику изнад пећине у којој је, према предању, Христос био рођен. Можемо претпоставити да је данашња грађевина у свом изгледу махом идентична античкој базилици, иако је делимично промењена и измењена временом и историјом. У сваком случају, ова претпоставка је поткрепљена јединственошћу основног стила садашње грађевине и изостанком карактеристика модерних времена. Ако претпоставимо да је црква Рођења Христовог значајно рестаурирана од стране Јустинијана (527-565), чак и у том случају храм је врло добар пример античке хришћанске уметности.

Истина, у потоњим временима црква је промењена и измењена, али не у многоме. Сходно томе, у XII столећу црквени зидови су украшени мозаицима са златном подлогом, наредбом византијског владара Манојла I Комнина (1148-1180); црква је тада покривена лимом. У XV веку (1482) кров је био оштећен и захтевао је поправку која је изведена уз помоћ владара западних земаља (краља Едварда IV Енглеског и Филипа од Бургундије). Крајем XVII столећа, Турци су скинули олово са крова цркве и истопили га ради муниције, док је већи део мозаика Манојла Комнина био оштећен и раније.

Црква има облик грандиозног хола издељеног на пет наоса помоћу четири реда стубова од предивног црвеног мермера са белим пругама (једанаест стубова има сваки ред; висина сваког стуба је 6 метара). Централни наос је чак двоструко шири (10,4 метара) од бочних наоса, који су нижи од централног. У свом изгледу, стубови храма нису лишени незанемарљиве лепоте и оригиналности. Њихови пиједестали стоје на четвртастим плочама; капители су израђени у коринтском стилу, али су незнатно измењени; изнад имају дубоко урезане мале крсто-ве. Сада се на црквеним зидовима могу видети остаци

мозаика владара Михаила Комнина. Такође, постоји седам сликовних представа најближих предака Светог Јосифа (приказана је половина тела), као и најважнијих васељенских и помесних Сабора. Изнад су скупови украса са лишћем, представе анђела на сводовима и друго. Камени зид одваја овај део цркве од трећег дела у коме се заправо налази црква изнад пећине у којој се родио Христос. Троја врата воде ка овом делу храма. Овај део представља наставак централног наоса пресеченог попречно. Када се оба наоса погледају заједно, они образују облик латинског крста; на местима где се четири угла секу налазе се четири пиластра. У апсиди главног централног наоса налази се грчки олтар и престо који су од западног дела храма одељени амвоном и иконостасом. Остаци мозаика на зидовима овог дела храма приказују различите

сцене из Христовог живота: јужна апсида садржи неуобичајену представу Христовог уласка у Јерусалим; на северној апсиди приказано је јављање Васкрслог Хрис-

Црква Христовог Рођења налази се испред великог поплочаног трга; трагови оригиналног дворишта (атријума) античке базилике могу се пронаћи испред главног уласка у цркву са западне стране. Од троја врата која су изворно водила у припрату храма, сачувана су само централна, која данас представљају главни улаз. Међутим, и она су годинама била забарикадирана, те су стога само једна врата, врло ниска, преостала као главни улаз. Припрата, која је широка као и лађа храма, мрачна је и зидом подељена на неколико делова. У прошлости, троја врата су водила у цркву из припрате, али су двоја блокирана и само су средња преостала. Црквена унутрашњост задивљује због величанствене једноставности.

те сцене из Христовог живота: јужна апсида садржи неуобичајену представу Христовог уласка у Јерусалим; на северној апсиди приказано је јављање Васкрслог Хрис-

та Светом апостолу Томи и другим апостолима, који су представљени без ореола; на трећој представи налази се Вазнесење Христово, на којој апостоли такође немају ореоле; Мајка Божија је између апостола, а горњи део ове представе недостаје.

Из овог дела цркве, два степеништа воде ка пећини Рођења Христовог. Она се налазе са десне и леве стране олтара. Данас, десно (јужно) степениште припада православнима, а лево (северно) католицима. Пећина Христовог Рођења се налази испод православног олтара и има дугуљаст облик: дугачка је око 12,4 широка 3,90 а висока око 3 метра. Цела пећина је осветљена са тридесет два кандила, а под и зидови су прекривени мермерним плочама. У источној ниши се налази олтар са сребрном звездом изнад које стоји натпис на латинском: *Hic de Virgine Maria Iesus Chrisus natus est* (Овде је Дева Марија родила Исуса Христа). Нико не може прочитати ове речи без страхопоштовања и духовне радости, јер оне тако много говоре умовима и срцима хришћана! Петнаест кандила гори око ове нише од којих шест припадају Грцима, пет Јерменима и четири католицима. Међутим, колико год ова кандила јако горела, њихова светлост је бледа и слаба наспрам блистања вечне Светлости, Светлости света, која је своје сијање започела овде!

Насупрот пећине, налазе се три степеника иза којих се налази капела са јаслама, смештена у посебној пећини. Јасле су од мермера: дно је од белог мермера, а стране браон; воштана фигура новорођеног Христа налази се у јаслама. Западно се налази латински олтар поклоњења мудраца са (савременим) приказом овог догађаја. Недалеко од овог места, у југозападном делу цркве Свете Екатерине налазе се степенице које воде у јужне делове пећине: прво у капелу Светих младенаца витлејемских, где је, према каснијем петнаестовековном предању, Ирод наредио убиство неколико деце коју су мајке сакриле у овој капели. Пет корака навише улази се у капелу Светог Јосифа подигнуту 1621. године на месту где му је анђеоло наредио да иде у Египат са дететом Исусом. Одвојено од свега овога налазе се реликвије у малим одвојеним пећинама које су доста поштоване од

стране хришћана, нарочито католика: гроб блаженог Јеронима Стридонског (Свето отац из IV века), гроб и олтар презвитера Јевсевија Кремонског, гробови ученика Блаженог Јеронима – Свете Павле и њене кћерке Јевстохије и, на крају, келија где је блажени Јероним провео тридесет шест мирних година свог живота преводећи Свето Писмо на латински језик (дело које је познато под именом Вулгата) и друге списе за добро Цркве. Такође, овде се налази и такозвана Пећина млека, где се, како католици верују, налазе капљице млека које су падале на земљу док је Богородица дојила Исуса. Овде се налази и Долина пастира и пастирско насеље Бет Сахур – место одакле су били родом пастири који су се први удостојили да сазнају блавест о рођењу Спаситеља света.⁶

На овом светом месту је све натопљено духом величанственог догађаја Рођења Христовог. Овде све подстиче хришћанина да свој ум усмери ка Богомладенцу и своја колена приклони пред непресушним милостивим извором Сина Божијег!

Са енглеског превео Лазар Марјановић

напомене:

¹ Рама – мали град северно од Јерусалима, који се налази у племену Венијаминовом (ИНав 18, 25).

² Један савремени путник је описао ову Соломонову градњу на следећи начин: „При дну долине налазе се три велика базена један близу другог. Звук воде подсећа на звук точка који покреће воденицу. Бање су једнаке удаљености између себе (око 50 метара), с тим да се свака следећа налази шест метара ниже од претходне. Бање су велики резервоари пуни воде: око 100 метара дугачки и 65 широки, а дубоки су између четири и дванаест метара. Бање су махом „исклесане“ од стена, попуњене делимично са тесаним каменом и контрафорима. Идући ка истоку, свака бања је преграђена јаким зидом. Из ових бања вода је подземним каналима усмерена ка Јерусалиму (целокупна дужина је неколико десетина миља. Ови канали или аквадукти крећу се у два различита правца и спајају близу моста у „Долини деце хиномске“ испод Јерусалима. Од ове тачке, вода се креће једним током ка јужним падинама западног брда Јерусалима (Зиона) према брду Морији. Говори се да се овде налази вода са тог извора до данашњих дана (П. Петрушевский, *Каникуларная поездка в св. землю*. Киев 1904, стр. 151-152).

³ Харезм је историјски регион и бивше омање царство у централној Азији (*примедба преводиоца*).

⁴ Оваква ситуација је у време када је М. Скабаланович писао овај текст (крај деветнаестог и почетак двадесетог века). Нажалост, данас ствари стоје другачије. Многи муслимани су се вратили у Витлејем и многи хришћани су емигрирали у друге државе услед израелских ратова и зида који је изгадила израелска влада и који ограничава кретање овдашњих становника и омета их у свакодневном животу (*примедба преводиоца*).

⁵ К. Baedeker, *Palestine et Syrie*, Ed. 1612, p. etc.

⁶ Недалеко од Витлејема (око два километра) налази се једноставна капела. Према традицији, саграђена је на месту где се анђеоло јавио пастирима. Садашња капела је вероватно остатак цркве коју је Света Јелена подигла на овом месту. Треба нагласити да се овде својевремено налазио торањ, познат под именом Мигдол-Едер [Кула стада] (Пост 35, 21) и налазио се близу града на путу за Јерусалим. Блажени Јероним пише да „торањ својим именом пророкује пастире који су били на том месту у време Рођења Христовог“ (*De Loc. Hebr*). Стога, може се претпоставити да на овом месту нису боравили обични пастири, већ су они највероватније напасали жртвене животиње (Едершејм, стр. 238).

Упокојио се у Господу Патријарх српски Иринеј (1930-2020)

ОБОГОТВОРЕН САДА У ПРЕСТАВЉЕЊУ ЖИВОТВОРНОМ ТАЈНОМ ТВОЈОМ, ХРИСТЕ, К ТЕБИ ПРЕЂЕ БОЖАНСКИ СЛУЖИТЕЉ ТВОЈ

У стихире са опела, након стихова истакнутих у наслову, пева се „прими у руке своје душу његову као птицу, настани је у дворанама твојим и међу анђелске хорове“. За многе вернике, током молитвеног испраћаја Патријарха српског Иринеја, који је уснуо у Господу 20. новембра 2020. године, а сахрањен 22. новембра, након Литургије и опела, у крипти врачарског храма Светог Саве, песнички језик пун симболике ове стихире, постао је реалност: за њих је покојник заиста постао обоготворен и само прелази „тамо где је спремљен дворац, и рај, и цело Христово царство“. За све који су пратили његов живот као Божанског служитеља и који је, по речима апостола Пава „пазио на време“ (упореди Ефесцима 5, 15-16), неминовно је да пређе „тамо [где] је вечна светлост, тамо – извор живота нашег, тамо – настада вечна, тамо – рај, коме се свака душа праведна радује“. О овоме је на Литургији, на дан када је сахрањен блаженоупокојени Патријарх Иринеј говорио и Његово преосвеиштво Господин др Иринеј, Епископ бачки, чијим речима „Каленић“ започиње опроштај од уснулог оца нашег. У наставку прилажемо сведочанства о неколико посета Патријарха Иринеја Шумадијској епархији, у коју је често и радо, увек проносећи искрену љубав и благост, долазио, сведочећи и братску љубав са нашим архијерејем, Његовим преосвеиштем Господином Јованом

„После Васкрсења Христовога ипак уистину смрт постаје сан. Нови, будући, незалазни дан Царства Божјега већ траје од Васкрсења Христовога, којем претходи Крст Његов. Зато и ми, данас и овде, можемо – знајући да је Патријарх наш увек живео за Господа, за Цркву, за Јеванђеље, за истину, за правду, за љубав, за мир – казати да би он могао да пред Господа изиђе изговарајући библијске речи: 'Добар рат ратовах, веру одржах, трку овога живота заврших'. А ми бисмо могли да људску, разумљиву, природну тугу због растајања заменимо пасхалном, крсноваскрсном радошћу, парафразирајући речи Самога Спаситеља: 'Он није умро, он спава'. И када се пробудимо сви, – душа не умире ни после телесне смрти, а и тела васкрсавају на крају историје, – то ће бити, ако Бог да, вечна заједница љубави, заједница спасених, Сабор светих, Црква небеска, прослављена. А дотле, ми и овде остајемо сви у заједници љубави.

Ми се молимо сада за душу нашег новопрестављеног, блаженопочившег Патријарха, али у исто време смо уверени да се и он, са очинском љубављу коју је показивао према свима и свакоме током свог дугог и

плодног живота, такође моли за све нас, за Цркву нашу, за народ наш, за свеколику Цркву и за сав род људски. Стога га, понављам, испраћамо више са радошћу него са жалошћу и желимо молитвено да Господ души његовој подари вечни живот и радост у Царству небескоме, а тело његово да почива у миру у овоме светоме храму до последње арханђелске трубе, до свеопштег Васкрсења. Бог да му душу прости и молитве његове и благослов његов нека су са свима нама! Амин.

Из беседе Његовог преосвеиштва Господина др Иринеја, Епископа бачког

+++

„Долазим са Косова, мученичког Косова, из Пећке Патријаршије, био сам у Ђаковици, посетили смо још неколико места у Метохији, нарочито истичем да смо били у манастиру Гориочу, једном предивном манастиру, не тако великом, па смо били у дивној Соколици, изненађујуће украшеној. Када све то човек види и посети, заиста се испуни радошћу, великом радошћу, али и великом тугом, јер штрче спаљени зидови, порушене цркве.

А видимо исто тако, поред тих рушевина огромне палате које се подижу, односно које су подигнуте, али нису завршене. Све то сведочи да је неко дао силан новац том народу да подигну огромне куће и да се стекне утисак бројног народа, бројних житеља, да се стекне утисак једног успеха, свакако материјалног и економског. А у суштини – није то. Све што су учинили то су подигнуте грађевине од којих су можда неке и насељене.

Не видесмо много нашег народа. Наш народ видимо у малим оазицама, око манастира Бањске, а ово друго све је расељено. Остала су само имена српска, без живота, без народа српског. Даће Бог да дође до насељавања, до враћања. Оно што је велики проблем – наш народ иако би хтео да се врати, нема где да се врати. Тамо за сада нема никаквих услова за живот. И онима који су се вратили, ограничени су простор и кретање. Ђаковица, цела Ђаковица, има само четири старице које живе крај цркве и откада су дошле нису изашле из црквене порте. То је живот. Истина, до пре неколико месеци није било ни цркве. Сада имају цркву под кровом, лепу и велику цркву. Али, питање је ко ће тамо доћи да се служи. Служитеља ће бити, али питање је ко ће доћи од народа у цркву. Тако је и у Пећи, у Призрену, где за сада има тридесет седам житеља, призренских Срба. Од онолико града српског, од оноликог народа српског, данас је сведено на тридесет седам. Нешто је боље у Метохији, али све је то симболично. Симболично је присуство српског народа у тим крајевима. Нажалост, то је истина, то је чињеница. И ма колико желели да се врате, ма колико их на то побуђивали, не знам коме да то кажемо, питање

је шта га тамо чека – никакав живот, никаквих услова тамо нема за сада. Остаје нада и вера у Бога да ће ово стање проћи и да ће бити нешто боље. Дај Боже да то буде. Молимо се да то буде. Када ће бити, да ли ће бити, остаје да видимо. Нека је слава и хвала Богу на свему – остаје нада да ће бити боље.

Вама желимо свако добро. Ми смо ту, остаје нада да подижемо веру у нашој Србији. Хвала Богу, видим да се народ и овде враћа Цркви, враћају се млађи. Они који су заквашени квасцем пропале идеологије остају на некој другој страни, али нису непријатељи. Ми не видимо у њима непријатеље, већ пријатеље и лица која ће се полако враћати својој вери и Цркви што је наша нада и утеха. Нешто се креће набоље. Даће Бог да то и буде. Живели, свако добро вам желим и благослов Божији.“

*Крагујевац, 10. јун 2010. године,
благослов Патријарха Иринеја свештеницима
Шумадијске епархије*

+++

„Овај симбол треба да наговести да ни страдалништво у Крагујевцу није било мало; ово је знак града који је распет на Крст Христов и да су многи под овим знаком Божијим страдали, као и наш Учитељ, Спаситељ, Господ Исус Христос – без своје кривице, а они зато што су били православни, зато што су били Срби...“

Пуно оправдање има постављање и ово свечано освећење Крсног знака на којем видимо лик Христа распетог, који је показао највећу љубав према роду људскоме у своме страдању. Све што је Бог створио, створио је по сили моћи своје, али и састрадао је са свима нама, према роду људскоме; и то је највећа дело које је Бог могао да учини за род људски, за све нас...

Знамење је суштина пророка и апостола, суштина Цркве, суштина Јеванђеља и срж апостолске проповеди којом су свет освојили, и просветили и облагодатили силом Часног крста Христовог. Тајна лежи у сили знака Крста, он је успех апостола у свету, њихово учвршћивање многих Цркава, још за време живота на земљи, а и оних који су наставили пут њихов, оснивајући многобројне Цркве – и тако бројне народе, још у то време приведоше Христу.

Колико ја знам, врло мало ових светих знакова има на јавним местима. Познат је град Рио де Женаиро са бистом Христовом. Како лепо делује када се прође поред Скопља, и види се на оном брду крст који блиста и покрива, осећује град и православни народ који живи у Скопљу.

И овај ће Крст ућу у усторију Првославне Цркве, хришћанских народа, народа који живи овде, у срцу Шумадије. Крст светли да обасјава, да препорађа, да чини своју моћ, своју силу, и знамење.

И у Нишу се припремамо за велики јубилеј, за две хиљаде тринаесту годину, да на нашем једном брду подижемо велики Крст, и да нашим грађанима и многобројним пролазницима, дамо до знања да је Ниш хришћански град, град православног народа, град цара Константина, првога хришћанског цара.

Нека би дао Господ да сила и благодат овог Крсног знамења обасја све нас светлошћу и љубављу Хрстовом, да поглед наш према Крсту подсети нас на онога који је био уздигнут на Крст, који је тада раширио руке и све нас пригорио да нас приведе Оцу своме и Оцу нашем. То је био смисао првог Крста, Крста на Голготи, а то ће

бити мисија и овог овде постављеног. Нека вас, браћо и сестре, Крст Христов благосиља благословом својим.

Честитам и захваљујем се онима који су започели идеју да се овде подигне Крст, идеју коју су разрадили и учинили је остварљивом, да је Крст постао реални знак. Нека они, и град овај, и народ овога краја, народ земље Србије, и Србе ван граница, који су се силом прилика данас нашли у свету – на крају и читав свет – буду благословени и осењени знаком Светог, Часног, Животворног Крста. Нека нас Господ, који гледа са Крста, благослови, а ми да се потрудимо да будемо и останемо народ Његов, народ Крста, народ благодати Божије, народ захвалности Спаситељу своме, за све што је учинио и чини за нас.

Нека је благословен данашњи дан, нека је благословено ово освећење Часног крста и неко он буде ризница и извор благодати Божије за све оне који својим погледом сместе Крст Христов у душу своју и у срце своје, и нека их од њега греје и осветљава светлост Христа, светлост Крста и светлост истине Христовог јуванђеља. Нека сте благословени и нека благослов Божији преко Крста овога се пренесе на све овде присутне, и на читав наш народ православни...“

*Крагујевац, 21. јул 2020. године,
беседа Патријарха Иринеја на освећењу крста на
улазу у Крагујевац*

+++

„Велики је данашњи дан, браћо и сестре, јер осветисмо храм Божији, цркву свету, дом Божији. Призвасмо благодат Духа Светога да га освети и да га учини домом Божијим, домом Оца нашега. А када је то дом Божији, то је дом свих нас. То је наш дом, наша кућа, вечна и бесмртна, то је наша лађа духовна – тај дом нас води кроз ово бурно море живота; а који нас сигурно води тихом и благословеном пристаништу, тамо где је Господ, где су свети угодници Божији. Овај дом, ова лађа духовна, пролазала је кроз многе Сциле и Харибде. Много је страдања, али је сигурно пловила том тихом пристаништу зато што је Господ крманаш тог дома, те

лађе. И сви они који су у том дому, а сви смо ми у њему – ми који смо крштени у име Оца и Сина и Духа Светога – укотвили смо се у тај дом, ту лађу. Господ је крманаш наш и када смо у рукама Његовим, онда сву бригу своју, сву љубав своју предајмо Њему, јер Он зна куда нас води, којем циљу и смислу живота гредимо. Зато је велика радост и овога града и свих вас, браћо и сестре, али и свега народа нашега, народа у земљи Србији, али и онога народа који је силом прилика отишао изван своје домовине и населио данас готово све просторе земаљске. Готово да нема места где нас нема у свету. Али, иако су расељени широм света, широм овог шара, они имају један сигуран кров над собом. То кров Цркве наше Свете и Православне. Она као нежна мати закриљује и окриљује децу своју, и ову у отаџбини и ону у расејању, она нас збира, сабира и сједињује и јесте једина сила и снага – али благодатна снага која нас сабира и чини од нас један народ, Божији народ, Божије изабраништво. То је Црква наша, која је овде мати наша, али као мати, ишла је са децом својом, најпре у Аустроугарску, па затим у Европу, Америку, далеку Аустралију...

Свугде је Црква наша. И оно што је приметно, што нам завиде сви – прво што чине Срби, као што су то чинили у великим сеобама својим, иако су бедно живели – прво што су чинили – цркве су подизали. Прво брвнаре, па затим велелепне храмове да би за свагда тако обележили своје бивствовање и своје живитне просторе. То исто чине данас Срби расејани светом. Европа је препуна наших дивних храмова, по којима се познајемо и распознајемо да смо православни Срби. Тако исто је и у Америци и у Аустралији, свугде износимо оно што нам је највеће и најважније – Цркву своју у којој смо рођени, у којој смо препорођени и узрастали у Господу. Хвала Богу, и у наше време подижу су свети храмове, обнављају се свети храмове. То је нада, браћо и сестре, једина нада и наша утеха. Остаћемо на овим просторима, сачуваће нас Господ, сачуваће нас свети наши који војују духовну битку за нас. Једна од највећих битка нашег времена јесте битка за Косово и Метохију, свету српску отачаствену земљу, украшену највећим светиња-

ма, највећим украсима, светим Дечанима, Грачаницом, Богородицом Љевишком, Пећком патријаршијом и многим другим – хиљаду и три стотине светиња наших је на Косову. Истина, многи су храмови данас рушевине, али, то су наше ране, ране овога народа, ране тешке и непроболне, али су заливане крвљом нашом и крвљом Христовом. И као што је Господ васкрсао и оне ће да васкрсну. Косово је било и јесте и никада не може остати да није света српска земља, док је будемо носили у срцима, мислима својим, у песмама, докле гусле буду певале о Косову, а певаће док је Србина на овој планети - Косово не може бити отуђено. Помоћи ће нам Господ. Ово је тренутак, али имамо наду и утеху, имамо пример један у историји народа. Јевреји су скоро две хиљаде година чезнули за Јерусалимом расејани широм света. И дочекали су дан да га обнове и да се населе и да опет буде њихов свети град Јерусалим и света земља Палестина. И ми ћемо сачувати Косово. Помолимо се Господу да тако и буде.

Данас смо, браћо и сестре, овде, код овога новог подигнутог храма, дивног, који је украсио Крагујевац као што сваки нови и обновљени храм украшава место у којем јесте. И многи се храмови подижу, и обнављају стари у наше време. Али оно што је најутешније и најрадосније јесте да се народ враћа Цркви својој, враћа се вери својој. А где ће другде Србин него у Цркву своју. И са вером својом да живи ово време које му је Господ дао за живот. То је наша нада. Данас немамо много пријатеља, али је најважније да имамо пријатеља Онога који је свемоћан – а то је Господ наш. Све могу у Христу

који ми моћ даје – вели свети апостол Павле. Ако је Бог с нама, ко ће против нас – такође узвикује велики апостол Павле. Зато, браћо и сестре, као што народни песник упућује Марка Краљевића – бежи у цркву Марко - и ми, враћајмо се Цркви, враћајмо се вери својој, од оних најмањих до оних најстаријих, враћајмо се у Цркву своју, у наду своју, у љубав своју. Она нас никада није остављала. Нећемо ни ми њу остављати данас, која очекује нашу помоћ, нашу подршку.

Лепо је и дивно је, браћо и сестре, што градиме и обнављамо храмове, цркве и манастире. Али ти храмови које градиме треба да нам помогну да изградимо један други храм, много важнији и значајнији – то је Храм Божији у нама, у душама својим, у срцима својим. Тај Храм Господ највише воли, тим Храмом Господ куца пред вратима нашега срца да Га пустимо да се усели у нас, да нас освети, да нас обожи и да нам све Собом дарује. Ови храмови нам помажу да тај Храм подигнемо. Зато, оно чему нас Црква учи, чему нас Јеванђеље свето учи, чему нас Свети Сава учи – то прихватимо, ту науку прихватимо; и нека то буде наука нашега живота. Хришћанство, браћо и сестре, није философија, није ни етички систем – Хришћанство је живот по Христу, живот по Јеванђељу. Зато и подижемо цркве, да тим животом живимо, зато поживимо веру своју, да живот свој осмислимо, осветимо и упечатимо вером нашом светом. Нека она говори у име нас, нека нас она води, нека нас она уздиже и подиже и знајмо – нећемо погрешити и никада нећемо скренути са пута Христовог јер је Господ путоводитељ јединог пута који води у живот. Нека би дао Господ да тим путем идемо. Нека је слава и хвала Господу на свему, на овом данашњем великом дану, сверадосном дану, Божијем дану. Данас смо овде осветили не само храм, осветили смо и душе своје, осветили смо живот свој Христом Живим и увек присутним у животу Цркве своје и у животу свих нас. Зато, као што је свети Симеон говорио своме сину Светом Сави – Чедо, чуј речи моје - чујмо и ми речи Божије, речи Христове и приђимо храму, Његовој истини и Његовом животу и знаћемо зашто смо овде, знаћемо и пут наш и смисао нашега живота.

Нека би дао Господ, браћо и сестре, да су у овом времену, духовно отуђеном времену, времену у којем постоје мног многе стазе и путеви, а само је један пут Христов и спасоносан – пут јеванђелски, пут Христов, пут Светосавски - да се на том путу нађемо, да тај пут изаберемо, да на тај свети пут упутимо децу своју, будућност своју. Зато, сваке недеље, сваког празника, не пропустите да у те свете дане са најмлађом децом дођете у храм да понудимо оно што им је највеће и најважније, богатство које никада не пролази и не пропада, веру у Господа Христа и живот по Њему.

Нека би дао Господ да оваквих дана и оваквих саборовања имамо што више у нашем времену и нашем животу. Ако то будемо чинили, не плашимо се, не бојмо се, Господ је са нама. Нека сте благословени, ви, овај град који је мученике многобројне дао, да је благословена земља Србија и земља свих оних крајева где живи наш српски, Православни, благочестиви народ наш. Господ вас благословио и благослов Божији са вама сада и увек и у векове. Амин!

24. октобар 2010. године,
проповед патријарха Иринеја на освећењу цркве
Светог Саве у Крагујевцу - Аеродром

+++

„Мислим и сматрам, да би се овај народ колико-толико духовно задовољио и да би примио ону благодатну реч коју од Цркве очекује, потребан је дух апостола Павла, мудрост једног Василија Великог и златне речи Светога Јована Златоустога. Видети оволико народа, ову предивну децу која дочекују свога духовног оца, окупљени око Цркве, у времену које захтева храброст, заиста је нешто чему се треба дивити и за то треба Богу благодарити. Када кажем дивити се – не само да смо ми, представници Цркве задивљени, овде је и Господ задивљен, задивљени су и наши свети, велики преци, духовни оци, просветитељи и учитељи рода нашега, међу првима Свети Сава и сви следбеници на трону његовом. Али не само он, него и сви они који су овај народ водили, предводили, који су заједно са својим народом страдали, крв проливали и земљу своју бранили. Кажем, крв своју проливали зато што је ова света земља натопљена сузама народним и крвљу светих мученика. То је оно на чему народ зида своју веру и наду и своју будућност, са надом у Господа, да као што није оставио Господ ни оце наше, ни претке наше, са надом да неће оставити ни нас. То је више него сигурно, али само под једним условом, браћо и сестре, да ми не оставимо Бога живог. То је трагедија за сваки народ, посебно за српски народ, чије су државе и створили светитељи – два брата, један је носио круну црквену, други круну народну и државну. Они су створили ову земљу, осветили је и Богу посветили. И ту лежи тајна како смо се могли одржати толико дуго година под тешким турским игом и дочекати време и дане слободе – зато што су темеље ове државе поставили свети, Свети Сава са својим оцем и са својим братом, Стефаном Првовенчаном, у монаштву Симоном монахом. Ови светитељи су нам оставили своје свете мошти. Знамо да су мошти Светог Саве спаљене, али тај пламен нас греје и данас и узноси Богу. А Свети Симеон и Свети Симон и даље су са нама. И док су они са нама, сву наду у Господа полагамо.

Радујем се, понављам, овом бројном народу. Живеће овај народ, браћо и сестре, док се свија око цркава својих. Живеће овај народ све до тада докле живи живом вером Живога Господа. Велики апостол Павле – то је онај апостол који је наикада био тешки гонитељ Цркве и Христа и Хришћана, али којег је Господ призвао и учинио највећим апостолом међу апостолима, каже у једној посланици – када је Бог са нама, ко ће против нас! Да, када је Бог са нама и када смо ми са Богом, онда смо свемоћни, свесилни, онда све можемо у Христу, у Господу нашем. Зато, нека је благословен овај народ, нека су благословена ова дечица која су ме данас дочекала, мене као једног недостојног наследника највећег сина српског народа – Светога Саве. Нису мене лично и моју маленкост дочекали, него гледају у мени онога чије име сви ми носимо, на чијем трону седимо, не само српски патријарх него српски народ. То је разлог што се радујемо у Господу и благодаримо Господу на данашњем великом дану за овај град, за овај народ, за ове светиње које се налазе у близини; за све благодаримо Господу.

Шта бих могао да вам кажем, браћо и сестре, шта да кажем вама на чијим лицима и у чијим душама видим оно што је најбитније и највредније, видим живу веру у Господа, веру у Цркву своју, под чијим сводовима се налазите, видим да избија и осећање и убеђење да смо једно са Црквом, да живимо са Црквом својом, да ужи-

вам благодат и милост, благослов Божији који је Цркви дат, оној Цркви, браћо и сестре, за коју је Господ рекао, да је ни врата пакла неће надвладати. Те речи Господње, то пророштво Господа и Спаса нашег Христа, већ две хиљаде година се испуњава. А испунило се и у нашим данима, јер смо сви ми били сведоци недавне идеологије која је хтела да збрише све оно што се Богом освећује и Богом назива, али су завршили и они као и сви претходници христовоноци и црквогониоци – настали су са лица земље, а Црква је остала и сија и просијава још већом славом, како код нас тако и земљи где је највише гоњена, у Русији, светој земљи где је преко двадесет милиона жртава имену Христовом. И када су многи мислили да је завршено са вером и Црквом, Црква је заблестала из пепела, заблестала у свету и код нас и блистаће до краја света и времена. Држите се, браћо и сестре, своје Цркве, своје духовне мајке. Она је увек била са народом, она се, када није било ни краља, ни цара, ни велможе, духовно ставила на чело народа, водила га је и довела до дана слободе, до дана светлости. Сви они који су се Цркве држали, нису били изневерени, јер Црква, која је Тело Христово, којој је глава сам Господ Христос, неће и не може да изневери оне који су утеловљени у њено Божанско Тело. Држите се своје Цркве и своје вере, то нас је одржало, то нас држи и то ће нас одржати. Чувајте веру своју, чисту веру апостолску, мученичку.

Владика Николај наводи у својим делима разговор једног одступника од Бога који је дошао једном владару да каже да је све добро урадио, али да треба да измени, промени веру. А владар му каже – ако хоћеш да се разапнеш, ако хоћеш на огњу да се спалиш и тиме посведочиш ту своју нову веру – веру XVIII века - онда ћу прихватити твоју веру. А овај то није могао да учини, јер није имао снаге да тако нешто уради. А ми имамо хиљаде и хиљаде светих мученика, почевши од апостола који су истинитост свете вере и Јеванђеља потврдили и речима и делима, и оним што је још важније, животом својим. Само се нешто што је вредније од живота потврђује жртвовањем живота, а то је вера за коју су многи пострадали и у прошлом времену и у нашем времену. Ја не могу а да не поменем Светог Вукашина из села Клепаца у Херцеговини, када је мирно, видећи шта усташе раде са народом православним, отишао као јагње на клање, тако да је та мирноћа узнемирила целата његовог да није могао да настави свој злочиначки посао. Када му је наредио да викне да живи поглавар Павлић, он је мирно рекао – дете, само ти ради свој посао. Таква мирноћа, такав мир у души, могу само свети да покажу. И пострадао је мирно, свесно, за крст часни и име српско. Такви су безбројни, браћо и сестре, нека нам они, нека нам наши преци буду учитељи побожности, учитељи вере која води у живот; на њих да се угледамо. Господ нам је дао оно што многим није дао, безброј светих учитеља, безброј светих примера на које можемо да се угледамо, на свршетак живота њиховог и славу после живота.

*Јагодина, 16. октобар 2011. године,
проповед Патријарха Иринеја у Јагодини, црква
Светих апостола Патра и Павла*

In memoriam

ЖИВИ СВЕДОК ЖИВОГ ХРИСТА

Беседа високопреосвећеног Митрополита др Амфилохија (Радовића) на славској Литургији у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу, 26. новембра 2002. године

„Благодат заблиставши из уста твојих као свијетлост огња, просвјетли васељену.“ Ово су ријечи, часни оци, браћо и сестре, којим прослављамо и којим се сјећамо Светог Јована Златоустог, великог Божијег угодника, живог свједока живог Христа, којим се сјећамо златних уста Цркве Христове. Много је било у историји Цркве даровитих, богонадахнутих учитеља њених. Није мало ни пророка, велики су и апостоли Христови, сваки на свој начин и сваки према своме дару. Црква је испуњена свјетилима као што је небо испуњено звијездама, али међу њима свима Свети Јован Златоусти заузима прворазредно мјесто. Није случајно да су се у једном времену хришћани препирали из љубави према светитељима – ко је већи, да ли је Јован Златоусти, да ли је Григорије Богослов, да ли је Василије Велики? Наравно, и један и други и трећи су пред Богом велики. Зато је и Црква установила онај дивни празник – Света Три јерарха. Сваки од њих је према своме дару обогатио Цркву мудрошћу, био живи свједок живог Бога овде на земљи. Дубокоумни Василије, храбри и неустрашиви свједок Христов Григорије Богослов, пјесничка душа дубока. Он је заједно са Јованом Богословом и Симеоном Новим Богословом, трећи који је добио тај велики назив Богослова Цркве Христове.

Сјећам се, када је и како у Атини, у Катедралном храму, о Светом Јовану Златоустом беседио један велики јелински богослов, Панајотис Трембелас. Иначе, Панајотис Трембелас је писац бројних богословских списа, велики догматичар, апологета, литургичар, пастиролог. Нема богословске области којом се он није бавио. Па ће рећи са амвона атинске цркве: Када сам писао Догматику (а написао је велику Догматику у неколико томова), мислио сам да треба да трагам код Светог Василија Великог, Григорија Богослова, Кирила Александријског и других богонадахнутих учитеља Цркве за догматским истинама. Међутим, када сам заварио у списе Светог Јована Златоустог, онда сам тек схватио колико је био надахнут мудрошћу Божанском, колико је мудрости у његовим списима, нарочито у његовим тумачењима Старог и Новог Завјета. А када сам, каже, кренуо да се бавим тумачењем Светог Писма (а бавио се тумачењем и Старог и Новог Завјета), опет сам заварио у списе Светог Јована Златоустог и нашао сам да је ненадмашан тумач Ријечи Божије. Није случајно остало предање о светом Јовану Златоустом: док је тумачио посланице апостола Павла виђен је сам апостол Павле како му шапуће и открива смисао својих посланица и све оне мудрости. Зато се често и слика Свети Јован Златоусти са апостолом Павлом иза њега док он пише и тумачи Ријеч Божију. Наравно, још каже Трембелас: Када сам почео да се бавим проучавањем омитике, науке о бесједништву, нашао сам да је Свети Јован Златоусти ненадмашан бесједник.

Зато је назван златним устима. И заиста, кад данас читамо његове бесједе има се утисак као да их је јуче изговорио. Нема ниједне ријечи за коју би човјек рекао да

је она условљена временом у којем је он то изговорио. Такав је он био дубок зналац, не само свога времена, него онога што је надвремено, онога што је дубље од времена, онога што не може време да прогута. Изузетни је зналац људске природе, као ретко ко је прворазредни психолог. Зналац је људског тијела и људске душе, анатомије тјелесне, да не говоримо о његовом чудесном познавању природних збивања и природних феномена и догађања које је користио приликом својих бесје-

да на библијски, на јевађелски, на Христов начин. Као што Христос користи дивне примере у својим причама, у својим параблама, тако и Свети Јован Златоусти на један Богом надахнути, Духом Светим озарени начин, природу обасјава дубљом мудрошћу, мудрошћу Духа Светога, којом живи природа и над којом се носи Дух Свети од самога настанка свијета. И тако каже Трембелас: када сам се почео бавити литургијом, не само Ли-

тургија Светог Јована Златоустог, него и остали његови списи су пребогати знања и мудрости о литургијском животу Цркве.

Није онда случајно што је ево до данас његова Литургија главна Литургија коју Црква Божија приноси Христу Богу на дар. Велике су и дивне Литургије Светог Василија, Светог апостола Јакова и она Литургија што је зовемо пређеосвећених дарова, али је Литургија Светог Јована Златоустог тако концизна, тако прецизна, тако свеобухватна. У њој је садржана тајна Старог Завјета и

тајна Новог Завјета, целокупни домострој спасења и есхатон, оно што ће бити, оно што јесте и оно што је било. Тако је умно, тако је дубоко сажео Златоусти сву истину Откривења Божијег у својој светој Литургији.

Када сам се хтео бавити подвижништвом Цркве, каже блажене успомене умни учитељ Цркве Христове Панајотис Трембелас, онда сам рачунао да треба да трагам код ревносних пустињака, подвижника, међутим, кад сам почео да проучавам Светог Јована Златоустог, видео сам колико је дубок његов подвижнички опит и колико је дубоко његово знање које је стекао кроз лични духовни подвиг и борбу.

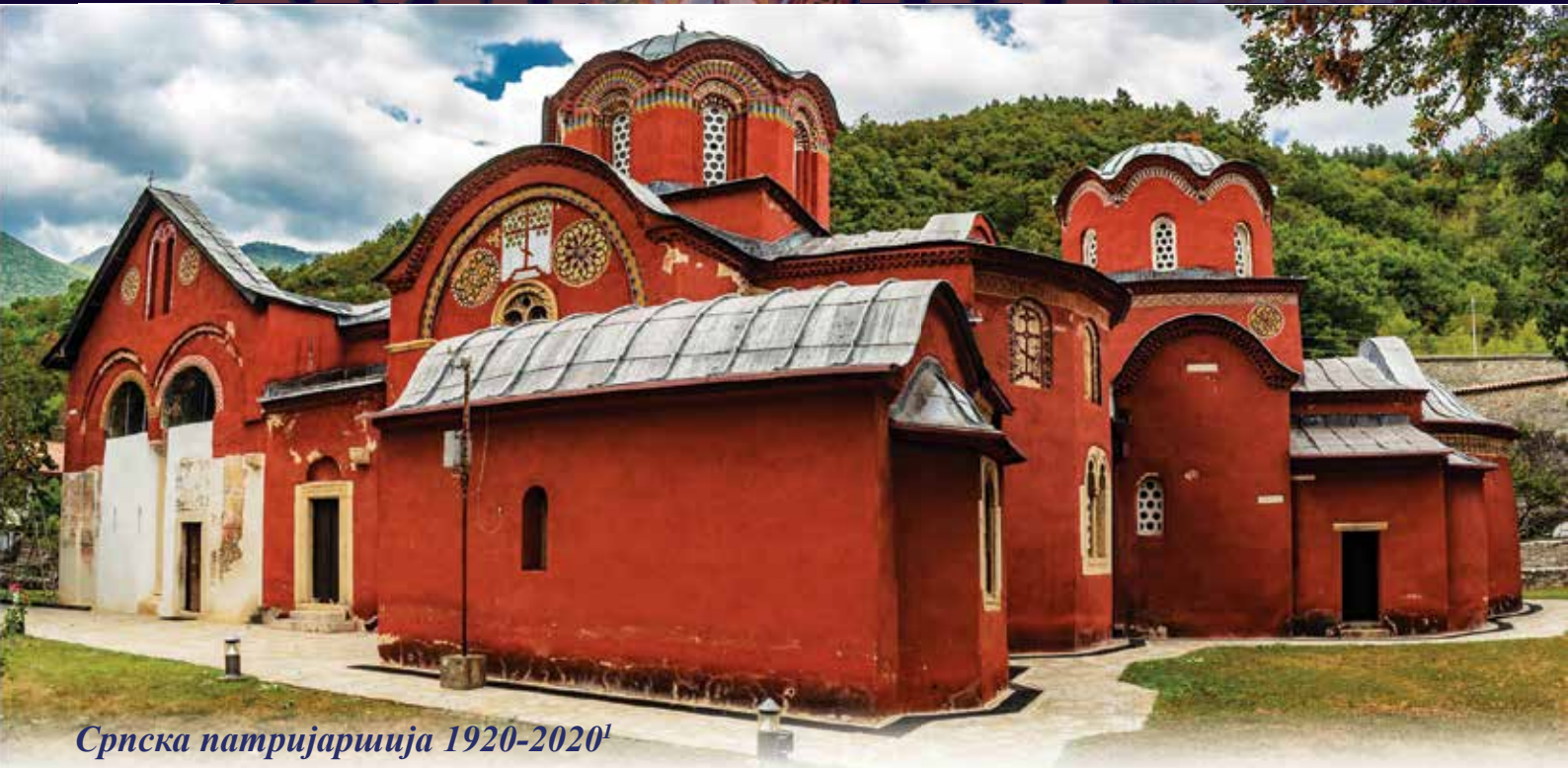
Нема области црквеног живота коју није обогатио Свети Јован Златоусти, велики борац за истину Христову. Свима нам је познато како је окончао живот мученички, а и цео живот му је био мученички. Јован Златоусти не само што је имао златна уста, него је био човјек огромне милости, човекољубља и доброте. Целог себе и цео живот свој, до последњег остатка, он је принео

Христу Богу на дар као хљеб миомирни, као што смо ми данас принијели свете дарове Христу Богу, као што смо принијели овај славски колач Господу на дар као жртву, тако је и он себе принијео Господу на дар. Мученички је потврдио своје мучеништво и потврдио своју вијерност Христу.

И као што је то било у прошлим временика, и данас је Свети Јован Златоусти заиста испуњен свјетлошћу огња, просвијетљује васељену. Учитељ је био у бесједништву, учитељ је у поимању дубоких истина Цркве Христове, учитељ је у поимању откривења Старог и Новог Завјета, учитељ је и у начину живљења овде на земљи, у подвигу, у подвижничком служењу Христу Богу. Све је у њему сабрано, а свега је центар свето причешће, света Евхаристија. Свети Јован Златоусти је писао не једанпут да се често треба причешћивати, али додавао је – не било како, само они који се припреме, који непрекидно служе Господу, они треба да приступају светињи над светињама и да се њоме ослађују и да постану једно са Господом живим и кроз Њега и у Њему да постану једно са другима, са свим људским покољењима. Велика тајна Цркве Христове има великог и дивног свједока у личности Светог Јована Златоустог. Није случајно да су многи који су се бавили проучавањем тајне Цркве прибегавали Светом Јовану Златоустом како би се од њега научили шта је то Црква. Велики ученик великог учитеља апостола Павла, преточио је посланице апостола Павла на нови језик и оставио нам је дивно свједочанство кроз вијекове до данас – своју свету личност, свети пример, велико учење своје, златно своје беседништво, да се надахњујемо како треба о Богу са страхом и трепетом говорити, како треба Богу служити, како се треба Њему клањати.

Сам Господ је надахнуо блаженог спомена Епископа шумадијског Саву што је ову школу посвети Светом Јовану Златоустом. Није случајно, да управо овдје, у срцу Србије, та школа је ево заживјела и почела, хвала Богу, да доноси плодове своје. Сигуран сам да ће у будућности доносити све богатије и богатије плодове. Гдје би друго ако не у Шумадији, овдје гдје је срце нашег народа, овдје гдје су темељи његови, овдје на овим просторима гдје је Вожд Карађорђе, а ево приближава се и двије стотине година од његовог устанка, гдје је кренуо на устанак за слободу. Онај Вожд Карађорђе, који је своју главу, попут Јована Златоустог, уградио у темеље бића нашега народа, своју златну главу, трећу главу. Прва је она глава Светог Јована Владимира, зетског краља мученика. Друга је глава великог мученика косовског Лазара. Трећа је глава Војда Карађорђа, овдје рођеног. Коријење му је негдје тамо гдје је Свети Јован Владимир својом мученичком крвљу запечатио своју вијерност Христу. Овдје је уродио богатим плодом и зато није случајно што је овдје настала ова школа Светог Јована Златоустог.

Нека би, дјецо Божија, Свети Јован Златоусти био ваш надахнитељ у проучавању свете науке, богословља, најдивније науке од свих наука. Науке која је сабирно сочиво свеукупног људског знања и људског умовања. Јован Златоусти је заиста путовођа и вама и свима нама и нека би његовим молитвама Господ и нас укријепио у све дане нашега живота да останемо вјерни Христу Богу нашем и светињи Његовој, светој Цркви, да би се у нама и кроз нас прослављало име Божије као што се прослављало кроз Светог Јована Златоустог. Његовим молитвама Господе Исусе Христe, Боже наш, помилуј и спаси нас. Амин!

Српска патријаршија 1920-2020¹

ЈЕДНОДУШНА ВОЉА ЗА УЈЕДИЊЕЊЕМ

„Насилним актом султана Мустафе III од 13. септембра 1766. године, угашена је Пећка патријаршија. Све до наших дана се заступало гледиште да је тада укинута Пећка патријаршија. Султан и његови помагачи нису Српску православну Цркву прогласили 1346. године Патријаршијом, јер за то нису били надлежни, а нису је могли ни укинути. Они су је само насилно угасили и самим тим дошло је до паузе у поглаварству Српске православне Цркве све до 1920. године“ (Сава, епископ шумедијски, *Једнодушна воља за уједињењем. Обнова јединства Српске патријаршије 1918-1920. године*, Каленић, Крагујевац, 6, 1998)

„Пећка патријаршија је од 1766. до 1920. године живела у срцима свих Срба и сви њихови погледи били су упрти у правцу Пећи. Митрополит крушедолски Исаија Ђаковић (1708) сматраће себе митрополитом крушедолским све дотле док се пећки престо не добије, а Срби из Црне Горе гледаће на Пећку патријаршију, у време када у њој није било патријарха, као на светло сунце које обасјава све српске крајеве. После разарања организације Пећке патријаршије 1766. године, пуноћа Српске православне Цркве живеће и даље у јединству и поред тога што је била у стању нејединства и раскомадана по разним државама и разним црквеним јурисдикцијама.

До стварања Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца 1. децембра 1918. године, Срби су припадали следећим црквеним организацијама: Београдској, Карловачкој и Црногорској митрополији, Српској православној Цркви у Босни и Херцеговини, која је била подчињена Цариградској патријаршији, као и Српска православна Црква у Старој Србији и двома српским епархијама, Далматинско-истријској и Бококоторско-дубровачкој. Последње две епархије биле су у саставу Буковинско-далматинске митрополије, са седиштем у Бечу, а митрополит је резидирао у Черновцима. Иако су Карловачка митрополија, Српска Црква у Босни и Херцеговини и Буковинско-далматинска митрополија биле на територији Аустро-Угарске, бечки властодршци нису желели да ове покрајинске Цркве сачињавају једну јединствену православну Цркву, јер су мислили да ће на овај начин лакше поунијатити православне верне и брже их однородити. Нарочито после доношења Апоњијевог закона.

Већ 14. децембра 1918. године архијереји босанско-херцеговачких епархија, добро-босански Евгеније Летица (1908-1920), захумско-херцеговачки Петар Зимоњић (1903-1920; од 1920. до 1941. добро-босански – убијен од усташа 1941), бањалучки Василије Поповић (1908-1938) и зворничко-тузлански Иларион Радонић (1910-1922; од 1922. до 1929. епископ вршачки) донели су одлуку да се уједине са Београдском митрополијом, с тим да се од Цариградске патријаршије издејствује канонски отпуст.

Епископ далматинско-истријски Димитрије Бранковић (1913-1920) у име своје епархије и у име Бококоторско-дубровачке, која је била удова (епископ Владимир умро је 17. фебруара 1917) обрати се Светом архијерејском синоду Карловачке мирополије „ради поновног примања у крило матере цркве Митрополије карловачке, камо је тај део Српске православне Цркве припадао до 1874. године, а издвојен је из чисто политичко-државних разлога, који су сада распадом Аустро-Угарске монархије престали“.² У Сремским Карловцима – Српском Сиону одржана је 18. децембра 1918. године прва конференција српских православних архијереја под председништвом архиепископа београдског и митрополита Краљевине Србије Димитрија. У раду ове конференције узели су учешће следећи архијереји: пакрачки Мирон, заменик митрополита-патријарха карловачког, добро-босански Евгеније, бањалучко-бихаћки Василије, зворничко-тузлански Иларион, вршачки Гаврил, темишварски Георгије, будимски Георгије, далматинско-истријски Димитрије и викарни епископ Карловач-

ке митрополије Иларион. Конференцију је, као домаћин, отворио епископ Мирон и после поздрава председничко место предао митрополиту Димитрију.

Већ у почетку рада, епископ Мирон приказује одлуку Светог архијерејског синода Карловачке митрополије број 126/104 од 18/31. децембра 1918. године која гласи: „Изриче сједињење своје црквене области са осталим српским црквеним областима у уједињеној држави СХС успостављањем јединства какво је постојало до 1710. године³ у Српској патријаршији, а које ће законитим и прописаним од Васељенске Цркве путем по позваним чиниоцима уредити и придржавајући Митрополији карловачкој право пристанка код уређивања односа њезина према јединственој Цркви и држави.“⁴

Митрополит дабро-босански Евгеније саопштио је одлуку босанско-херцеговачких архијереја о припајању поменутих митрополија Митрополији Србије, а што је учинио и епископ Мирон у вези са српским епархијама у Далмацији и Боки Которској.

По саслушању ових изјава, митрополит Димитрије изјавио је „у име своје црквене области, да пристаје на уједињење и да ће тој својој изјави прибавити накнадно одлуку свога архијерејског Сабора“⁵.

Поред митрополита Димитрија, Свети архијерејски сабор у то време сачињавали су само још двојица архијереја, шабачки Сергије Георгијевић (1905-1919; +1922) и нишки Доситеј Васић (1913-1932; од 1932. до 1945. митрополит загребачки).

Архијереји су на тој конференцији констатовали да је „једнодушна воља законитих представника српских православних црквених области за уједињењем и на основу тога изриче се потреба да се одмах приступи извршењу тога црквенога уједињења успостављањем Српске Патријаршије, пошто се са пуним поуздањем очекује да ће и Српска Црква у Црној Гори пристати на уједињење, која због краткоће времена и тешких прометних прилика није могла бити заступљена на овом збору епископа“⁶.

У току рада ове конференције епископ будимски Георгије (1912-1951) поднео је писмену изјаву овог садржаја: „Поводом изрицања сједињења свих српских црквених области у уједињеној држави СХС услед чега су неке црквене области, нарочито делови Епархије будимске са епископском катедром у Будиму, остале ван граница уједињене Цркве и државе, молим да се црквени одношаји тих делова по позитивним факторима уреде, изјављујући жељу да се одржи јерархијско јединство, какво је пре 1710. године постојало у Пењској патријаршији.“⁷ Поводом изјаве епископа Георгија донета је одлука да се умоли државна влада да посредује и настоји да се међународним уговорима обезбеди црквено-просветни развитак тих делова.

Архијереји су на овој првој конференцији одлучили да се епископу Илариону (Зеремском) повери израда привремене Уредбе о избору српског патријарха, коме је такође поверено да изради нацрт уредаба за Духовну академију и богословије. Исто тако истакнута је потреба за издавањем званичног и стручног богословског листа,

а од краљевске владе затражено је да хитно реши материјално питање парохијског свештенства.

На овом првом заседању установљен је привремени Одбор коме је поверена привремена организација уједињене Цркве до њеног коначног уређења. У Одбор су ушли: митрополит зворничко-тузлански Иларион, као председник и епископи, темишварски Георгије, нишки Доситеј, далматинско-истријски Димитрије и викарни епископ Иларион. Касније је овај одбор преименован у Први средишњи архијерејски сабор⁸ у који је ушао архиепископ цетињски и митрополит Црне Горе, Брда и Приморја Митрофан Бан, а изостао је епископ далма-

тинско-истријски Димитрије, који је по својој жељи умровљен. Мандат Средишњег архијерејског сабора трајао је до избора првог патријарха српског Димитрија 1920. године, а након тога отпочео је да ради Свети архијерејски сабор Српске православне Цркве у чији састав су ушли сви епархијски архијереји наше Цркве“ (Сава, епископ шумадијски, *Једнодушна воља за уједињењем*).

Православним хришћанима Краљевине шаљемо наш краљевски поздрав и ову благовест

Када је велики просветитељ и оснивач независне Српске Цркве Свети Сава, син Стевана Немање „Сакупитеља и обновитеља погиблих стада отачаства

свога” стварањем независне српске Архиепископије и венчањем брата свога Светог Стевана Краљевском круном, учврстивши велико дело свог великог и мироточивог оца и обезбедио Србији духовну и политичку независност; и кад је под наследницима Немањиним и Савиним у главном извршено уједињење српског народа у једну државу, Српска православна Црква тада – године

Политичку судбину српског народа делила је вазда и Српска православна Црква, тако да је насилно политичко разједињење довело и до насилног црквеног разједињења.

Сада, када је помоћу Божјом и снагом народа, потпомогнутом огромним жртвама православног свеиштва, извршено велико дело народног ослобођења и уједињења у једну државу, представници раздвојених цркава, вођени духом Светог Саве, богоносних и осталих светитеља и великих патријараха воздјавиших в сербској земљи прогласили су јединство Српске православне Цркве и васпостављење Српске Патријаршије.

Потврдивши указом од 17. јуна 1920. године једнодушну одлуку свих српских православних архијереја из Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца о уједињењу свих православних цркава Краљевине, Ми данас потврђујемо и одлуку Светог Архијерејског Сабора православне Цркве Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и проглашујемо васпостављење Српске Патријаршије, извршујући тако и други део Душанова завета. Зато:

У име
Његовог величанства
Петра I
по милости Божјој и вољи Народној
Краља Срба, Хрвата и Словенаца
Ми
Александар Наследник Престола

На предлог Нашег Министра Вера,
а по саслушању Нашег Министарског Савета,
решили смо и решавамо:

Поглавик васпостављене Српске Патријаршије, пријемник трона Светог Саве, првог Архиепископа и просветитеља Српског, Арсенија, Данила I, Јанићија, Макрија, Гаврила, Арсенија Чарнојевића и осталих великих патријараха да се зове:

„Српски Патријарх Православне Цркве Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца“.

Краљевом Уредбом на предлог Министра Вера прописаће се статут о избору првог Српског Патријарха, и о уређењу Патријаршије и Синода.

Препоручујемо Нашем Министру Вера да овај Указ објави и о његовом се извршењу стара.

Дано у престоном Граду Београду на дан Сабора Српских Светитеља, 1920. године.

АЛЕКСАНДАР, с. р.
Министар Вера, Павле Маринковић, с. р.

(Проглас о васпостављању Српске патријаршије)

„После Првог светског рата обновљено је духовно јединство Српске православне Цркве и васпостављена је Српска патријаршија. На територији Краљевине Југославије нашле су се, углавном, све српске епархије. Ван Југославије остали су делови Будимске и Темишварске епархије, Задар и Скадар са околином, Српска Црква у Америци и Канади, српске православне црквено-школске општине у Бечу, Трсту, Риједи, Пероју и Пули.

ПОЛИТИКА

Димитрију Патријарху свих српских и поморских земаља многаја лета.
— Јуче је у Пећи на свечан начин Патријарх Димитрије узвишен на престо.

Политичка ситуација у Српској Краљевини, која је у последње време изазвала велику пажњу јавности, добила је још једну нову тачку гледишта. Патријарх Димитрије, који је у јулу прошле године изабран за Патријарха свих српских и поморских земаља многаја лета, јуче је у Пећи на свечан начин узвишен на престо. Овај догађај, који је трајао неколико дана, био је једна од најважнијих политичких акција у Српској Краљевини у последње време. Патријарх Димитрије, који је у јулу прошле године изабран за Патријарха свих српских и поморских земаља многаја лета, јуче је у Пећи на свечан начин узвишен на престо. Овај догађај, који је трајао неколико дана, био је једна од најважнијих политичких акција у Српској Краљевини у последње време.

Чола долази.
Два месеца пре него што је изабран за Патријарха свих српских и поморских земаља многаја лета, Патријарх Димитрије је посетио Пећку патријаршију. Овај догађај, који је трајао неколико дана, био је једна од најважнијих политичких акција у Српској Краљевини у последње време. Патријарх Димитрије, који је у јулу прошле године изабран за Патријарха свих српских и поморских земаља многаја лета, јуче је у Пећи на свечан начин узвишен на престо. Овај догађај, који је трајао неколико дана, био је једна од најважнијих политичких акција у Српској Краљевини у последње време.

ВИСОКИ ДИЧАНИ.

1346 – подигнута је Душаном Силним, а уз сагласност Сабора и по жељи народа, од Архиепископије на ступањ Патријаршије.
Српска народна православна Црква Св. Саве чувала је народност нашу кроз све векове, а Патријаршија је остала символ народног јединства чак и онда кад се државно јединство распало и од једне постало више српских држава.

С пропаћишу српских држава пропала је за неко време и Српска црквена независност. Али дух Светог Саве живео је и даље у српској цркви и 1557. би под патријархом Макаријем обновљена Пећска Патријаршија, која је опет и под турским господарством представљала и учврстивала духовно и народно јединство православног српског народа. Доцније, када је патријарх Арсеније Чарнојевић у XVII веку био принуђен прећи у Карловце, Српска Патријаршија је продужила благодотворну јеванђелску мисију и национални рад.

У састав Српске патријаршије ушло је 28 епархија. За све епархије и митрополије које су биле у саставу Цариградске патријаршије и Буковинско-далматинске митрополије, прибављен је отпуст, а архијереји осталих покрајинских цркава изразили су жељу за сједињењем, које је проглашено Указом регента Александра 17. јуна 1920. године.

За првог Српског патријарха изабран је 12. новембра 1920. године архиепископ београдски и митрополит Србије Димитрије „и зато, што је он био архиепископ Цркве краљевине Србије, из које је потекло ослобођење и уједињење Срба, Хрвата и Словенаца, а са њиме и уједињење шест делова дотадашње хијерархије Српске православне Цркве“. Нови патријарх је устоличен у Београду сутрадан, а у Пећкој патријаршији 28. августа 1924. године. У васпостављеној Патријаршији није одмах било јединственог Устава или закона, већ ће се наредних десет година у бившим покрајинским црквама и даље управљати на основу постојећих, покрајинских прописа. Рад на припремању новог Устава, од стране стручних свештених и световних лица, трајаће пуних десет година.

За време патријарха Димитрија основани су Богословски факултети у Београду и Загребу (овај је требало да замени Стару карловачку богословију, која је имала ранг факултета, али је био кратког века), нова богословија у Битољу и две монашке школе: у манастиру Раковици и у манастиру Бездину (Темишварска епархија).

Обновљена је стара Браничевска епархија (1921) и основане Чешко-моравска (1921), Америчко-канадска (1921) и Бихаћка (1925). У овом времену Српска Црква је била у могућности (раније је Аустро-Угарска то спречавала) да притекне у помоћ православнима у Прикарпатској Русији, који су насилно поунијашени, да се врате у крило Православне Цркве. Неколико година су тамо мисионарили епископи, битољски Јосиф, нишки Доситеј, бачки Иринеј, рашко-призренски Серафим и архимандрит Јустин, припремајући терен за Мукачевско-прјашевску епархију. Српска православна Црква је прихватила богомољачки покрет и патријарх Димитрије је одобрио прва Правила Православне народне хришћанске заједнице, која је стављена под духовни

надзор епископа охридског Николаја. Захваљујући њему, Хришћанска заједница је добила своју штампању у Крагујевцу прилогом Михајла Пупина, па је могла, између два рата, да развије веома плодну издавачку делатност (Сава, епископ шумадијски, *Васпостављање редовног стања у Српској патријаршији. Поводом седамдесетогодишњице, 1920-1990. година*, Црква, календар Српске патријаршије за 1990. годину, Београд).

Завршни чин обнове Српске Патријаршије – увођење Патријарха Димитрија у престо пећких патријараха – доносимо преносећи извештавање о томе београдске *Политике* за коју су писали врло угледни књижевници и новинари Григорије Божовић (1880-1945) и Живко Милићевић (1896-1975):

ТРЕЋЕ УСТОЛИЧЕЊЕ

Изнад стародавне Патријаршије размештене су батерије. Можда на местима где су и 1915 биле и где су сахрањене по околним брежуљцима. А може бити да се когод присетио да увуче који топ и у оне пећине на терасама с десне стране плахе Бистрице, из којих је пре девет година, тужно одјекнуо последњи салут на крст разпетој божанској Шумадији. Једног предвечерја кад је Србији новембарско сунце крваво залазило у тмурне Проклетије, када су мађарски хусари и Цурови Малисори бочили се један о другог као прехваћени волови да кукавички изиђу на Песак, познато поприште старога града. И да овај заузму. Ваљда и одавде грува који топ. Али са Цеферове Табије – несумњиво. Тамо су батерије. До душе друга, новија оруђа, но опет ветерани. Ни мало неславнија од ископаних по тим местима. Која су прошла преко Кајмакчалана и у царском походу најбољега покољења допрла до Истре и Печуја, до Сегедина и Лугоша. Грокћу она. Њих, може бити, у дивљој мржњи слуша Барјам Цур негде горе у Краснићу. И сам себи шапуће кроз густе седе бркове, отромбољених очних капака као какав неизлечни пијанац: „аља пра ђал Субија, аља...“ Чује он. Распознаје он како батерије пале баш са Цаферове Табије. Па у сећању не може да се отме једној слици. Био је на Песку. Око њега три тисуће Арна-

ута, прошараних кицошким ескадронима аустријским. Узалудно он заповеда да се креће напред. Са врха једне мунаре усред града бије последња, једина заостала српска брзометка. Лагано али као да гађа белегу. У његове редове, то пада један по један сјајан џамадан, један по један бели копоран. Некакав рањени Шумадинац испео се на мунару да даде последње сведочанство српском оружју. А кад град притиште страховита експлозија запаљених ратних магацина, на ивицу табије други Шумадинац као од шале изгура из заклона брдски топ. Па трећи Шумадинац. Који намести митраљез. Њих двојица, гладни и мирни као богови погледаше у гомиле, испаливши и последњи реденик... Баш са те табије грувају данас топови од раног јутра. Да поздраве славно пале по питомом Хвосну. Да поздраве све славне калибре топова, побацих по зеленим вировима Белога Дрима, демолираних и покопаних око Пећи. Да огласе земљи и бијелом свијету треће устоличење првосвештеника све српске и поморске земље кад га Краљ Срба, Хрвата и

га прогоњења по Београду, вербалних успеха по дворницама и кулоарима и Београда и Загреба. И као да она може остати жива само од тога. Велика је империја пала кад је Рим заживео само о форуму. Нека се не заборави да велики делови народа нашега живе још о нечем другом. Иначе ни Београд ни Загреб неће са њима ускоро имати ничега заједничкога. Народ не брани свилу и кадиву, нити интересовање за данашње Тркалиште. Не љути се за безбројне венце јунацима палим на футболу. Али хоће да се завири у његов живот. У његова духовна интересовања. У значај и смисао онога што је и њему драго и о чему он живи. Шта је његова општа разонода, кад иначе тешко влаци свој и физички и духовни живот. Није све само археологија коју треба заборав да покрије. Данашњи дан има особити значај за Метохију, за Јужну Србију, за целу, најзад, земљу. Данас у Пећи грувају топови. На домаку Албаније, у Јужној Србији. Она је само 1912 видела српску силу и господство. Требало је опет да је види. Краља, владу, свога патрику, владике и попове, златне кочије, гарду, војску под шлемовима. Да се сиротиња раја мало раскрави, а на страх врагам. Једни и други да очима својим виде обнову патријаршије, јер се тамо још прича о нашој привремености. А грчки Томос ни у овдашњој саборној цркви нису правилно прочитали. Нису имали кад, јер су другу бригу бринули, па чак и о млиновима у Воводини...

*Устоличење Патријарха Димитрија
28. августа 1924. године у Пећкој патријаршији*

Словенаца уводи у престо Јанићија, Соколовића и Чарнојевића. И да напомену гласно и громовито и дојучерашњој раји, још неоткрављеној а камоли пригрејаној, и Бајраму Цуру – ма се и то огласило за провокацију – да је ваистину још жива Србија, још...

Наша је садашњица груба и врло немилосрдна. Њени замаси су померили с места свакога од нас. Цело наше поратно покољење. Убила је у нама животну радост, национални понос. Ону потребну општу ведрину, која је од Косова крчила велике путове и правдала све жртве и све напоре. Не можемо да се бар каткад заједнички развеселимо и уздигнемо чела. Макар за стицање потребне вере за безбрижнију будућност. Јер без тога народи не живе. И не остају живи. Једни смо онемоћали као старци. Други смо пакосни као зле жене. Трећи смо ситни као ништавци. Или као пресићени снобови. Помодари као да смо посвршавали све своје опште задатке. И као да нам је допуштено да се блазирамо. Не можемо да овеселимо своју заједничку душу. Нити да видимо значај извесних потребних чина. Нећемо да знамо на чему жито расте. Као да нација живи од јединога наше-

прославу влада није позвала све кога је требало. У нашој земљи има Хрвата, Словенаца, Босанаца, Далматинаца и Маћедонаца који су се морали позвати. Не само народни посланици. Данас је требао да буде тамо Јеглић и Бауер, босански надбискуп и барски примас Србије, Чаушевић и Зеки-ефендија. У Пећи су требали данас да се нађу сви гласити југословенски национални радници и прваци. А ето чак ни др. Рибара нису познали. Што је још теже, у Пећ за данас није позват народ Јужне Србије. Тамо су требали да се неизоставно виде таласи народа из Дрикола, из Горње и Доње Реке, из Тиквеша, из Пореча, Скопске Црне Горе и Бинче Мораве, Сиринића и Средске, Рогозна и Штавице, са Сјеничкога Поља и Полимља. Јер се видело колики је утисак учинио долазак оно Васојевића на малим коњићима и Бјелопавлића. Ни црквена управа није била на висини. Она је дужна била довести данас у Пећ представнике цркава: Цариградске, Грчке, Румунске и Чешке. Још нешто важније. Свиту су требале да чине митре и кадифене камилавке, намирисани и помодни духовници, али око патријарха, али да служе са њиме – требали су други. Они који су

Патријаршијски двор у Београду, грађен од 1932. до 1935. године према пројекту Виктора Лукомског

као свети огањ чували спомен о тој установи. Они на вид убоги и јадни пастири народни, који најбоље изнесоше завете светитеља Саве, Арсенија, Максима и Данила. Они у grubим омрченим сукненим расама, у опанцима без преплета и ременова, они народни још за живота светитељи, чије косе нису стрижене а браде није дотакла с ножницама ни попадијина рука. Они, они... из некадање Кумановске и Кратовске Казе, Горње Мораве, Голога Брда и Морихова. Они мало знани а најбољи витези мача духовнога што се зову поп-Спасе, поп-Наце, поп-Диме, поп-Филче, поп-Невоља, какав поп-Шилак, поп-Дедиловац и поп-Карлица...

Па ипак. Добро је и овако. Нека уз топовску грмљавину забрује данас сложном целом државом нашом: Патријарху све српске земље и поморске многаја љета!

Гр. Божовић

ПЕЋСКА ПАТРИЈАРШИЈА
(Од нашег нарочитог извештача)

Пећ, 25. августа.

(...)

Године 1557 обновљена је Српска патријаршија са старим седиштем у Пећи. Интересантно је да је обнову извршио Мехмед Соколовић, који је једновремено био и добар Србин и добар Турчин. Родом из Херцеговине, он је као дете одведен у Цариград и потурчен. У турској служби доспео је до највиших положаја, постао велики везир и један од најславнијих турских војсковођа, па ипак није заборавио на своје порекло, увек се осећао као Србин. Мехмед Соколовић је имао брата калуђера у манастиру Милешеву, и на његову молбу он је успео да обнови српску патријаршију, и да за првог патријарха обновљене патријаршије постави свога брата Макарија. Новој српској патријаршији припадоше све српске

земље, све земље у којима Срби живе. Власт пећског патријарха простирала се сада не само на области које су улазеле у састав Немањића државе, него и на Босну, Херцеговину, Далмацију и остале земље преко Саве и Дунава. Обновљање патријаршије било је обновљање народног полета. Пећски патријарси имају сада много већу и много значајнију улогу него раније. Они нису само чувари православља и националне свести, него су и владари који организују народ у борби против Турака, који у његово име преговарају са страним државама. Једини представници целог српског народа, они имају духовну и световну власт, и аустриски цареви са њима воде преговоре и њима дају привилегије које се односе на цео народ.

Ипак, ово доба је једно тешко и мрачно доба у историји српског народа, нарочито после оне велике сеобе под Арсенијем III Чарнојевићем. Места су опустела, од насиља и злочина народ не може главу подићи, последњи српски патријарси, „последњи служитељи велике свете цркве“ били су пуки сиромаси који су својим очима гледали како из дана у дан патријаршија пропада, и молили и преклињали Србе преко Саве и Дунава за милостињу: „Понете от свеколике славе и доброты нашеја кое јест имело славеносербское православие, в време владенија присних и јединоплеменых царей и кралеј своих, јешче ово једино очевидно знамениа и име имамо, коим се между иними језки и закони сведочимо, да је и наш род један пут имео особтују своју чест и славу царскују и патриаршескују“.

Мојсије, „Божиеју милостију архиепископ пекскиј, всјем же Сербљем и Болгаром и всего Илирика патријарх“ писао је 17 маја 1723 године Народно-Црквеном Сабору митрополије карловачке и београдске, молећи их да се постарају о томе како ће се одржати пећска патријаршија: „А ниње тако присне време, и уже настит, да у овому здешнему владенију ово патријаршеское име будет изгубити се, а узроком овим; јелма престолное место наше патријаршеское, последние ради скудости, к

тому же и от навета владајушчих, сдржати у оној страни не можемо. Народа и језика нашег људи на овој стране коначно умали се; и ово што их јест последне убожало и обништало, а владејуши дан от дне горше озлобљајут и паветујут...“ А године 1724 патријарх пише карловачком митрополиту Вићентију: „како кои дан све горе и црње от теготе и насиља, а помошч уже оскуде от всуду всеочно, већ живовати се не може. С оваким животом лучша смрт.“

Претпоследњи пећски патријарх Василије Бркић, извештавајући бечки двор о себи и својој прошлости, писао је године 1771: „Власт же патријаршеској и епископате в Себии Турки Греком отдали како своим верник...“ Затим, причајући како су њега отерали у заточење и изгнанство, каже: „Но Греки как мене заслали, тек и прочија всја епископи, котори Срби били на епархијах всјех двигнули; и коих могли појмити овех в разнаја места в заточенија заслали, а котори избегли, то животом спаслисја.“

Године 1776 Турци су поново укинули српску патријаршију, и све земље које је она имала потпадоше под грчку патријаршију у Цариграду. То време било је време најтеже горе и највећег мрака за српски народ. Све док нису засијале устаничке ватре из Тополе са Рудника. Те ватре из срца Шумадије биле су весници новог доба у животу српског народа и српске цркве. Није прошло ни пуних тридесет година од првог устанка Шумадије, а већ 1832 дошло је до проглашења автокефалне српске цркве. После великог рата и уједињења, године 1920 дошло је до прогласа патријаршије, а сада, ево, вођен руком Краља Александра, патријарх Димитрије – онако као што је накада први српски патријарх Јоаникије вођен Душановом руком – посадиће се у стародревној пећској патријаршији на престо старих српских патријараха.

Стара пећска патријаршија данас носи све трагове бурних времена која је преживела. Подигнут у средњем веку у старом нашем Хвосну на обалама Бистрице и на самом улазу у руговску клисуру, пред голим кршем и страшним беспућем, манастир је, између величанства земље и величанства неба, предодређен за велики мир душе и спокојство духа, за велике замисли и светле истине које најзад треба да вежу загонетку земље за ћутање небеса. Између контраста које је природа изобилно расула плачном долином и сјајним даљинама у којима блуде равнодушне звезде, човек осећа ону исту релативну вредност свега, релативну вредност живота и смрти, коју је морао осећати и Сава II, и писац „живота краљева и архиепископа српских“, који почивају већ неколико векова у тами гроба и тишини манастирској.

Кад су се преданом широм отворила двокрилна врата, ушао сам у препрату коју

је подигао Макарије Соколовић. Она није нарочито интересантна ни нарочито уметнички израђена. Али је пуна записа и натписа из разних времена који, на страну питање игнорантских укуса и дивљаштва, покаткад могу бити и занимљиви. На дохват сам забележио три из разних времена. На пример: „рашки Арсеније 1721“, или „зде списасе аз Алексије Лукић године 1736“, затим „1888 јеромонах Маноил Тетовац“.

(...)

Ж. Милићевић

ДИМИТРИЈУ ПАТРИЈАРХУ СВИХ СРПСКИХ И ПОМОРСКИХ ЗЕМАЉА МНОГАЈА ЉЕТА

У Пећи је на свечан начин Патријарх Димитрије узвишен на престо

Пећ, 28. августа

Свечаност устоличења Патријарха Димитрија у сто старих пећских архиепископа и Патријарха прошла је сјајно поред свих разумљивих тешкоћа. То је била једна велика и лепа свечаност која је подсетила на старе нам дане краљевства и царства. Важна као историски момент у животу наше државе и наше цркве она је својим општим импресијама побудила пријатна и драга сећања на прошлост народну и изазвала велике наде, и више него то – поуздање и веру у будућност. Пећ је данас имала редак дан какав би се можда тешко нашао у историској прошлости ове наше старе вароши. Биће велика срећа и за Пећ и за државу ако овај дан буде означио почетак једне нове епохе за живот ове вароши тако лепе по свом положају и за живот читаве богате и плодне Метохије.

(...)

После јутрења коме је присуствовало нарочито много света из околине Пећи, који је био дошао још увече, присуствовао бденију и провео нећ на пољу, у црквеном дворишту и око цркве, литургија је започела по програму.

Киша је већ била престала, тешки облаци су лежали још само по високим планинама више Ругове, али се над Пећи већ ведрило.

У патријархском храму позвани гости су узели своја места. Београдско Певачко Друштво и народ су испуњавали велике препрате Макарија Соколовића. Око 8 и по ушли су сви архијереји и за њима Патријарх. Тај улазак је био врло свечан и достојанствен. Сви архијереји су имали своје тешке и златне митре, своја жезла и скупоцене сјајне одежде. Поређали се у два реда лево и десно испред олтара, у средини Патријарх. У храму Светога Спаса у старој патријаршији, у којој су почивали свој велики сан стари наши архиепископи и патријарси из златних дана наше историје и из тешких дана народног робовања, овај свети и, хвала Богу, не мали збор

подсећао је на дане Душановог царства, на његове велике саборе, када су у присуству високог преосвећеног клира и благочестивих севастократора, деспота и велможа царства свечано санкционисала велика и свршена историјска факта.

Тако је и сада свечани почетак литургије поздрављен топовима са положаја изнад Пећи имао нечег великог, светог и узбудљивог. Постепено, црква се све више пунила. Пред сам Краљев долазак, у тренутку када су митрополит вршачки Иларион и охридски епископ Николај изашли пред Краља и Краљицу да их дочекају са крстом Цара Душана и са литијом. У цркву су ушли председник владе, генерали, пуковници са свима својим одличјима на прсима. На „Сеј ден“ Београдског Певачког Друштва ушли су Краљ и Краљица. Краљ у парадној гардијској униформи, а Краљица у огртачу од броката на белој основи. Њихов долазак био је поздрављен дуготрајним усклицима „Живели!“

Неколико минута доцније из олтару је изашао патријарх, а Краљ га је дочекао и одвео до старог патријархског престола. Одмах по свршетку тога историјског чина председник владе г. Љуба Давидовић прочитао је Краљеву Повелу.

(...)

Кад је председник владе завршио читање повеље, Краљ је пришао патријарху и предао му панагију раскошне и fine израде са ликом првога српскога архиепископа Светога Саве. Ту панагију носиће сви будући српски патријарси. Предајући патријарху панагију Краљ је целивао крст цара Душана, који је патријарх држао у десној руци. Одмах после тога са свога престола, патријарх је одржао свој говор и између осталог рекао:

„Даровао нам је Бог велику и дивну Отацбину у слободи за којом је вековима жудела наша душа. И даровао нам је у тој Отацбини велику и уједињену православну Цркву славне Душанове Патријаршије која је кроз сва времена била нашем народу неисцрпна ризница духовнога блага. Данас у овој црквеној свечаности славе своју заједничку славу и наша црква и наша Богом дарована Отацбина. Вековима жељени братски загрљаји свију племена нашега народа засијао је данас и са овога светог места пред целим светом. Како је у Православној Цркви још од старина усвојено правило да поглавар цркве једне државе има своје седиште у самој престоници и код нас је усвојено да седиште наше Патријаршије буде у нашој Богом благословеној престоници граду Београду, али да уједно њима припада и престо Пећске Патријаршије као главни извор и достојанство патријаршијске цркве. На основу тога, митрополитски престо у београдској Саборној Цркви уздигнут је на ступањ престола патријаршијског, а да би се и престолу Пећске Патријаршије обновила његова стара слава и достојанство, дато је и мени и свим будућим патријарсима право да у њој имамо управу и своје седиште. Стога се и данас овде изводи и светкује моје устоличење. Следећућу угледу великог цара Душана, који је у своје време одликовао првога Патријарха Јанићија свим почастима и наш Краљ је данас пред свима нама одликовао у мојој личности великом љубављу и признањем нашу Цркву. Одликовао је како учествовањем тако и драгоценим даром ове свете панагије да је као нови први Патријарх понесем и после мене да остане мојим наследницима.

На панагији је свети лик нашег великог светитеља Светога Саве. Стављајући панагију на своја прса и гле-

дајући лик Светога Саве, и ја и сви моји будући наследници сећаћемо се увек колико је велико и свето његово завештање. Наша црква од самога улаза нашег народа у хришћанство, а нарочито од времена Светога Саве, и од дана њенога подизања на ступањ патријархијског достојанства, била је и увек остаје црква народа.

Стога су се увек, нарочито у данима страдања, народни пријатељи и прваци под њеним кровом састајали и оданде у договору са духовним старешинама и народом полазили на велика народна дела. Велики Вожд Карађорђе и Кнез Милош пошли су у борбу за ослобођење после молитве у светој цркви. Све ово показује колико је наша црква била задахнута према својој духовној деци. Таква ће она остати и одсада. Само чистим духовним радом на облагорођивању нашег народа црква ће као добра мати узимати учешћа у свим другим по душу и народни опстанак корисним и културним подухвима, нарочито у пословима милосрђа, човекољубља и просвећивању народа.“

Када је свечана литургија завршена из цркве су изашли Краљ и Краљица, Патријарх и сви архијереји. Образована је поворка не баш сасвим тачно како је програм предвидео, али врло велика и импозантна. Напред је ишла литија, онда Патријарх са архијерејима, па Краљ и Краљица под небом, па чланови владе и други државни великодостојници, а иза њих ишло се како се могло: поред државног саветника шофер, поред генерала Арнаутин са кечетом, поред начелника министарства дактилографкиња или Пећанка у шалварима, и даље, према овоме, можете и сами допунити слику.

(...)

Ж. Милићевић
Израбао и приредио Н. Јованчевић

напомене:

¹ Темат поводом стогодишњице васпостављања Српске патријаршије *Каленић* приређује предочавајући читаоцима аутентичне документе на основу којих је уједињење спроведено, непосредна сведочанства о догађајима који илуструју како је процес текао и аналитичке текстове еминентних историчара Цркве. Правописне недоследности последица су различитог времена настанка прилога.

² Записник конференције српских православних епископа, држане у Сремским Карловцима 18. децембра 1918. године, под председништвом архиепископа београдског и митрополита Краљевине Србије Високопреосвећеног Господина Димитрија, Гласник, службени лист Уједињене Српске православне Цркве, Београд 1920, 18.

³ Карловачка митрополија била је за све време свога постојања аутономна област Пећке патријаршије. Аутономију је добила од патријарха пећког Калиника I (1693-1710) граматом која је издата у Немету (данас Румунија) 18. маја 1710. године.

⁴ Записник конференције српских православних епископа, 18.

⁵ Исто.

⁶ Исто.

⁷ Исто.

⁸ Уредбу о устројству Средишњег Архијерејског сабора потписао је 28. августа 1919. године, у име краља Петра I, наследник престола Александар, Гласник, службени лист Уједињене Српске православне Цркве, Београд 1920, 4-5.

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ПРАЗНИК ЗАЧЕЋА СВЕТОГ ЈОВАНА КРСТИТЕЉА У ЈОВАНОВАЧКОМ ХРАМУ

У уторак, 6. октобра, када прослављамо празник Зачећа Светог Јована Крститеља, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је служио Свету Литургију у Јовановцу поводом славе храма. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђелског зачала, Епископ Јован је честитао славу окупљеном народу и подсетио на светле примере Захарија и Јелисавете, родитеља Претечиних. „Ако је неко љубопитљив да сазна како старци рађају, Свети оци говоре да такав човек не пита људе, јер ми то не знамо. Не треба питати ни природу, јер је то изнад природног закона. Да би се одговор сазнао потребно је обратити свој поглед према свемилостивом Богу у коме се налазе сви одговори. Да ови старци, Захарије и Јелисавета нису веровали, зар мислите да би Бог дао? Зато је Христос рекао: 'Све је могуће ономе који верује!'“ Закључујући своју проповед, Епископ је упозорио да није потребно да се стидимо свога идентитета као иконе Божије: „Сваки човек је икона Божија и због тога не смемо да се стидимо свога призива, на кога год се то односило – било на мене свештеника или другог верника. Тада се ми стидимо Бога! Немојмо се стидети Бога, него својих недела и лоших поступака“.

Након Свете Литургије и крсног хода око храма, пререзан је славски колач припремљен од овогодишњег свечара и верника јовановачке парохије. Затим је уприличена трпеза љубави, на којој су настављене молтиве и благодарења.

Лазар Марјановић

СЛАВА МАНАСТИРА ПРАДАВОАЦ

У среду, 7. октобра манастир Прерадовац, надомак села Опарића, прославио је свог заштитника Светог Симона Монаха (Краља Стефана Првовенчаног). Краљевдан, како Левчани називају овај празник, окупља велики број верних из читавог краја и шире околине.

Свету архијерејску Литургију служио је Епископ шумадијски Г. Јован уз саслуживање свештенства Епархија крушевачке и шумадијске.

Непосредно пред почетак Литургије, Епископ је освештао икону Свете преподобне Анастасије Српске. Ова икона је дар Слободана Симића из Варварина и његове породице, а насликао ју је иконописац Радан Радојловић из Ћуприје.

У својој богонадахнутој беседи Епископ је говорио о Светом Симону Монаху и духовној храни која је људима неопходна, рекавши између осталог: „Треба дати телу оно што му треба, али не заборавити на првом месту шта треба души. Храна треба и за једно и за друго. Душа хоће Христа. Душа хоће храну Христову, њој треба Тела Његова и Крви Његове. То је у ствари Свето Причешће. А Свето Причешће је лек за бесмртност, за вечност. Ми се зато и причешћујемо, ради опроштаја грехова и за живот вечни. За здравље и душе и тела. Са Светим Причешћем се не може мерити ништа друго“.

Велики број верника је пришао Светој Чаши како би се сјединили са Господом Исусом Христом. Након Литије пререзан је славски колач у част Светом Симону Монаху, али и првомученици Текли, по којој је игуманија ове свете обитељи добила своје монашко име.

За заслуге, љубав и пажњу, према овој светој обитељи коју су показали Епископ је одликовао: Радишу Степановића из Крагујевца и Драгољуба Миловановића из Мачковца ордемом Војда Карађорђа.

Након отпуста, прослављање великог српског владара Стефана Првовенчаног, скромног монаха Симона, заштитника овог манастира, као и првомученице Текле настављено је трпезом љубави коју је припремило сестринство манастира.

Бојан Стојадиновић, јереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И РУКОПОЛОЖЕЊЕ У КУСАТКУ

Дана 10. октобра, када наша Света Црква молитвено прославља Светог мученика Калистрата, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Кусатку. Овом приликом Владика је рукоположио у чин ђакона Милоша Јелића из Смедеревске Паланке. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

После прочитаног јеванђелског зачала Владика се обратио надахнутом беседом окупљеном народу објаснивши зашто долазимо на богослужења, а посебно на Свету Литургију. Као важан моменат у свим богослужењима Владика је истакао читања из Светог Јеванђеља. Осврнувши се на прочитано зачало објаснио је значај и смисао суботе у Старом завету. Посебно је нагласио да је Господ речју исцелио болесника. Реч је велики дар дат човеку који човек треба да

користи на своје и спасење других око себе, да буде господар речи, а не она да господари човеком. Горд, лицемеран човек не слуша и не прима поуку Светог Писма, такав човек је спреман да остави све и да се сурва у понор. Реч човека је сила и моћ само када живи по Богу и Јеванђељским истинама. Бог је људима објаснио себе преко речи, и у свом учењу објаснио сва питања која човек поставља Богу.

Пред рукоположење Владика је позвао присутни народ да се помоли за Милоша, а такође је и њега позвао да се моли за нас. Посебно га је позвао да чува Благодат која му се данас даје, да је чува у страху Божијем, да чува молитвено правило – то су средства којим се спасавамо.

После Свете Литургије уседила је трпеза љубави коју је припремило братство храма са својим народом. После тога Владика се упутио у манастиру Пиносаву, у пратњи игумана Петра, где је осветио звону за зимску капелу ове древне светиње.

Владимир Степановић, ђакон

ХУМАНИТАРНА АКЦИЈА ГРАДЊЕ КУЋЕ ВЛАДИМИРУ КОЈАНИЋУ ИЗ ЛАПОВА

Са благословом Епископа шумадијског Г. Јована протонамесник Горан Живковић, парох четврте лаповске парохије, обратио се јавности у емисији „Ово је Србија“ на РТС-у, поводом хуманитарне акције помоћи свом парохијану Владимиру Којанићу. Наиме, он живи са оцем Зораном у веома тешким условима у лименом контејнеру, који им је поклонила лаповска општина, поред трошне старе куће у којој је становао до пре неколико година.

Владимиру су лекари прогнозирали да ће остати непокретан до своје петнаесте године. Међутим, упорним радом, упркос болести, он је завршио прво ОШ „Свети Сава“ у Баточини, а затим и ЕГШ „Никола Тесла“ у Јагодини. Владимир је и коаутор две књиге, „Етнолошки зборник“ и „Зборник радова црквншта и манастира средњег века“, а написао је и дивну књигу „Приче о братској љубави два народа“, која је посвећена свим оним Русима који су ратовали или живели у Лапову и околини током Другог светског рата. Одан је православљу, веран је син СПЦ и више пута се одазивао свештенству приликом акција које је лаповска црквена општина организовала. Иако слави Светог Великомученика Георгија, сем свог светитеља заштитника за свог покровитеља сматра и првог српског Архиепископа Светог Саву.

Видевши Владимиров труд и веру надлежни парох протонамесник Горан Живковић му је помагао на разне начине, а посебан замах је постигнут када се у акцију око градње нове куће укључио Дарко Огњановић, приватник из Брзана. Убрзо је уз обилну Божију помоћ за врло кратко време прикупљено скоро 5.000 евра те је купљен материјал за градњу новог дома за овог талентованог младића. Донатори су људи дубоке православне вере и великог срца, како из Лапова, тако и из других места. Бог зна њихова имена и Владимир се са својим парохом моли Њему за њихово здравље и спасење. Помоћ је стизала са разних страна те је неко донирао храну и пиће, са друге стране су стигли електрични уређаји потребни за кућу у изградњи, са треће помоћ у физичким пословима око градње куће.

У овој хуманитарној акцији активно учествује братство храма Свете Параскеве у Лапову, чланови црквеног одбора, али и локални одбор Кола српских сестара, као и удружење особа са инвалидитетом „Зора“. Целој ствари су јако помогли и локални дописници РТС-а, Вечерњих новости и ТВ Нове С, а нарочито треба поменути руску делегацију задужену за обнову споменика Црвеној армији.

За сада је наливен темељ и убрзо се креће даље, да би се бар груби грађевински радови довршили до краја године.

Број динарског рачуна на који можете помоћи Владици је 205-9011007163376-69, а број девизног је RS35205903102774374444.

Горан Живковић, протонамесник

АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У МОНАСТИРУ ВОЉАВЧА

У понедељак, 12. октобра, када наша Света Црква прославља Светог Киријака Отшелника (Михољдан), Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у манастиру Вољавчи. Епископу су саслуживали свештеници Шумадијске епархије.

После прочитаног Јеванђеља у богонадахнутој беседи Владика Јован је истакао значај светиње у којој смо се данас молитвено сабрали. Говорећи о животу Светог Киријака Отшелника, Владика је нагласио да морамо говорити и о плодовима Духа Светога које је Свети Киријак поседовао, а то су вера, нада, љубав, смирење, стрпљење. По узору на овог светитеља и остале свете наше Цркве, као и на речи Светога Писма: „Оно што желите да вам чине људи, чините и ви њима“, човек и данас треба да живи, јер „када би се придржавали ових речи Христових, у целом свету не би било потребе ни за ратовима, ни за свађама, ни за оговарањима. Молимо се да нас молитве Светог Киријака учврсте у вери православној, да вером живимо, а не само да о вери говоримо, да Богом живимо, а не само да о Богу говоримо“.

На крају Свете Литургије Епископ Јован пресекао је славски колач у славу и част Светог Киријака Отшелника чији део моштију чува ова светиња.

Као и сваке године настојатељица манастира монахиња Евгенија са својим сестринством припремила је свечани славски ручак за све људе који су се данас сабрали у овој Светој обитељи.

Стеван Илић, ђакон

СЛАВА БОГОРОДИЧИНЕ ЦРКВЕ У ЈАГОДИНИ

О празнику Пресвете Богородице 14. октобра, када се слави чудесна појава њеног славног покрива и заштите народа Божијег, у Јагодини се догодила велика духовна свечаност. Његово преосвештенство Епископ града Крагујевца, Г. Јован шумадијски служио је Свету Литургију у цркви посвећеној спомену на ово чудесно дело Божанске икономије спасења. Преосвешћеном Архијереју је саслуживало свештенство Епархије шумадијске. Владика је у надахнутој беседи између осталог рекао: „Покров Пресвете Богородице јесте слава ове цркве и храма, али је Покров дан славе свих нас, дан наше заштите и дан нашег спасења ако то гледамо очима вере. Према виђењу Светих Андреја и Епифанија

у цркви у Влахерни у X веку када се догодио овај догађај, Пресвета Богородица је управо на данашњи дан раширила свој свети омофор над народом у знак заштите, благослова и помоћи свима нама, браћо и сестре. То би требало да нам буде порука и поука да нас она благосиља, да је она наша заштитница, да је она наша молитвеница. А ко може својој деци да жели боље него што то може мајка, а ми смо деца Мајке Божије, ми смо деца Божија”.

Свечаност је увеличана и нарочитим делом благодати Духа Светога. Ђакон Милош Јелић, родом из Смедеревске Паланке, узведен је у чин свештеника. Очинска порука Владике новорукоположеном свештенослужитељу између осталог била је да увек бди над собом, јер ће имати велика искушења, а да ће му у томе помагати молитвено правило које је добио и брига о душама верника које су му поверене на старање, јер ће за сваку од њих дати одговор пред Господом. Отац Милош је постављен на парохију цркве Преподобне мајке Параскеве у Јагодини.

Након Причешћа великог броја верника уследило је резање славског колача. Сви су се усрдно помолили за здравље и спасење колачарке Жарке Урошев и цео њен дом. Пригодно послужење је припремљено за све присутне у порти цркве. За несебичну помоћ на узвишеном делу подизања дома Божијег овом приликом су Архијерејску захваницу добили Радослав Ђурђевић из Врановца, Коста Огњановић и Мирослав Стојковић из Јагодине и Ненад Николић из Ђуприје. *Владан Анђелковић и Угљеша Урошевић, вероучитељи*

СЛАВА ЦРКВЕ У РЕСНИКУ И ОСВЕЋЕЊЕ ПАРОХИЈСКОГ ДОМА

У среду 14. октобра црква у Реснику прославила је своју храмовну славу Покров Пресвете Богородице. Светом Литургијом је началствовао некадашњи парох Реснички протојереј Владимир Ђировић уз саслужење свештеника Епархије шумадијске.

После Свете Литургије уследио је опход око храма и резање славског колача, након чега се беседом обратио протојереј Слободан Бабић истакавши значај Пресвете Богородице за нас и за целу Цркву. Након тога уследило је послужење у порти цркве за све присутне, које је припремио овогодишњи колачар Милосав Милић са породицом, из Новог Милановца. Посебна радост ове године за цркву у Реснику је посета Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, ради освећења парохијског дома, који је у потпуности завршен захваљујући труду и залагању надлежног пароха Мирка Шиљковића и многобројних добротвора и приложника.

Дочек Епископа био је око 15 часова. Након посете храму уследило је освећење дома. По освећењу, Владика се обратио се присутнима беседом, честитајући празник, славу цркве и освећење новог парохијског дома. Истакао је да је данас велики празник и да ћемо, ако се удостојимо, примити

благослов Мајке Божје и заштиту Њеног Покрова. Беседу о значају Мајке Божје завршио је речима и о потреби завршетка парохијског дома: „Радујем се што смо данас осветили овај нови парохијски дом, одавно је започет, одавно смо очекивали. Богу хвала, види се, кад се хоће онда се и може. Кад има ко да води, кад има ко да предводи. Овим данашњим освећењем ви сте, браћо и сестре, са вашим свештеником ударили један диван печат који ће остати у сећању овога храма и у сећању ове парохије. Ово је ваш понос. Ово ће остати да се прича како је ваша генерација са вашим свештеником оставила један биљег да ова парохија има дом, где ће се окупљати после Свете Литургије”.

Александар Кујунџић, чтец

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У НОВОИЗГРАЂЕНОМ ХРАМУ У СЕЛУ БУКОВИК

У суботу, 17. октобра, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је у новоизграђеном храму посвећеном Светом архангелу Михаилу у селу Буковик, надомак Аранђеловца, служио Свету Архијерејску Литургију. Његовом Преосвештенству су саслуживали свештеници Шумадијске епархије.

Пре почетка Свете Литургије Епископ Јован је освештао крстове и звона за новоизграђени храм.

Након читања Светог Јеванђеља, Епископ Јован је верне поучио својом беседом, рекавши да је овај свет виноград Божији, као што нам то приповеда данашње Јеванђеље. Господ Бог је призвао људе да буду сарадници и посленици у винограду Његовом. Позвани смо да дарове које смо од Господа добили употребимо на исправан начин, не да их злоупотребимо. Бог овај свет ствара из љубави и нас позива и од нас тражи да на ту љубав Његову, љубављу одговоримо. Ако слушамо Бога, онда морамо и по Његовим заповестима живети. Од Бога смо добили цео свет и на нама је да га чувамо. Човек сам по себи, из неког само њему знаног разлога, Бога не признаје за домаћина овога света, већ себе ставља на Његово место. За свакога од нас има места у Божијем винограду и Бог нас све позива да му у свако време приступимо. Из ове Јеванђелске приче видимо да постоје два мерила, једно је Божанско, а друго је човечанско. За Бога смо сви једнаки, а људско мерило је погрешно и видимо да се никако не слаже са Божијим мерилима. Бог ће нас наградити за свако добро дело које смо учинили, а посебно Бог награђује оне који са смирењем прихватају све недаће овога света.

Након Свете Литургије, Епископ је поделио грамате захвалности заслужним мештанима који су учествовали и помагали изградњу овога Светога Храма. Грамате су добили Савић Нововић, Бобан Лаловић, Иван Васић и Мирослав Јовановић из Буковика, Игор Вулићевић из Аранђеловца и Мирослав Јовановић из Бање.

Након Свете Литургије у дому Косане Видојевић, великог приложника храма, уприличена је трпеза љубави за окупљено свештенство и верни народ.

Немања Искић, јереј

ЦРКВА У ИЛИЋЕВУ ПРОСЛАВИЛА СВОЈУ СЛАВУ

Црква Божија у крагујевачком насељу Илићево прославила је своју храмовну славу Светог апостола Томе, Светом Литургијом којом је началствовао Архијерејски намесник лепенички протојереј Срећко Зечевић.

Литургији је присуствовало и сестринство манастира Липар са игуманијом Тавитом и монахињама Доротејом и Исидором. Храм је био препун верног народа јер су овим поводом додељене и грамате захвалности онима коју су несебично помогли у изградњи палионице свећа са парохијском канцеларијом. Иначе је празник Светог апостола Томе од историјског значаја за месну заједницу Илићево (Мечковац) због трагичних ратних догађаја из 1941. године, када су војне јединице нацистичке Немачке извршиле масовно стрељање у насељима Мечковац и Маршић као одмазду за напад терористичких комунистичких паравојних јединица на путу између Крагујевца и Горњег Милановца.

На Литургији се беседом верног народу обратио протојереј Срећко Зечевић. Након причешћа верног народа, домаћин Славе протојереј Владимир Ћировић, је са члановима црквеноопштинског одбора и члановима своје породице припремио послужење за све верне у порти храма. Након тога сви су се упутили до места обележавања мученичког страдања Православних Срба, житеља Мечковца, где су свештеници служили Молебан Светим Новомученицима Крагујевачим. Најпре је делегација представника Скупштине Града Крагујевца положила венце и цвеће као и представници борацких организација и локалне самоуправе, а потом су ђаци илићевске основне школе извели пригодни културно уметнички програм чиме је прослављена Слава храма Светог апостола Томе.

У поподневним часовима Епископ шумадијски Г. Јован је освештао новосаграђену палионицу свећа у порти овога светог храма.

Овом приликом Владика Јован је благоизволео да Архијерејску захвалницу додели онима који су дали посебан допринос не само у изградњи палионице свећа, већ и храма Светог апостола Томе у Илићеву. Захвалнице су додељене Бошку Поповићу, Ивку Стаменковићу, Ненаду Ковачевићу и Радославу Прокићу. Потом је Владика Епархијским одредом Војда Карађорђа одликовао Горана Ашанина, Горана Јовановића, Хади Горана Петровића и Милоша Радивојевића.

Мирслав Василијевић, протођакон

АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И РУКОПОЛОЖЕЊЕ У САБОРНОЈ ЦРКВИ У КРАГУЈЕВЦУ

Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је у недељу, 25. октобра, Свету архијерејску Литургију у Храму Успења Пресвете Богородице – Саборној цркви у Крагујевцу, а Црква Христова постала је овога дана богатија за новог посленика на Њиви Господњој. Преосвећени Владика је овом приликом у чин јеромонаха рукоположио јерођакон Јустина, сабрата манастира Саринац.

По благослову Владике, верног народу се након прочитаног јевађелског зачала, које говори о васкрсењу сина наинске удовице, обратио протојереј Срећко Зечевић.

Након Великог входа, отац Јустин је положио свештеничку заклетву у којој се поред осталог истиче да ће се чувати свакога порока и да ће својим делима сведочити Јеванђеље из кога ће поучавати хришћане, и сам се учити. Аксиос! Дистојан! Клицала је многобројна хришћанска заједница, окупљена око свог Епископа, оцу Јустину који ће бити служител олтара Божијег у манастиру Саринац, потврђујући да је достојан примљеног чина.

Дејан Марковић, јереј

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТЕ ПЕТКЕ У КРАГУЈЕВЦУ

У уторак, 27. октобра, када наша Света Црква прославља преподобну мати Параскеву – Свету Петку, виноградски храм, који је посвећен овој светитељки, прославио је своју славу литургијским сабрањем које је одржано на платоу испред цркве.

Свету Литургију служио је протонамесник Мирољуб Миладиновић, а чланови хора Саборног храма, заједно са диригентом протојерејем Драгославом Милованом, својим појањем допринели су милосвучности евхаристијског богослужења.

Присутнима се надахнутом беседом обратио свештеник Мирољуб, говорећи најпре о Литургији као сверадосном догађају неба и земље, односно заједници љубави Бога и човека кроз Богочовека Христа, а потом и о преподобној матери Параскеви. Овогодишњи домаћин славе била је Биљана Спасић, која Свету Петку прославља и као своје крсно име. Изливи њене љубави, усрдне пажње, идеја и труда које је намеравала да на хришћански начин посведочи данашњег дана, ограничени су неповољном епидемиолошком ситуацијом у којој се наш народ нашао. Храмовна слава прослављена је у скромнијем кругу верника него што је то био случај ранијих година, уз наду да ће се Господ постарати да нас до године, и у будуће, буде много више.

Урош Костић, ђакон

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И СВЕШТАЊЕ ПАРОХИЈСКОГ ДОМА У ЦРКВИ СВЕТЕ ПЕТКЕ У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

На дан храмовне славе у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију.

Архијереју су саслуживали свештеници Шумадијске епархије.

Овом приликом Владика је протонамеснике Драгана Милутиновића и Слободана Сенића одликовао протојерејским чином, за труд и залагање што су учинили на њиви Господњој, али и као подстрек за већи рад и залагање.

После прочитаног Јеванђеља Владика се обратио окупљеном народу надахнутом беседом. Цитирајући данашњи прокимен: „Диван је Бог у светима својим...“, Владика је истакао да Бог прославља оне који Њега прослављају. Светитељи су живе иконе Божије пуне благодати Божије и свјетих врлина. Само у припремљеног човека, кроз свете врлине усељава се Свети Дух. Наупрот том је живот по духу овог времена, тј. живот по самом себи. Свети остављају све ради Христа и задобијају благодат Божију. Благодат Духа Светога добија се на крштењу и мора да се чува животом у Цркви. Осврнуо се Владика и на прочитану Јеванђелску причу и неразумне девојке упоредио са онима који немају Духа Божијег и у којима се угасила вера. Владика је говорио и о житију Свете Петке и рекао да њено нетрулежно тело сведочи о њеној чистоти и благодати која је имала. На крају је Владика позвао да се молимо Светој Петки, јер је она наша заштитница и молитвеница пред престолом Божијим. После Свете Литургије уследило је освећење новог парохијског дома, у коме је потом уготовљена трпеза љубави, коју је припремило братство храма са овогодишњем домаћином Драгославом Јевремовићем. За следећу годину колачар ће бити Новица Радосављевић.

Владимир Степановић, ђакон

ДАНИ СВЕТЕ ПЕТКЕ У ЛАПОВУ

Ове године је, са благословом Епископа шумадијског Г. Јована, шести пут у Лапову организована манифестација „Дани свете Петке“. Као и прошлих година, тако је и ове изазвала велику пажњу и интересовање верујућег народа Лапова.

На дан када обележавамо спомен на ову велику светитељку Светом Литургијом је началствовао је протојереј ставрофор Видоје Рајић, с саслуживали су му лаповачки свештеници. Беседу о животу и значају ове светитељке је одржао протонамесник Миломир Васиљевић. Након причешћа служашчег свештенства пререзан је славски колач који је припремила овогодишња колачарка, Гордана Миљић, а затим су се причестили многи присутни верници међу којима је било пуно деце. Колач за следећу годину су презели Милан Ра-

шић и Славиша Лакић. Као и сваке године својом поставком су порту улепшали чланови удружења воћара „Црвени брег“. Слави су присуствовали и представници општине као и многи други заслужни грађани Лапова. Након сечења колача уследила је вечера љубави за све присутне вернике. Такође, деца са веронауке су спремила своје писмене радове и цртеже на тему „Светој Петки на дар“, па је школски жири на челу са вероучитељем, ђаконом Марком Арсенићем одабрао најбоље радове. Деца која су освојила те награде су добила пригодне душекорисне поклоне. За ликовне радове су награђени следећи ученици: Смиљана Михајловић (VII 1), Живојин Михајловић (IV 4), Катарина Николић (VI 1) и Тадија Милојевић (I 1), а за литерарне Софија Прешаћ (IV 1), Ђорђе Дуњић (VII 2) и Дуња Мујковић (IV 1).

Овогодишњи програм манифестације Дани свете Петке је био следећи: 27. октобар, Предавање „Живот, дело и чуда светог Нектарија Егинског“, Наталија Ковачевић; 29. октобар, Представљање књиге „Богословље Достојевског“, јереј Стеван Стефановић, Данијела Вулићевић и Јелена Милетић. Прве вечери гост је била Наталија Ковачевић којој није било тешко да дође чак из Атине у којој живи да би одржала изузетно занимљиво предавање о великом светитељу 20. Века – Светом Нектарију Егинском. Друго вече смо имали прилику да чујемо свештеника Стевана Стефановића који је парох у Црквенцу код Свилајинца и аутор књиге „Богословље Достојевског“. Уз њега о овој дивној књизи су говориле и директорка библиотеке „Слово“ у Лапову, Данијела Вулићевић, као и наставница српског језика Јелена Милетић.

Оба предавања је уз благослов Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована снимала и емитовала батоцинска телевизија Хит плус.

Ове духовне свечаности су се сваког дана завршавале трпезама љубави и занимљивим разговорима са поштованим гостима.

Горан Живковић, протонамесник

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТОГ ЛУКЕ

У суботу 31. октобра, када наша Света Црква прославља Светог апостола и јеванђелисту Луку и Светог Петра Цетињског, богослужбено је прослављена слава храма посвећеног Светом Луки на Старом градском гробљу у Младеновцу. Храм скромних димензија био је премали да прими велики број верника, који су дошли са жељом да учествују у Литургији.

Свету Литургију је служио старешина Светоуспенског храма у Младеновцу протојереј Слободан Кецић уз саслужење младеновачких свештеника. У својој беседи прота Слободан је говорио о важност данашњег празника и активног живота у Цркви. Подсетио је на тешка времена у којима су наши преци остајали верни Цркви и уграђивали себе у Тело Христово.

Након причешћа великог броја верника ове шумадијске вароши извршен је чин освећења кољива и резања колача. Овогодишњи домаћин био је Миливоје Павловић са породицом. Након евхаристијског сабрања служен је помен блаженопочившем митрополиту црногорско-приморском Амфилохију. После се приступило трпези љубави коју је Иван Стефановић са љубављу припремио.

Марко Јефтић, јереј

ХРАМ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ДИМИТРИЈА У КРАГУЈЕВЦУ ПРОСЛАВИО СВОЈУ СЛАВУ

У недељу, 8. новембра, када наша Црква слави Митровдан, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу. Епископу су саслуживали свештеници Шумадијске епархије.

Присутним верницима празник је честитао ђакон Урош Костић, који се најпре захвалио Епископу Јовану на молитвеној посети, а потом пожелио да се црквена заједница у сушичком храму још више утврди у вери: „Данас, као што то у Цркви то свакодневно бива, славимо победу живота над смрћу, победу вере над неверјем, победу љубави над мржњом, победу вечног блаженства над пролазним мукама. Данас прослављамо Светог великомученика Димитрија, који је својим животом, а у контексту данашње јеванђељске приче о богаташу и Лазару, написао упутство за употребу пролазних блага зарад добијања небеских дарова, који је смирењем и трпљењем победио силу тиранина, који је вером и љубављу положио наду у Бога, који је прослављао Господа и којег је Господ прославио. Свети Димитрије је једним од најужих путева, путем великомученика, стигао у Царство Небеско, у загрљај Христов, исповедивши веру не језиком и речима, него својим делима и благочестивим животом”.

Након причешћа већег броја верујућих душа, уследио је опход око храма и чин резања славског колача у ком се Владика Јован помолио за све свечаре овога дана, честитавши свима храмовну славу.

Урош Костић, ђакон

ХРАМОВНА СЛАВА У ЛАЗАРЕВЦУ

У недељу, 8. новембра, када наша Света Црква прославља Светог великомученика Димитрија, своју славу прославио је храм посвећен овом светитељу у Лазаревцу. Свету Литургију су служили: протојереј Небојша Лека, протонамесник Владимир Стојковић и ђакон Никола Урошевић. Благољепију сабрања допринело је умилно појање хора „Свети Димитрије“ из Лазаревца.

Вернима се обратио свештеник Небојша Лека честитавши славу свечарима и окупљеном народу, пожелевши им да се још много година, у сваком добру, радости и веселу окупљају у лазаревачком храму, прослављајући овог вели-

ког Божијег угодника. Он је позвао верне да се следећи за примером Светог великомученика Димитрија и ми покажемо оданим Христовим војницима, одлучним у борби са грехом и многобројним искушењима са којима се сусреће савремени човек.

По обављеној литији пререзан је славски колач са овогодишњим свечарима, Вукосавом Павловић и Биљаном Симић из Лазаревца. Потом је уследила трпеза љубави која је припремљена трудом и залагањем верног народа и свештенства лазаревачког храма.

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

Сабрана око Трпезе Господње, Црква је и данас 14. новембра, славећи светитеље Господње, славила Васкрслога Христа и свето име Његово, које их је и прославило. Свети бесребреници и чудотворци Козма и Дамјан, ради чијег смо се имена окупили, својим животом и својим делима су прихватили Васкрслога Христа.

Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Крагујевцу, уз саслужење свештенства Саборног храма, а верни народ је био у прилици да по милости и благодати Божијој, а по предању Светих апостола у оквиру Свете Литургије учествује у Светој тајни рукоположења. Преосвећени Владика Јован је увео у ред клира дипломираног теолога Срђана Ђорђевића.

Обраћајући се верном народу и ђакону Срђану Владика Јован је између осталог рекао: „Данас смо чули дивно Јеванђеље, како је Господ Исус Христос послао своје ученике, своје апостоле, да проповедају јеванђеље и дао им је власт да ступају на скорпије и на силу вражију и да им ништа неће наудити. Какво дивно охрабрење за све нас, јер сваки од нас је примио благодат Духа Светога који нам даје снаге и силе Божије да победимо духовне непријатеље. Данас Црква слави дивне светитеље, Свете бесребренике и чудотворце Козму и Дамјана, који су заиста били лекари по опредељењу, али су на првом месту били су хришћани, са тако јаком вером, да су они лечили људе вером и лекарском вештином коју Бог даје свима лекарима у границама њихове моћи. И ми данас имамо имамо велики дар Божији, а то је дар што ће ипођакон Срђан Ђорђевић из Белишића бити рукоположен у чин ђакона, а сутра у овом истом храму биће рукоположен у чин свештеника, када ћему се одредити место његовог служења, Богу и народу”.

Након Свете Литургије приређено је послужење у Епархијском двору, захваљујући љубави Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована.

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И РУКОПОЛОЖЕЊЕ У САБОРНОМ КРАГУЈЕВАЧКОМ ХРАМУ

У недељу двадесет трећу по Духовима, 15. новембра, када се молитвено сећамо Светих мученика Акиндина, Пигасија и других са њима, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу уз саслужење братства овога храма.

Након прочитаног јеванђелског зачала о гадаринским бесомучницима, Епископ Јован је говорио о поруци Јеванђеља: „Браћо и сестре, данашње Јеванђеље нам поручује шта бива са човеком када се одвоји од Бога и запоседну га нечастиве силе, као што је то случај са овим житељима Гадаре. Но, када се појави наш Господ Исус Христос видимо како нечастиве силе дрхте од страха. „Страх је опасно стање код човека. Имамо две врсте страха – позитиван и негативан, а самим тим и смртоносан. Први страх јесте страх у Богу и од Бога. Њега имамо, јер се плашимо да се не огрешимо о љубав коју нам Бог неизмерно даје. Тај страх нас чува од грешке. Но, други страх јесте страх од наше немоћи и нечастивих сила, које нас кроз наш живот нападају. Само јаком вером ћемо истерати страх, који је увек показатељ недостатка вере и доводи нас у безнађе”.

У чин свештеника Епископ Јован је рукоположио ђакон Срђана Ђорђевића и том приликом је рекао да народ који порађа свештенике јесте зрео народ: „Заиста, наш светосавски народ је зрео, али, Срђане, ово се данас на тебе највише односи. Од данас мораш бити зрелији и одговорнији него што јеси, јер Црква ти не даје фабрике и имања, већ људске душе, а то је нешто за шта ће сваки од нас свештеника дати одговор Богу. Од свештеника народ очекује да приноси жртву, али и да даје утеху. Но, ако свештеник није спреман, шта ће дати? Због тога те молим да не занемариш благодатни дар који данас добијаш. Чувај и спасавај себе да би се спасили они који су са тобом”.

Након Свете Литургије приређено је послужење у Епархијском двору, захваљујући љубави Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована.

ЂУРЂИЦ, КРСНО ИМЕ ВЛАДИКЕ ЈОВАНА ШУМАДИЈСКОГ

У понедељак, 16. новембра, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован прославио је своју крсну славу, празник Обновљења храма Светог великомученика и победоносца Георгија – Ђурђиц.

На навечерје празника, по одслуженом вечерњем богослужењу, у Епископској резиденцији, надлежни парох о. Срећко Зечевић осветио је славску водицу. Честитајући славу Владике, о. Срећко је између осталог рекао: „На икони *Свети Георгије убија коњем аждају* и на икони *Обновљење храма Светог Георгија*, Свети Георгије држи у руци коње. Та прича заснована је на причи из житија Светог Георгија. Прича је стара. Може да се тумачи симболички, као победа над злом. Шта је данас то зло на које нам коњем казује Свети Георгије? У данашњем свету, списак онога што у аждају можемо да видимо је предугачак. Морамо се борити против сопствених страсти које нас лажу да су наше битне особине, а не болесни поремећаји настали од рана које нам је аждаја нанела. Та борба чини да боље сагледамо оштећења и у онима око нас. Учи нас да не морамо да их гледамо само као претњу, него да уочимо сличности у слабостима које са њима имамо. Борбом стичемо и могућност да се удружимо, у заједничкој борби. А ако се не боримо – нестаћемо. Бићемо прогутани. Волимо једни друге, волимо наше заједнице! Волимо своју Цркву! Волимо своје породице, чак иако су растрзане силом времена! Волимо свој народ иако изгледа слабији и неморалнији него икад! Волимо свет и све људе које нам

је Бог дао као браћу и сестре, иако свет изгледа искваренији и неправеднији него икад... Преосвећени Владико, Ваш архијерејски жезал, знак Ваше архијерејске власти и бриге за народ Божији има исти знамен као коње у рукама Светог великомученика Георгија, Ваш жезал и Ваше молитве и свакодневна Евхаристијска приношења, нас уче да волимо једни друге, да волимо свој народ и све људе. Носите жезал у рукама својим Владико и побеђујте. На многаја љета Владико, срећна Вам Крсна Слава архијереју Богом чуване Епархије шумадијске”.

Сутрадан, на дан своје Крсне славе, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Саборном храму Успенија Пресвете Богородице у Крагујевцу, уз саслужење свештеника Епархије шумадијске. По прочитаном Светом јеванђељу, проповед је одржао протојереј ставрофор др Зоран Крстић. Он је у име свештеника и верника Шумадијске епархије честитао славу преосвећеном Владики Јовану, и између осталог говорио о тренутној ситуацији у друштву које је пандемија оптеретила, као и о страху који је све више присутан међу људима. Тренутно стање је стање искушења и то не лично, већ глобално. Ко нас куша? Често се може чути да нас Господ куша, али то се не може ничим поткрепити. Свети Оци једномислено говоре да искушење долази од ђавола, а Свети Григорије Ниски искушење поистовећује са злим – са ђаволом. Да би се искушење победило потребно је употребити све могуће снаге. Педагошки смисао искушења је да нас доведе до апсолутне немоћи. Парадокс наше вере нам каже да се сила Божија у немоћи познаје. Зато Господу завапимо и приносимо молитву кад смо у немоћи. Ако смо свесни своје немоћи, онда смо смирени, а кад смо смирени онда нам Господ приступа и помаже.

Пред отпусни благослов, прота Зоран је благословио и осветио славско жито и славски колач.

Срећко Зечевић, протојереј

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТОГ ГЕОРГИЈА У ВИШЕВЦУ

Родно место војда Карађорђа прославило је славу Цркве торжествено како приличи месту одакле је поникао онај који је упалио лучу слободе и као некада војници Гедеонови узвикнуо: „Мач Господњи и Карађорђе!”

У овом селу је је 16. новембар најсвечанији дан у години. Тада се река људи са плетеним торбама у којима су славски колачи, жита и вина у славу Светог Георгија слива се у Цркву Божију.

Свету Литургију су служили протонамесник Дејан Шишковић и ђакон Марко Арсенић из Лапова. Отац Дејан је надахнуто беседио о Светом Георгију о његовом животу и мучеништву у славу Божију.

Свештеник Миломир Васиљевић је све лепо припремио за славу цркве заједно са свечаром који је принео Богу бескрв-

ну жртву и припремио трпезу љубави за све који су тога дана дошли у Дом Божији.

Марко Арсенић, ђакон

СЛАВА БОГОСЛОВИЈЕ СВЕТОГ ЈОВАНА ЗЛАТОУСТА

Дана 25. новембра Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је бденије у параклису Богословије, чиме је и отпочела прослава заштитника овог светог училишта – Светог Јована Златоустог.

Сутрадан, 26. Новембра, прослава се наставила литургијско-евхаристијском радошћу којом је началствовао Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован. Саслуживали су му ректор Богословије протојереј ставрофор др Зоран Крстић и свештеници Шумадијске епархије.

Чин чтеца на данашњи дан примили су ученици петог разреда: Матеја Димић, Вук Станишић и Никола Недић.

Преосвећени Владика у чин ђакона увео је вероучитеља Марка Петровића из Аранђеловца.

Са благословом Владике, професор Богословије јереј Владан Костадиновић произнео је беседу којом је најпре честицао славу ученицима ипоучио професорима, а потом подсетио на значај заштитничке молитве Светог Јована Златоустог, док је пред сам чин рукоположења у чин ђакона преосвећени Владика замолио све присутне да се помоле Богу за новог ђакона Цркве Божије, а њега пастирски посаветовао да умножи своје молитве и никад не изгуби страх Божији.

На Светој Литургији појао је хор Богословије предвођен професором појања јерођаконом Василијем (Старовлахом). Сам крај ове прославе обележила је трпеза љубави која је одмах по Светој Литургији уприличена у трпезарији Богословије.

Дејан Костић и Матеја Димић, ученици Богословије

ПАРАСТОС КТИТОРИМА И РУКОПОЛОЖЕЊЕ У БОГОСЛОВИЈИ

Дана 27. новембра, када наша Света Црква прославља Светог апостола Филипа и Светог Григорија Паламу, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у параклису Богословије Светог Јована Златоустог. Преосвећеном Владици су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Преосвећени Владика, удостојио је рукоположио у чин свештеника ђакона Марка Петровића, подаривши му на духовно старање паству јабланичке парохије орашачког намесништва.

Са посебним освртом на светост и благодат чина свештенства, Владика Јован је беседом подстакао новорукоположеног свештеника Марка на духовну будност и послушност, јер „који слуша, тај не може да погрешити“. Пример послушности и оданости Светој Цркви био је Свети Јован Златоуст, како је Преосвећени Владика рекао, с тога се нама свештеницима ваља угледати на пастира каквог је Црква у Констатинопољу имала, јер одговорност коју свештенима има је велика. На Христовом Суду бићемо упитани за душу сваког човека понаособ. Дobar одговор ћемо дати једино уколико већ сада будемо били свесни благодати и одговорности које за собом повлачи јарам свештеника.

Сабрање око Једнога крунисано је Светим Причешћем свештеника и ученика школе на, како каже молитва „отпуштење грехова и на живот вечни“.

Након Свете Литургије произнесена је заједничка молитва за упокојене ктиторе и приложнике, професоре и предаваче, раднике и трудбенике који су допринели животу овог училишта.

За певницом је појао хор Богословије под вођством професора појања јерођаконa Василија (Старовлаха).

Дејан Костић, ученик Богословије

УСНУЛА У ГОСПОДУ МОНАХИЊА КСЕНИЈА (ГАЈОВИЋ)

Дана 22. новембра 2020. године Господње уснула је у Господу у својој седамдесет другој години монахиња Ксенија (Гајовић) из манастира Благовести Пресвете Богородице (Благовештења рудничког).

Монахиња Ксенија (Гајовић) рођена је 19. маја 1949. године у Полумиру код Ушћа од оца Николе Гајовића и мајке Милице. Била је једно од четворо деце. Од малена осећајући Божији позив ка духовном животу, детињство је провела на службама у манастиру Студеници. У манастир Благовештења рудничко дошла је по препоруци оца Јулијана у својој двадесет другој години.

Као и све монахиње вршила је сва манастирска послушања. То је чинила са великим усрђем и страхом Божијим. Нека од њених главних послушања била су певање за певницом, рад у винском подруму, брига о цвећу, а касније је постала и намесница. Људи је памте по многим хришћанским врлинама које је поседовала, а међу којима су се нарочито истицали њено гостољубље, милостивост и пожртвованост. На пример, она никада није прошла колима поред пешака, а да се није зауставила и понудила превоз.

Упркос бројним телесним бољкама са којима се борила од своје тридесете године, монахиња Ксенија није одустајала од послова које је могла да обавља. Остала је верна Мајци Божијој и својој светињи до краја.

Нека је вечан покој и нека Господ Исус Христос, којем је верно служила читавог живота, подари Царство Небеско монахињи Ксенији! Христос воскрес!

Марко Јефтић, јереј

СВЕТА ЛИТУРГИЈА КАО ИЗВОР МИСИОНАРСКОГ ДЕЛОВАЊА ЦРКВЕ

Рад је изложен као уводно предавање на Богомољачком сабору у манастиру Пиносава 12. септембра 2020. године

Мисија Цркве на Истоку извире из евхаристијског опита и доживљаја Цркве, она је зато пре свега сведочење о виђеном и доживљеном, сведочење о благодатном сједињењу у Христу са Богом живим и истинитим, препорођајном силом Духа Светога, свих људи и све ствари, сведочење о Царству Божијем које није од овог света, али се јавља већ у овом свету. Мисија Цркве представља имплементацију и континуитет Христове заповести: „Идите и научите све народе, крстећи их у има Оца и Сина и Светога Духа“ (Мт 28, 19). Мисија је Литургија после Литургије. Нико ко је евхаристијски хришћанин не може остати имун на проблеме спољашњег света. Литургија је срце мисије у којој свет постаје царство, а све створено се преображава, место где мушкарци и жене проналазе своје место у служењу и мисији.

богослужбени карактер и служи духовном образовању васцелог човека. Кроз читаву историју Цркве на почетку и на крају сваке црквене мисије било је евхаристијско сабрање као темељ и круна свега.

Првенствени циљ мисије Цркве је предавање искуства богоопштења путем личног човековог учешћа у светотајинском животу евхаристијске заједнице, односно изграђивање евхаристијских заједница у сваком месту, имајући у виду месне околности, културу и језик. По речима самога Господа Исуса Христа, Евхаристија је не само најтешње јединство са Њим, него и залог васкрсења из мртвих и вечног живота у Царству небеском. Због тога је главни циљ проповеди припремање људи за окушање хлеба живота, без ког не може бити пуноће духовног живота верних. Евхаристија собом обухвата категорије садашњости, прошлости и будућности: садашњости као истинитог јединства и општења са Христом, прошлости као сећања на крсну жртву и телесну смрт Спаситеља, и будућности као есхатолошке парусије, што најјасније можемо видети у 1 Кор 11, 23–26.

Светотајински живот мисионара као учесника богослужења је његов унутрашњи ослонац, који га усмерава у различитим ситуацијама сагласно вољи Божијој. Одсуство, пак, унутрашњег благодатног живота претвара проповед хришћанства у пуко рационално предавање историјских чињеница о Христовом животу и етичких норми Његовог учења.

У литургијском животу Црква показује овом свету

Сви велики мисионари су били литурзи, од почетка Цркве до данашњих дана. Довољно је сетити се Свете браће Кирила и Методија, Светог Николаја Јапанског, Светог Николаја Охридског и Жичког, Светог Јована Кронштатског, Светог Јована Шангајског и Санфранциског, Светог Германа Аљаског и многих других. Истинска и једина права и благословена мисија Цркве извире из Свете Литургије и увире у њу, те мисионарење можемо дефинисати као литургијско дело. Видови су различити: писани, усмени, али је најбоље и најделотворније мисионарити делом, тј. животом. Хришћани својим врлинским животом унутар Цркве најбоље сведоче Јеванђеље и бивају светлост свету. Црквена мисија има

тајну Царства небеског оваплоћеног на земљи. Причешћујући се на Евхаристији Телом и Крвљу Христовом, хришћани већ овде, у времену постају учесници вечне радости у Христу. Управо због тога се Црква назива Телом Христовим. У светотајинском искуству Евхаристије човеку се пружа могућност сагледавања једне, свете, саборне и апостолске Цркве у свој њеној пуноћи. На дан Педесетнице започео је последњи, одлучујући период пред крај историје, а Црква добила заставу апостолства. Сви чланови Тела Христовог су позвани на апостолство, које подразумева одговор човека на призив Духа Светога, који се такође добија на Евхаристији. Света Тајна Благодаренења (грч. εὐχαριστία „благодаренење, зах-

валност“) је названа заједничким делом, заједничким служењем (грч. λειτουργία „служба, служење или заједничко, јавно дело“) због тога што је мисија дело целокупне Цркве, а не само специјализованих мисионара. На крају Литургије, после Причешћа, пева се химна: „Видесмо светлост истинску, примисмо Духа небеског, нађосмо веру истиниту...“, и свештеник возглашава: „У миру изиђимо“. Хришћани излазе у свет да сведоче о светлости, да у Духу проповедају истиниту веру. Они постају сведоци Царства које долази у сили.

Евхаристијско богослужење није „представа“ коју клирици „играју“ ради „присутних“ лаика. Литургија је узношење Цркве тамо где она борави у својој небеској отаџбини, али и потоњи повратак у свет, повратак са влашћу проповедања Царства Божијег онако како га је проповедао сам Христос. Постоји двојака одговорност за Божији дар који Црква добија у Евхаристији. Прва је одговорност пред Богом: не изгубити дар благодати услед невоља овога света, него га умножити. Друга одговорност је пред целим светом и пред ближњима: Литургија се врши у знак помирења човечанства са Богом, она је сведочанство помирења које се остварило у Христу. У том смислу, Литургија, као очигледно сведочанство, јесте чин мисионарског служења свету.

Довољно је сетити се да је одлука о покрштавању древне Русије била донета захваљујући богослужењу, којим су били усхићени изасланици Светог кнеза Владимира. Према извештају летописа, наслушавши се прича проповедника разних религија, кнез Владимир шаље делегацију са задатком да виде сваку од њих. Ниједна религија их није тако задивила као православље, и они су са усхићењем говорили кнезу Владимиру: „Док смо стајали у храму заборавили смо где се налазимо, јер нигде више на земљи нема таквог места. Заиста, тамо живи Бог међу људима, и никада нећемо заборавити лепоту коју смо тамо видели. Нико од оних који су окусили сладост не жели више да окуша горчину: не можемо више да будемо пагани“.

Мисија Цркве се састоји у доношењу радосне вести спасења у овај свет. Само хришћани, поставши евхаристијски причасници вечног живота, могу донети овом свету благу вест о Васкрсењу. У Евхаристији људи добијају нестворену светлост благодати, вечних Божијих енергија које сваког хране вечним животом. Самим тим они постају посредници за оне који још увек не познају истинског Посредника између Бога Оца и човека, који још увек нису чули за Христа. Кроз мисионара Бог ставља благу вест спасења у људско срце, а човека који је способан да чује реч Божију, тј. Јеванђеље само изводи из осуђеног света и уводи у рајско стање. Овај прелазак из ропства у обећану земљу библијским језиком се зове Пасха. Благовест Цркве указује човеку на његову вечну предодређеност. У Божијем промислу нису бесмислени ни историја човечанства, нити живот конкретног човека. Евхаристија открива човеку Божији замисао о њему, и ако човек пронађе себе – мисија је успела.

Причасност Христу, његовој спасоносној Пасхи, стицање заједничког удела са њим – чиме је рано хришћанство буквално дисало – данас су многи безмало изгубили. Црква је са својим евхаристијским служењем остала и остаће неизмењена, али променило се поимање Евхаристије, њене суштине, смисла и циља. Ова криза, као једна патологија, увек је у мањој или већој мери била присутна у животу хришћана, који никад није био савр-

шен. Чувајући апостолско предање, Црква је лечила ову рану, која је, међутим, временом постала хронична, а данас и све прогресивнија. Овај свет као да скупља злобу, сабира снаге, проповедајући свеопште уједињење кроз унификацију и глобализацију. Такав савез људи одељених од Бога покушава да се супротстави јединству народа Божијег, које се темељи на евхаристијској крви Христовој. Извор моћи Цркве је престо Божији на ком се врши Евхаристија. Мисија Евхаристијом проповеда Царство Божије које је дошло у сили (Мк 9, 1).

Евхаристија је извор мисионарског служења Цркве. Циљ мисије је сабрати људе у Цркву, сабрати народ Божији око престола на ком у Светим даровима присуствује сам Господ. Мисија остварује идеју саборности. О саборности која се остварује у Евхаристији пише коринтској заједници апостол Павле, прекоревајући тамошње хришћане и подсећајући их да њихово сабрање губи смисао ако се не сабирају ради евхаристијског заједничарења. „Кад се, дакле, сакупљате у Цркву, не једе се вечера Господња“, каже апостол Павле (1 Кор 11, 18–20). У наведеном одломку реч Црква означава сабрање. У мисионарском контексту, то је сабрање плодова на њиви Христовој, формирање јединственог организма Цркве.

Учење вере је неодојиво од Евхаристије. Свети Иринеј Лионски пише: „Наше учење је сагласно са Евхаристијом, а Евхаристија потврђује наше учење“. У супротном богословље постаје схоластика, а жива вера се сужава на површно знање. У раној Цркви „закон молитве“ (лат. *lex orandi*) и „закон вере“ (лат. *lex credendi*) чинили су једну целину. Ова изрека не подразумева свођење вере на богослужење или култ, као у мистеријским култовима у којима је вера била усмерена ка култу као таквом и као објекат имала његову спасавајућу моћ. Она, такође, не значи мешање вере и богослужења, као што је случај са таквом врстом литургијске побожности у којој *литургијски доживљај*, доживљај сакралног једноставно замењује веру, чинећи човека индиферентним према њеном доктринарном садржају. Коначно, она не значи одвајање вере и богослужења као две различите стварности, чији се садржај и смисао достижу на два различита и међу собом независна начина, као што је случај у савременом богословљу, где проучавање богослужења сачињава засебну област или дисциплину – литургику. Ова изрека значи само то да Литургија Цркве представља потпуну и одговарајућу епифанију, израз, пројаву, испуњење онога у шта Црква верује или онога што чини њену веру. То подразумева органску и суштинску спрегу, у којој један елемент – вера, будући извор и узрок другог – богослужења, има суштинску потребу за њим као за сопственим осмишљењем и испуњењем. Јасно је да управо вера даје живот и форму богослужењу, али и да управо богослужење, које испуњава и изражава веру, носи сведочанство о вери, будући тако њен истинит и одговарајући израз и норма: „Закон молитве је закон вере“.

У Евхаристији народ Божији врхуни у јединству. И сам облик храма говори о реалности евхаристијске саборности. Православни храм својим формама говори о целосности космоса као сабрања неба и земље у једно Тело Христово. Данас су многи изгубили ово разумевање. Иконостас се више не посматра као форма дијалога између средњег дела храма и олтара (лат. *altus ara* „узвишени жртвеник“), који симболизује небо спуштено ка човечанству. На иконостас се гледа као на зид који преграђује улаз у олтар, иако је првобитна улога иконе

била да покаже, да открије Царство Божије на земљи. Не смемо заборавити да је икона прозор отворен ка Царству небеском. У богословљу иконе, сликана икона се тумачи као израз сусрета видљивог и невидљивог, као актуализација идеје оваплоћења Бога. У овом погледу, православна мисија је у великој предности у односу на мисију протестантских заједница, чија је проповед у недостатку храмовне архитектуре безоблична, у недостатку иконе бледа, и у недостатку звона нема. Мисија је позвана да настави дело Христа, који је дошао „да расејану децу Божију сабере у једно“ (Јн 11, 52).

Литургија је Света Тајна која је буквално затворена за поглед неверујућег човека. Па ипак, не може се категорички тврдити да сама структура овог богослужења не може служити мисионарском делу. Поред аспеката космичког освећења, Литургија, као богослужење које се врши на одређеном месту и у одређено време, има конкретан мисионарски значај. Од апостолских времена, пре него што ће ступити у евхаристијску заједницу, човек би слушао проповед о Христу, те би, ако поверује, био научен основама вере. Новообраћени су учествовали у Евхаристији по мери свог духовног узраста. Део Литургије на ком су могли присуствовати они који су се припремали за улазак у Цркву, до данашњих дана се назива Литургијом оглашених, што сведочи о конкретном мисионарском значају Литургије.

Богослужење Цркве је увек имало мисионарски карактер. Богослужење, нарочито Литургија, садржи следеће мисионарске моменте:

јеванђељска читања и, уопште, читање Светог Писма на богослужењу, нарочито у периодима припреме за заједничко крштавање оглашених (пред Пасху, Божић, Богојављење и Педесетницу);

проповед, по правилу непосредно по читању Светог Писма; егзегетског је карактера, и представља једну од форми остваривања учитељске бриге Цркве;

библијска фразеологија богослужења, којом су препуни богослужбени и химнографски текстови, даје Православној Цркви право да се назове библијском Црквом по преимућству; молитве за оглашене, које потврђују да је рана Црква својим још увек некрштеним чедима посећивала велику пажњу.

Литургија је, дакле, извор духовне снаге и подстицај на мисионарење. Исправно схватање евхаристијског искуства хришћанину даје кључ за разумевање улоге Евхаристије у делу мисионарског служења.

На самом крају, као неко ко долази из краја Шумадије у којој је било озбиљног извитоперења суштине Богомољачког покрета, које је довело до одвајања од Цркве и упадања у спиритизам, морам да нагласим важност пребивања на Евхаристији и поштовања структуре Цркве. Управо су гордост, сујета, егоизам и остале прелести довеле до тога да евхаристијско сабрање у појединим заједницама не буде на првом месту и да место Бога заузме нечастиви. Он је својим лукавством довео до тога да многи Богомољци по нашим селима отпадно од Цркве и скрену у секташко деловање. Зато никада не смео сметнути са ума светоотачке речи: „Ако нам Бог буде на првом месту, онда ће све бити на свом месту“. Допустите ми да додам – ако нам Евхаристија буде извор мисионарског деловања, без обзира да ли смо део клира или лаици, онда ће нам сведочење радосне вести о Васкрсењу донети стотруког плода на њиви Господњој.

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

НОВО!

*Небојша Д. Ђокић, Српски научни центар, Београд
Ана Б. Митић Стошић, Српски научни центар, Београд*

МОНАСТИР СИМОНА МОНАХА У ПРЕРАДОВЦУ

Народно предање постојање манастира у Прерадовцу везује за суседни манастир Каленић. Верује се да је црквица подигнута међу каленићким виноградима, да би монаси који су учествовали у радовима имали могућност учествовања у богослужењима.

Остао је помен да су Турци 1788. године запалили манастирске зграде у селу Прерадовцу, односно да је црква запаљена током Хаџи Проданове буне 1814. године. Коча је био приложио једно звоно Каленићу које је затим изгорело у Прерадовцу. Посвета светом Симону монаху (краљу Стефану Првовенчаном) вероватно је у вези са склањањем његових моштију у манастир Каленић од 1815. до 1839. године.¹

Београдски митрополит Агатангел поставио је 1817. године Самуила Јаковљевића за Архимандрита, и Каленићу се даде синђелија на ова села: Доброселицу, Надрље, Жупањац, Богалинце, Малешево, Дубницу, Волујак, Пуљке, Брајиновац, Белушић, Опарић, Калудру, Лепојевић, Сибницу, Превешт, Горњи Дубич и Прњавор, свега 280 кућа.²

Акт од 11/23. септембра 1836. године даје нам податке о нуријама манастира Каленића, Љубостиње и Јошанице. У акту се налази и број кућа (домова) и душа у нуријама. Манастир Каленић имао је ову нурију: Опариће 75 кућа 420 душа, Надрље 24 к. 166 д, Сибница 49 к. 345 д, Белушић 43 к. 300 д, Доброселица 9 к. 90 д, Прњавор 23 к. 145 д, Брајиновац 32 к. 230 д, Богаљинце 36 к. 250 д, Превешт 42 к. 287 д, Пуљце 39 к. 283 д, Жупањевац 37 к. 305 д, Калудра 43 к. 324 д, Волујак 40 к. 310 д, Малешево 8 к. 60 д, Горњи Дубич 16 к. 90 д, Лепојевиће 34 к. 216 д.³

Кнез Александар Карађорђевић, у договору са Саветом, 26. новембра 1849. године дао је манастиру Каленићу тапију на земљу у којој је наведено да изван синора манастир поред других добара има у Прерадовцу један виноград од 25 мотика, 30 коса ливаде, 1 воћњак од 270 дрвета шљива и забран с кућом. Поред тога, у непосредној близини у атару опарићском имао је један виноград од 45 мотика и други од 20 мотика, а у пољу опарићком 4 косе ливаде.⁴

Манастирску нурију⁵ 1864. године чинила су села: Прњавор са 28 кућа, Шљива са 17 кућа, Превеш са 58 кућа, Дубич са 20 кућа, Лепојевић са 54 куће, Калудра са 64 куће, Опарић са 147 кућа, Белушић са 95 кућа, Брајиновац са 47 кућа, Пуљци са 76 кућа, Волујак са 73 куће, Малешево са 22 куће, Жупањевац са 65 куће, Богалинци са 60 кућа, Доброселица са 24 куће, Надрље са 35 куће и Сибница са 89 кућа тј свега 974 куће.⁶

О Прерадовцу је први писао Јован Мишковић још 1885. године. Он наводи како је Прерадовац, „брдораван“. Спомиње нову цркву код састава села Нова и Стара Калудра. Већи део овог простора је припадао манастиру Каленићу и на њему је манастир „пре 6 – 7 година подига цркву названу `Прерадовац` за вршење обреда црквених и верозаконских, парохијанима из села: Белушића, Брајиноваца, Пуљака, Волујка, Опарића, Лепојевића и Калудра, зато што им је манастир Каленић много удаљен.“⁷

У пригодној књижици Мирослава Ж. Симића објављеној поводом обнове и васпостављања манастира у XX и XXI веку пренето је мишљење стручњака који су радили на заштити манастира Каленића, да би он мо-

гао бити подигнут пре Каленића. Мада се у поменутој публикацији помиње да постоји запис да је црква обнављана од 1857. године и да је 18. октобра 1861. године освећена од Митрополита српског Михаила, аутор није изнео потврду о његовом постојању.⁸

Поставља се питање када је црква саграђена. Храм је зидан ломљеним каменом у доњем делу, а опеком у горњим зонама. Кров је двосливан, црква је омалтерисана и обојена у бело. Јасно издвојене две фазе зидања представљају две различите замисли изградње цркве. Мада је у основи триконхос, горњи део од опеке представља невешт покушај да се основа засведе као једнобродни објекат, без куполе. Јасно је да је део саграђен коришћењем ломљеног камена (оригиналан), али и да је оригинална црква имала куполу. Као што смо навели,

основа је једноставни триконхос сличан неким другим црквама, као што су на пример Грнчарица или Миљков манастир. Премда данас, због звоника над западним порталом, споменуте цркве бар на први поглед не личе на Прерадовац, ако искључимо споменуте звонике основа ових цркава је веома слична. Оваквих цркава има доста у долини Јужне и Велике Мораве као и у Шумадији.⁹ Њих можемо датирати у период којим се завршава доминантни утицај исихаста у Србији, тј. вероватно у време од пред Косовске битке па до почетка владавине деспота Стефана, дакле, отприлике од 1380. па до 1410. године. Све ово важи под условом да је оригинална црква имала полукружне бочне апсиде, а ако су ове апсиде дозидане накнадно, онда би црква могла да буде и много старија. На основу до сада расположивих података можемо претпоставити да је нешто старија од Каленића. Са друге стране треба нагласити да је најзначајнији манастир на тим просторима у средњем веку био манастир у Жупањевцу, а не Каленић. Храм у Жупањевцу је саграђен у XIII веку и у њему је поуздано боравила кнегиња Милица и ту издавала повеље. У Жупањевцу постоје остаци још неколико цркава, укључујући и остатке тробродне базилике. Манастир посвећен Богородици који се јавља у османским дефтерима на том простору би много пре могао да буде Жупањевац него Каленић. И први аустријски пописи са почетка XVIII века знају за манастир у Жупањевцу, али не и за Каленић. Тек доласком монаха из Мораче у Каленић, око 1720. године, овај манастир избија у први план. Дакле, наше мишљење је да је храм у Прерадовцу саграђен, вероватно нешто

пре 1400. године, као метох Жупањевца јер су управо на том простору најзначајнији виноградни у Левчу. Ту ће касније бити и главни виноградни манастира Каленића. Манастир ће опустети када и Жупањевац, током XVII века. Из судских спорова из времена кнежевине Србије између Жупањевчана и монаха Каленића, знамо да је Каленић током XVIII века присвојио сва имања запустелог манастира у Жупањевцу, па је вероватно тада и манастириште у Прерадовцу постало власништво Каленића.

У Храму Светог Симона монаха у Прерадовцу се налази плоча са натписом да цркву подиже 1871. године Епископ ужички Јоаникије Нешковић (игуман Каленића средином XIX века) трудом каленићког братства. Црква Светог Симона монаха у Прерадовцу била је парохијска за житеље села Волујка, Пуљака, Дубнице, Секурича, Белушића, Брајиновца, Калудре, Лепојевића и Опарића и о томе су сачуване матичне књиге крштених, венчаних и опојаних. Монаси који ту служе везани су за манастир Каленић. По подацима митрополита Михаила, Прерадовац, Храм Светог Симона, краља српског, саграђен је 1875. године, на земљи манастира Каленића, од тврдог материјала. У време објављивања Шематизма 1895. године био је парохијска црква само села Прерадовац. Митрополит Михаило, аутор шематизма, мора да је направио неки превид јер село Прерадовац никад није постојало.

Након Другог светског рата, са осталим пољопривредним поседима манастира Каленића, одузете су и парцеле (виногради) у околини некадашње прерадовачке цркве. Укупно је аграрном реформом цркви у Прерадовцу одузето 23 хектара земље које је било у њеном власништву.¹⁰ Врло брзо након Другог светског рата прекинуло се са службом у цркви у Прерадовцу. Практично опустела црква је током времена пропала, па је средином осамдесетих година прошлог века била у врло лошем стању.

Пре обнове храма, неки сељаци су чували стоку у манастирској згради, па су чак покушали да минирају цркву. Када су јој се споменути сељаци приближили, чули су се из храма јауци због чега су одустали од тог подухвата, а по живом предању, нису добро прошли касније у животу.

Иницијатива за обнову, односно оживљавање прерадовачке цркве, покренута је 1988. године, да би после дугог ишчекивања коначно био урађен пројекат и добијена дозвола за санацију цркве у Прерадовцу. Током 1995. године започело се са санацијом цркве. Раскопани су темељи и постављен армирано бетонски прстен у зони темеља. Године 1996. настављена је обнова цркве. Скинута је кровна конструкција, постављена армирана бетонска плоча на своду цркве, а потом је целокупни кров урађен од армираног бетона. На бетонску кровну конструкцију утапана је ћерамида. Када је урађена спољна фасада, цркви је најзад враћен првобитни изглед. Одзив верника је био врло добар у току извођења ових радова. Посебну захвалност су заслужили добротвори Владета Стојадиновић, Гордан Вукићевић, Томислав Пешић из Опарића и браћа Грујић из Течића, који су обезбедили средства за све предвиђене радове. На дан преподобног Симона, 7. октобра 1996. године, на дан храмовне славе, архијерејску Литургију је служио епископ шумадијски Сава са свештеницима левачког намесништва, а певале су монахиње манастира Каленић. Пререзан је славски

колач, освећени крстови за обновљену цркву, а славски ручак су припремили верници села Опарића, Лепојевића и Калудре. Иако је био радни дан, верници су остављали свој посао и долазили да се после педесетак година помоле Богу у овој светињи.¹¹

Епископ шумадијски Сава тронао је 7. октобра 1997. године храм преподобног Симона Монаха у манастиру Прерадовцу.¹²

Верници Опарића, Лепојевића и Калудре, добили су и свој трећи храм када је епископ шумадијски Сава осветио 7. октобра 1997. године ове године обновљени храм Светог Симона монаха, краља Стефана Првовенчаног, који је у крају званом Прерадовац обновио 1871. године, владика Јоаникије Нешковић као метох манастира Каленића. Владика Сава је наложио да се Света Литургија у обновљеном храму служи сваке младе недеље за побожне Левчане, који су се до тада са Богом састајали у опарићкој цркви Светих цара Константина и царице Јелене, задужбини краља Александра Карађорђевића и дрвеној, такође обновљеној Мастирини. Током освећења, у прерадовачку цркву постављен је део моштију светог краља Стефана Првовенчаног, које су, често пресељаване и сакриване од Турака, чуване у оближњем Каленићу од 1815. до 1839. године. На месту где је предвиђено да се у обновљеном храму налази иконостасна преграда, постављене су иконе преподобног Симона и његовог оца, светог Симеона Мироточивог, Стефана Немање, рад познатог академског сликара и иконописца Милована Арсића.¹³

После освећења и Литургије, многобројним верницима беседио је владика шумадијски Сава, најпре истакавши да је српски народ један од ретких који има част и привилегију, што се не цени довољно, да на свом челу и челу своје Цркве има националне светитеље. Поменуо је велики значај Стефана Немање, ујединитеља српских племена и оснивача државе, али и смиренога монаха, као и његових синова, Светог Саве, оснивача наше народне Цркве и преподобног Симона, првог српског краља. Епископ је парохијанима Опарића и околних села ставио на душу да ова црква, као и остале левачке богомоље, никада не буде празна, јер Дух Свети се у нама може само на богослужењу обновити. Свим приложницима исказана је велика захвалност. Архије-

рејске грамате добили су Опарићани Владета Стојадновић, Горан Вукићевић и Тома Пешић и браћа Грујић из Калудре. Свештеник Драгослав Цветковић, за залагање у обнови прерадовачке цркве, одликован је протонамесничким достојанством. Током беле трпезе љубави, приређене за више стотина верника и гостију, о важности националног достојанства за српски народ говорио је сликар Милован Арсић који је рођен у том крају.¹⁴

Епископ шумадијски Јован је јула 2003. године примио у свезу клира монахињу Теклу (Марковић), бившу сестру манастира Светог Николаја у Соколу, из Епархије шабачко-ваљевске¹⁵ и причислио је монашкој обитељи манастира Преподобног Симона монаха у Прерадовцу.¹⁶ Епископ Јован је крајем лета 2003. године осветио нови, Српски православни манастир Преподобног Симона монаха у Прерадовцу.¹⁷ Истовремено је монахињу Теклу поставио за настојатељицу манастира¹⁸ да би је убрзо затим одликовао чином игуманије.¹⁹

Епископ Јован је октобра 2003. године причислио монахињу Јефимију (Марковић), монашкој обитељи манастира Преподобног Симона монаха у Прерадовцу.²⁰ Монахиња Јефимија је, као и игуманија Текла дошла из манастира Светог Николаја у Соколу.

Прерадовачкој цркви су враћени и земљишни поседи на којима је подигнут манастирски виноград. Конак је подигнут 2004. године, а постоји и звоник.

Епископ Јован је 27. јун 2004. године служио Свету архијерејску Литургију у манастиру Прерадовцу и том приликом освештао свети трон, иконе и конак.

Епископ Јован је 20. септембра 2007. године посетио, са архитектама, манастир Прерадовац и одредио локацију за подизање манастирског конака, а неколико дана касније, 7. октобра 2007. године освештао нови иконостас и фрескоживопис храма Светог Симона монаха манастира Прерадовац.²¹

Епископ шумадијски Јован је 1. јула 2009. године освештао камен темељац за нови конак манастира Светосимоновског манастира Прерадовца²² а у понедељак 7. септембра 2009. године, уз присуство сестринства мана-

стира Прерадовац и верног народа, освештао је темеље новог велелепног манастирског конака. Владика је том приликом положио у темеље конака повељу са именима градитеља, приложника и добротвора. Владика се на крају захвалио свима који су и најмање допринели да се досадашњи радови изведу, помоливши се Господу Богу и Светом Симону Монаху, заштитнику ове Светиње да сестринству манастира да вере, снаге и љубави да истрају у започетом. Након освешћења темеља сестринство на челу са мати игуманијом Теклом, приредило је послужење за све присутне.²³

На Ваведeње 2015. године у манастир је дошла делегација са председником општине Рековац Предрагом Ђорђевићем, директором предузећа Путеви Крагујевац Љубишом Живковићем и директором дирекције ЈП Србија Путева Зораном Стојисављевићем. Игуманију Теклу су обавестили да ће почети припремни радови на пробијању нове трасе од главног пута Рековац – Превешт до манастира Преподобног Симона Монаха Прерадовац. Радови су почели 5. децембра 2015. године. Део пута је раскрчен, једним делом је пробијена нова траса, урађени су сви земљано-припремни радови за асфалтирање са пратећом инфраструктуром (ивичњацима, пропустима, шахтама, два велика паркинга са капацитетом за 50 аутобуса). Укупна дужина пута је 1200 метара, а вредност инвестиције је 17.000.000,00 динара. За изградњу пута највише је био заслужан Зоран Стојисављевић, директор дирекције ЈП Србија Путева, која је и финансирала ове радове. Извођач радова је било предузеће Путеви Крагујевац са директором Љубишом Живковићем. Пут је завршен 7. марта 2016. године. Епископ шумадијски Јован служио је 8. марта 2016. године Свету архијерејску Литургију у манастиру Прерадовац. На Литургији је архијерејском граматом за несебичан труд и залагање у изградњи пута одликовао Зорана Стојисављевића, Љубишу Живковића и Предрага Ђорђевића.

У манастирској цркви чувају се честице моштију великомученице Анастасије Сирмијумске.

Савремени зидни живопис рад је иконографа Слободана Јанићијевића из Јагодине. На иконостасу се налазе репарирани иконе из XIX века. У цркви су постављене иконе Симона монаха и Симеона Мироточивог, рад академског сликара Милована Арсића, родом из Опарића, и чудотворна икона великомученице Анастасије Сирмијумске (Узорешителнице).

Икона великомученице Анастасије донесена је из православне Украјине на дар манастиру Прерадовац. Поштује се као чудотворна, јер се пред њом догодило доста исцељења, а посебно су карактеристични случајеви да су након молитава код иконе проговорила нема деца.

Игуманија Текла је осетила да је ово право место за њу, након манастира Ђелије где је боравила двадесет осам година, а била је искушеница у време Светог Аве Јустина. Присутствовала је и обнови тог манастира. Игуманија је у манастир дошла јула а монахиња Јефимија новембра 2003. године. Са раније стеченим великим искуством, игуманија је кренула у Грчку и по Европи, па у Африку, Канаду, Аустралију. На тај начин је од наших људи из дијаспоре прикупила средства за обнову цркве и живописање, јер црква у том тренутку није била фрескописана. Радило се убрзано и манастирски комплекс је добијао нови изглед из дана у дан, о чему смо већ нешто рекли у претходном делу рада. Приликом посете

манастиру имали смо прилику да обиђемо манастирски конак са кухињом где се већ извесно време одржавају окупљања поводом празника, крштења, венчања, али и семинари. Владика је добио свој владичански кутак, а монахиње свој део соба у конаку где прихватају госте. Оне и дан – данас бораве у келијама у старом конаку, који се налази насупрот црквених врата. У овој сали је око 500 људи било на манастирској слави, 5. октобра 2020. године. Служило се под шатором због епидемиолошких мера и све је протекло у најбољем реду. Монахиња је са усхићењем показала салу новог манастирског конака и кухињу у њој, са подрумом и купатилом, и даље са ходником за спрат где се налазе собе. Имају петнаест коза, две краве и једно теле, пчеле... велику економију. Имају и башту, житарице за стоку, ливаде за пашу, згодне за козе због шибља. У манастиру је сада шест монахиња. Људи овде долазе ради исцељења главобоље и срчаних проблема. Монахиње свакодневно дочекују госте испред старе гостопримнице ратлуком, водом и кафом, а недељом и празницима припремају агапе трпезу за верујући народ који долази у све већем броју.

напомене:

¹ М. Ђ. Милићевић, *Манастири у Србији*, Гласник Српског ученог друштва књ. IV, Београд 1867, 121; М. Ђ. Милићевић, *Манастир Каленић. Задужбина деспота Стефана Лазаревића*, Београд 1897, 14.

² М. Ђ. Милићевић, *Манастир Каленић задужбина деспота Стефана Лазаревића (1405 1427)*, Београд 1897, 22.

³ Ем. Ј. Цветић, *Неколико статистичких података о насељима у јагодинском округу 1836 – 1839*, Дело књ. 42, Београд 1907, 240.

⁴ М. Ђ. Милићевић, *Манастир Каленић. Задужбина деспота Стефана Лазаревића*, Београд 1897, 52 – 53.

⁵ Манастира Каленића.

⁶ М. Ђ. Милићевић, *Манастири у Србији*, Гласник Српског ученог друштва књ. IV, Београд, 1867, 51.

⁷ Јован, Мишковић, *Кратки опис Јагодинског округа*, Гласник српског ученог друштва, књ. 61, Београд 1885, 152.

⁸ Мирослав Ж. Симић, *Манастир Прерадовац*, Крагујевац 2004.

⁹ Скоро све ове цркве се налазе северно од Јастрепца и Копаоника.

¹⁰ Драгослав М. Степковић, *Страдање Српске православне Епархије шумадијске у времену од 1941. до 1991. године*, Каленић бр. 5/1991, Крагујевац 1991, 4.

¹¹ Драгослав Цветковић, *Обновљена црква преподобног Симона монаха у Прерадовцу*, Каленић 4/1997, Крагујевац 1997, 12.

¹² *Службени део*, Каленић бр. 3/1998, Крагујевац 1998, 15.

¹³ *После педесет година пропојао храм Светог Симона монаха у Прерадовцу*, Каленић бр. 5- 6/1997, Крагујевац 1997, 12.

¹⁴ Исто.

¹⁵ Е.бр. 973/03. *Службени део промене у епархији шумадијској*, Каленић бр. 3 4/2003, Крагујевац 2003, 42.

¹⁶ Е.бр. 981/03. *Службени део промене у епархији шумадијској*, Каленић бр. 3 4/2003, Крагујевац 2003, 41.

¹⁷ Е.бр. 1283/03. *Службени део промене у епархији шумадијској*, Каленић бр. 3 4/2003, Крагујевац 2003, 40.

¹⁸ Е.бр. 1284/03. *Службени део промене у епархији шумадијској*, Каленић бр. 3 4/2003, Крагујевац 2003, 41.

¹⁹ Исто.

²⁰ Е.бр. 1455/03. *Службени део промене у епархији шумадијској*, Каленић бр. 5 6/2003, Крагујевац 2003, 32.

²¹ *Службени део*, Каленић бр. 5/2007, Крагујевац 2009, 45.

²² *Службени део*, Каленић бр. 5/2009, Крагујевац 2009, 38.

²³ Сретко Петковић, *Освећени темељи новог конака у манастиру Прерадовац*, Каленић 5/2009, Крагујевац 2009, 24.

Небојша Бокић

НАЈСТАРИЈЕ ПРЕДСТАВЕ ХРИШЋАНСКИХ СИМБОЛА И ИСУСА ХРИСТА НА НОВЦУ

Прве монете на којима је представљен хришћански крст појавиле су се на двору у Тичинуму 317. године, а затим 318 – 319. године. Равнокраки крст је најпре био постављен на периферији композиције, а затим у центру на жртвеном олтару. Треба нагласити да то није била званична симболика нове религије већ готово извесно резултат иницијативе неког од радника у ковници новца у Тичинуму.¹ Касније ће се током владе Константина повремено појављивати на монетама и мали натпис Х (хи) Р (ро) и крст, а све у циљу пропагирања хришћанства.²

Прва званична монета на којој је био представљен крст била је „чеканка“ царства Аксум које се простира-

је група од три фигуре – у центру је Исус, десно од њега Маркијан, а лево Маркијанова жена Елија Пулхерина. Овај тип новца, познат као FELICITER NUBTIS није био нов. Јавља се још код Теодосија II али се тамо у центру налази сам император, десно од њега Валентијан III (VALENTIAN III)⁴ а лево Валентијанова жена Лицинија Евдоксија (LICINIA EUDOXIA)⁵.

Интересантно је да ће проћи више од два века пре него што се поново појави лик Исуса Христа на новцу. Биће то за време друге владавине императора Јустинијана II Ринотмета, од 705. до 711. године. Реч је о златном солиду масе 4,33 грама и пречника 19 милиметара. Христос је представљен на аверсу са крстом иза њега, са Еванђељем у левој руци, док десном руком благосиља. Натпис на аверсу гласи: IHS. CRISTOS REX REGNANTIUM тј. Исус Христос Цар царствујући. Иконографија Христа Пантократора, приказана на овом новцу, касније ће постати централна фигура у монументалном живопису Византије, а први пут се јавља, колико је познато, на једној икони из VI века у манастиру Свете Екатерине на Синају. Исус је представљен као млада особа са кудравом косом на глави. По мишљењу стручњака, циљ је био да лик Исуса што више личи на самог императора, али мишљење неких је да је у то време Исус најчешће представљан као млад човек гургураве косе и да је у стварности тако и изгледао. На реверсу је представљен Јустинијан II као цела фигура. Крст који држи у руци симболизује Голготски крст. Натпис на реверсу DJUSTINIANUS SERVUS CHRISTI тј. Господин Јустинијан слуга Христа. Претпоставља се да се истовременим представљањем Христа и византијског императора хтело изразити мишљење по коме је власт императору дата од Бога, тј. да се у то време сматрало да је византијски император намесник Бога на земљи.

напомене:

¹ Ticinum је римски град који се налазио у провинцији Gallia Transpadana на обали истоимене реке. Данашњи назив града је Павија.

² Детљаније видети у: *Roman Imperial Coins RIC Volume 7*, London 1966, 61 – 64.

³ RIC IX Constantinople 55.

⁴ Валентијан III (425 – 435) син Констанцијуса III, убијен.

⁵ Лицинија Евдокија кћерка Теодосија II и жена Валентијана III.

ло на територији савремене Етиопије али и Египта, Еритреје, Јемена, Саудијске Арабије, Сомалије и Цибутија. Цар Езана је 330. године одбацио паганство и примио хришћанство које је одмах распрострањено широм његовог царства. Одмах након тога на монети „чеканки“ која је задржала стари дизајн, пагански полумесец са

звездом замењен је крстом у кругу, који је заузимао цели реверс монете. Езана се у Етиопској православној цркви поштује као светац.

Тешко је рећи са сигурношћу када се у Римској империји званично јављају хришћански симболи на новцу. Већина стручњака за римску нумизматику сматра да је то вероватно новац Елије Флавије Флациле (AELIA FLACCILA), жене императора Теодосија I, која је умрла 386. године. На реверсу богиња победе држи штит са словима Х (хи) и Р (ро), тј. првим словима Христовог имена на грчком.³ Најстарији званични римски новац са крстом на њему је монета Теодосија II (408 – 450). На реверсу је представљен ловоров венац који окружује крст.

Најстарија представа Христа на новцу је на солиду императора Маркијана (450 – 457). На његовом реверсу

Горан М. Мићић, протонамесник

МОЛИТВА МАЈКЕ

Тешко је када се сетим мојих ратних другова, витезова који положише живот за Отаџбину. Покушавам некако да савладам емоције, а слике се саме полако одмотавају. Дан, по дан; догађај по догађај... Ево пре неки дан сам напунио деведесет и четврту годину, и хвала Богу памет ме још добро служи. Захвалан сам на свему што ми је Бог дао, а могло је бити све далеко страшније и горе. Често, да ме други не виде – моја деца, унучићи – одем на скровито место и добро се исплачем. Недостају ми ратни другови, хероји који су са вером у Бога и Отаџбину оставили своје кости далеко од свог завичаја.

Док сам био мало млађи, палио сам свеће у нашој сеоској цркви за покој душе свих њих. Станем пред икону Мајке Божије, помолим се и прекрстим. У души нека тескоба и јад, усне подрхтавају, а руке дрхте. Прође мало времена, а ја опет одем до цркве да се пресаберем и осетим некако да ми је лакше. Загледам се у ликове светитеља. Њихова анђеоска лица подсети ме на ликове мојих одавно уснулих сродника, ратних другова. На сваком од њих као да можеш да прочиташ њихову животну причу. Размишљам да се све дешава по промислу Божијем, али тешко се мирим да их више нема. Млади су отишли, живот је тек био пред њима. Синови су оставили уплакване мајке, жене су остале без мужева, нејака дечица никада нису упознала своје очеве.

Поглед ми у цркви застаје увек на икони Светог великомученика Димитрија, моје крсне славе. Слушао сам у детињству од мајке какав је то јунак био. Знала је моја храбра мати ноћима да клечи испред његове иконе и да се моли. Причала ми је моја жена Анђа – ево и сада се најезим кад се сетим – да је моја самохрана мати када смо пролазили албанску голготу ноћима бдила и дозивала Светог Димитрија. Говорила је онако како само мајке то могу, тражила је помоћ од светитеља, ишла свештенику у цркву... Све то само да се њен јединац жив и здрав врати кући. Сваког дана стизале су страшне вести у наше село. Мртвих је било на све стране... У једном дану по неколико кућа у селу остајало је без својих вољених. Кукњава се проламала од села до села, а звона на цркви нису престајала да звоне. Они који су успели да преживе, као ја, затицали су куће полупразне, огњишта скоро запустела, њиве запарложене и обрасле у коров.

Сада тек схватам колико је моћна молитва мајке за свог вољеног сина. Пред пробој Солунског фронта, нашао сам се са ратним друговима у Солуну. Изморени и гладни једва смо чекали да негде прилегнемо. Лица испијена, очи крупне, исколачене. Униформу нема шта да држи. Живи лешеви ходали су улицама града. Иза једног ћошка изађе старија жена и понуди нам нешто хране. Смогли смо снаге да се колико-толико окрепимо. Хране је било толико да смо могли само да заварамо глад. Одједанпут старица нас позва да пођемо за њом. Тешко устадосмо, и онако прљави, уморни, ипак пођосмо. Ишли смо неких километар-два, и већ у даљини спазисмо велелепни стари храм. Старица је све брже ишла, а ми онако за њом споро, корак по корак, као да су у питању били километри а не метри. Коначно смо се нашли испред храма Светог Димитрија Солунског. Старица је стала и прекрстила се. Ушли смо сви заједно. У цркви на све стране упаљена кандила, огроман простор испуњавала је величанствена мелодија. Као да су хорови анђела певали. Старица је стала пред Икону Мајке Божије и молила се. Никада у животу нисам видео да се неко тако снажно моли. Окренем се и погледам око себе. Моји другови, они који су до мало пре једва ходали, стоје право као стубови, а на лицима ни трага од умора. Као да је неко дошао и однео сву ону патњу и бол.

Ево, сада седим у мојој сеоској цркви загледам у лик Светог ратника Димитрија, моје крсне славе, убеђен да ми је баш он помогао да се жив и здрав вратим својој кући. Размишљао сам много пута како је молитва моје мајке, српске старице, и мене одвела код Светог Димитрија да му се и сам помолим и затражим помоћ пред пресудни бој. Тог дана у Солуну, далеко од моје Србије, нашао сам се пред иконом небеског заштитника моје породице.

Рат је ускоро завршен, пошао сам своје дому. На прагу куће, где сам рођен, сачекала ме је моја Анђа, са петоро већ одрасле деце. Нажалост, мајка се упокојила пре два месеца, није дочекала да последњи пут види свога сина. Старица се надала, али рат је омео! Снага њене молитве помогла је мени да пребродим сва ратна искушења, све оне страхоте, које сам из борби понео у својим сновима. Много пута сам осетио колико је моћна молитва мајке!

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвеиштво Епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. октобра до 30. новембра 2020. године:

Осветити:

Фрескопис за цркву Светог Николе у Барајеву, Архијерејско намесништво беланичко, 3. октобра 2020. године;
Икону Свете Анастасије Српске за цркву Светог Симона Монаха у манастиру Прерадовцу, 7. октобра 2020. године;
Звоно за капелу манастира Светог архангела Гаврила - Пиносава у Кусатку, 10. октобра 2020. године;
Парохијски дом при цркви Свете Петке у Смедеревској Паланци, Архијерејско намесништво јасеничко, 27. октобра 2020. године.

Рукоположити:

Милоша Јелића, дипломираног теолога, у чин ђакона 10. октобра 2020. године у цркви Светог Симеона и Светог Саве у Кусатку, а у чин свештеника 14. октобра 2020. године у храму Покрова Пресвете Богородице у Јагодини;
Јерођакона Јустина (Сегединског), сабрата манастира Вазнесења Господњег - Саринца, у чин јеромонаха 25. октобра 2020. године у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу;
Срђана Ђорђевића, дипломираног теолога, у чин ђакона 14. новембра 2020. године у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, а у чин свештеника 15. новембра 2020. године у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу;
Марка Петровића, дипломираног теолога, у чин ђакона 26. новембра 2020. године у капели Богословије Светог Јована Златоуста у Крагујевцу, а у чин свештеника 27. новембра 2020. године у капели Богословије Светог Јована Златоуста у Крагујевцу.

Рукопроизвести у чин чтеца:

Матеју Димића из Смедеревске Паланке;
Бука Станишића из Крагујевца;
Николау Недића из Барајева.

Одликovati:

Чином протојереја:

Протонамесника Драгана Милутиновића, привременог пароха Треће паланачке парохије при цркви Свете Петке у Смедеревској Паланци, Архијерејско намесништво јасеничко;
Протонамесника Слободана Сенића, привременог пароха Прве паланачке парохије при цркви Свете Петке у Смедеревској Паланци, Архијерејско намесништво јасеничко;
Протонамесника Остоју Пешића, привременог пароха Друге тополске парохије при цркви Рођења Пресвете Богородице у Тополи, Архијерејско намесништво опленачко,

Орденом Војска Карађорђа:

Сашу Милојевића из Јагодине;
Горана Ашанина из Илићева;
Горана Јовановића из Кормана;
Горана Петровића из Илићева;
Милоша Радивојевића из Илићева.

Архијерејском граматом захвалности:

Савића Нововића из Буковика;
Бобана Лаловића из Буковика;
Ивана Васића из Буковика;
Игора Вулићевића из Аранђеловца;
Милана Минића из Бање;
Мирослава Јовановића из Буковика.

Архијерејском захвалницом:

Јована Милића из Јагодине;
Николау Николића из Драгоцета;
Јелену Недељковић;
Бошка Поповића из Илићева;
Ненада Ковачевића из Илићева;
Радослава Прокића из Илићева;
Жарка Драгићевића из Београда;
Владету Томашевића из Београда;
Слободана Ђатовића из Лазаревца;
Љубивоја Лазића из Лазаревца;
Породицу Владана и Маје Иванковић из Петке.

Поделити благослов за искушеништво:

Милици Станић у обитељи манастира Светог архангела Гаврила – Вољавчи.

Поставити:

Протојереја Синишу Раденковића на дужност привременог пароха Треће белошевачке парохије при цркви Светог великомученика кнеза Лазара у Крагујевцу, Архијерејско намесништво лепеничко;
Јереја Срђана Дангузића на дужност привременог пароха кончаревачке парохије при цркви Светог Јована Крститеља у Кончареву, Архијерејско намесништво беличко;
Јерођакона Василија Старовлаха на дужност намесника манастира Успења Пресвете Богородице - Денковца, Архијерејско намесништво левачко;
Новорукоположеној јереја Милоша Јелића на дужност привременог пароха Треће јагодинске парохије при цркви Свете Петке у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко;
Новорукоположеног јереја Александра Цветковића на дужност привременог пароха ресничке парохије при цркви Покрова Пресвете Богородице у Реснику, Архијерејско намесништво лепеничко;
Протонамесника Александра Сенића, привременог пароха Треће сушичке парохије у Крагујевцу, на дужност старешине цркве Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Новорукоположеној јереја Срђана Ђорђевића на дужност привременог пароха белушићко-секуричке парохије при цркви Светог великомученика кнеза Лазара у Белушићу, Архијерејско намесништво левачко.

Причислити:

Јерођакона Василија Старовлаха братству манастира Успења Пресвете Богородице - Денковца, Архијерејско намесништво левачко

Преместити:

Јереја Александра Радосављевића, досадашњег привременог пароха кончаревачке парохије при цркви Светог Јована Крститеља у Кончареву, на дужност привременог пароха глоговачке парохије при цркви Рођења Пресвете Богородице у Глоговцу, Архијерејско намесништво беличко;
Монаха Силуана Милутиновића, досадашњег сабрата манастира Успења Пресвете Богородице - Денковца, у братство манастира Светог архангела Гаврила у Пиносави;
Јерођакона Иринеја Цветковића, досадашњег сабрата манастира Успења Пресвете Богородице - Денковца, у братство манастира Светог Николе Мирликијског у Јошаничком Прњавору;
Јереја Мирка Шилковића, досадашњег привременог пароха

ресничке парохије при цркви Покрова Пресвете Богородице у Реснику, на дужност привременог пароха Друге грошничке парохије при цркви Светих апостола Петра и Павла у Грошници, Архиепископско намесништво лепеничко.

Поверити у опслуживање:

Протојереју Драгославу Цветковићу, пензионисаном пароху опаришке парохије у Опарићу, упражњену парохију белушићко-секуричку при цркви Светог великомученика кнеза Лазара у Белушићу, Архиепископско намесништво левачко;
Протонамеснику Александру Сенићу, привременом пароху Треће сушичке парохије у Крагујевцу, јереју Марку Вуксановићу, привременом пароху Прве сушичке парохије у Крагујевцу и јереју Александру Мирковићу, привременом пароху Треће аеродромске парохије у Крагујевцу, парохију Другу сушичку при цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу, Архиепископско намесништво крагујевачко.

Разрешити:

Протојереја ставрофора Љубомира Радића, пензионисаног пароха Треће белошевачке парохије при цркви Светог великомученика кнеза Лазара у Крагујевцу, даље дужности опслуживања односне парохије, Архиепископско намесништво лепеничко;
Јереја Александра Радосављевића, привременог пароха кончаревачке парохије при цркви Светог Јована Крститеља у Кончареву, даље дужности опслуживања упражњене парохије глоговачке при цркви Рођења Пресвете Богородице у Глоговцу, Архиепископско намесништво беличко;
Јереја Александра Радосављевића, досадашњег привременог пароха кончаревачке парохије при цркви Светог Јована Крститеља у Кончареву, даље дужности привременог пароха односне парохије, Архиепископско намесништво беличко;
Протојереја ставрофора Славка Јоцића, пензионисаног пароха Треће јагодинске парохије при цркви Свете Петке у Јагодини, даље дужности опслуживања односне парохије, Архиепископско намесништво беличко;
Јереја Мирка Шилковића, досадашњег привременог пароха ресничке парохије при цркви Покрова Пресвете Богородице у Реснику, даље дужности привременог пароха односне парохије, Архиепископско намесништво лепеничко;
Протојереја Душана Илића, привременог пароха Прве грошничке парохије при цркви Светих апостола Петра и Павла у Грошници, даље дужности опслуживања упражњене Друге грошничке парохије при цркви Светих апостола Петра и Павла у Грошници, Архиепископско намесништво лепеничко;
Протојереја Милана Живановића, привременог пароха ђуриселско-драгобраћке парохије при цркви Вазнесења Господњег у Ђуриселу, даље дужности опслуживања вучковичко-брњичке парохије при цркви Покрова Пресвете Богородице у Вучковици, Архиепископско намесништво крагујевачко;
Протонамесника Душка Жујевића, досадашњег привременог пароха белушићко-секуричке парохије при цркви Светог великомученика кнеза Лазара у Белушићу, даље дужности активног пароха, Архиепископско намесништво левачко;
Протонамесника Александра Јовановића, привременог пароха Друге сушичке парохије у Крагујевцу, даље дужности старешине цркве Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу, Архиепископско намесништво крагујевачко;
Протојереја ставрофора Драгослава Цветковића, пензионисаног пароха опаришке парохије у Опарићу, даље дужности опслуживања упражњене белушићко-секуричке парохије при цркви Светог великомученика кнеза Лазара у Белушићу, Архиепископско намесништво левачко.

Покренути црквеносудски поступак:

Против протонамесника Александра Јовановића, привременог пароха Друге сушичке парохије при цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу, Архиепископско на-

месништво крагујевачко и именованог ставити под забрану свештенослужења до окончања црквеносудског поступка.

Обуставити црквеносудски поступак:

Против протојереја Митра Ђурића, привременог пароха вучковичко-брњичке парохије при храму Покрова Пресвете Богородице у Вучковици, Архиепископско намесништво крагујевачко и именованом скинути забрану свештенослужења.

Окончати црквеносудски поступак у првом степену:

Против јереја Јовице Јовановића, привременог пароха Прве јагодинске парохије при цркви Свете Петке у Јагодини, Архиепископско намесништво беличко, коме је пресудом Црквеног суда Епархије шумадијске (ЦС бр. 191/20) изречена казна лишавања свештеничког чина;
Против јереја Милана Јовановића, привременог пароха глоговачке парохије при цркви Рођења Пресвете Богородице у Глоговцу, Архиепископско намесништво беличко, коме је пресудом Црквеног суда Епархије шумадијске (ЦС бр. 192/20) изречена казна лишавања свештеничког чина.

Поделити канонски отпуст:

Монахињи Теофанији Ђекић у свезу клира Епархије зворничко-тузланске.

Поделити благослов за постдипломске студије на Универзитету у Београду:

Јереју Срђану Дангузићу, привременом пароху кончаревачке парохије при цркви Светог Јована Крститеља у Кончареву, Архиепископско намесништво беличко.

Упокојила се у Господу:

Монахиња Ксенија (Гајовић), сестра манастира Благовести Пресвете Богородице - Благовештења на Руднику.

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.com

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

www.eparhija.com

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. октобра до 30. новембра 2020. године

ОКТОБАР 2020. ГОДИНЕ:

1. октобар 2020:

Саслуживао на Литургији Његовој светости Патријарху српском Господину Иринеју у цркви Васкрсења Христовог у Ваљевоу и узео учешће у помену блаженопочившем Епископу ваљевском Милутину.

2. октобар 2020:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

3. октобар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Николе у Ердечу и освештао живопис у овој цркви.

4. октобар 2020:

Служио Литургију у храму Свете Тројице (у изградњи) у Ловцима код Јагодине;
Венчао Стефана и Анђелу Јанковић у храму Рођења Пресвете Богородице у Баточини;
Рад у Патријаршији СПЦ.

5. октобар 2020:

Учествовао у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

6. октобар 2020:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Зачећа Светог Јована Крститеља у Јовановцу.

7. октобар 2020:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Светог Симона Монаха у Прерадовцу;
Посетио цркву у Сугубини.

8. октобар 2020:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

9. октобар 2020:

Служио Литургију и парастос краљу Александру Крађорђевићу на Опленцу;
Посетио цркву Преображења у Жабарима ради надгледања радова на обнови.

10. октобар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Симеона и Светог Саве у Кусатку и рукоположио Милоша Јелића из Смедеревске Паланке у чин ђакона;
Освештао звона у манастиру Пиносава за манастирску цркву.

11. октобар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Георгија у Чибутковици.

12. октобар 2020:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Вољавча у Страгарима.

13. октобар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станово;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
У Богословији у Крагујевцу одржао састанак са градоначелником града Крагујевца Николом Дашићем и његовим сардницима, обишли спортску салу код Богословије ради договора о наставку градње и њеног довршења.

14. октобар 2020:

Служио Литургију у цркви Покрова Пресвете Богородице у Јагодини и рукоположио ђакона Милоша Јелића у чин презвитера и поставио га на трећу парохију при храму Свете Петке у Јагодини;
Освештао нови парохијски дом у Реснику;
Рад у Патријаршији СПЦ.

15. октобар 2020:

Учествовао у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

16. октобар 2020:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

17. октобар 2020:

Служио Литургију и осветио крстове и звона у цркви Светог архангела Михаила у Буковику.

18. октобар 2020:

Присуствовао Светој Литургији и причестио се у Саборној цркви у Крагујевцу.

19. октобар 2020:

Примио свету Тајну причешћа, поподне осветио палионицу свећа у цркви Светог Томе у Илићеву.

20. октобар 2020:

Служио Литургију у храму Светог Димитрија у крагујевачком насељу Сушица;
Крстио Теону, кћерку ђакона Уроша и Драгане Костић;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Одржао испит кандидата за рукоположење.

21. октобар 2020:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Светих Новомученика крагујевачких у Шумарицама;
Служио молебан Новомученицима крагујевачким и присуствовао Великом школском часу.

22. октобар 2020:

Служио Литургију у манастиру Дивостину и извршио помен на гробу монахиње Ане;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

23. октобар 2020:

Служио Литургију и парастос Епископу шумадијском Валеријану у Саборној цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

24. октобар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Јована Богослова у селу Влашки До код Смедеревске Паланке;
У цркви Пресвете Богородице Тројеручице у Малим Пчелицама опевао Андру Новаковића из Малих Пчелица.

25. октобра 2020:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви и рукоположио јерођакон Јустина, сабрата манастира Саринца, у чин јеромонаха.

26. октобар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

27. октобар 2020 – Света Петка:

Служио Литургију и пререзао колач у цркви Свете Петке у Смедеревској Паланци; у току Литургије одликовао протојерејским чином протонамеснике Драгана Милутиновића и Слободана Сенића; освештао нови парохијски дом при овој цркви;
Рад у Патријаршији СПЦ.

28. октобра 2020:

Учествовао у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

29. октобра 2020:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

30. октобар 2020:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

31. октобар 2020:

Служио Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Рад у Патријаршији СПЦ.

НОВЕМБАР 2020. ГОДИНЕ:

1. новембар 2020:

Отпутовао са Патријархом српским Господином Иринејом и члановима Светог архијерејског синода у Подгорицу; саслуживао Његовој светости Патријарху на Литургији и опелу блаженопочившем Митрополиту црногорско-приморском Амфилохију.

2. септембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

3. новембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Пантелејмона у крагујевачком насељу Станово;

Служио педесетогодишњи парастос Краљу Петру II Карађорђевићу у цркви Светог Георгија на Опленцу.

4. новембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

5. новембар 2020:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

6. новембар 2020:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

7. новембар 2020:

Служио Литургију у цркви Васкрсења Христовог на крагујевачком гробљу Бозман; Служио бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

8. новембар 2020 – Митровдан:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Светог Димитрија у крагујевачком насељу Сушица;
Крстио у Саборној цркви у Крагујевцу Богдана, сина Владимира, професора Правног факултета у Београду.

9. новембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

10. новембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Пантелејмону у крагујевачком насељу Станово;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Одржао испит кандидата за рукоположење.

11. новембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

12. новембар 2020:

Служио Литургију у манастиру Светог Георгија – Ђелије код Лазаревца и надгледао радове на изградњи манастирског конака;
Пријем код градоначелника Крагујевца Николе Дашића.

13. новембар 2020:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

14. новембар 2020:

Служио Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу и рукоположио Срђана Ђорђевића из Белушића у чин ђакона.

15. новембар 2020:

Служио Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу и рукоположио ђакон Срђана Ђорђевића из Белушића у чин презвитра и поставио га на парохију белушићко-секуричку.

16. новембар 2020 – Ђурђиц:

Служио Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу и прославио крсну славу у Владичанском двору.

17. новембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Пантелејмона у крагујевачком насељу Станово;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

18. новембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког и крагујевачком насељу Бресница; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

19. новембар 2020:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио опело Станку Радојевићу на градском гробљу у Јагодини.

20. новембар 2020:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Примивши вест о упокојењу Његове светости Патријарха српског Иринеја отпутовао на седницу Светог архијерејског синода на којој је основан Организациони одбор сахране; постављен од стране Светог архијерејског синода за администратора Архиепископије београдско-карловачке.

21. новембар 2020 – Аранђеловдан:

Саслуживао на Литургији у Саборној цркви у Београду и на помену блаженопочившем Патријарху српском Иринеју.

22. новембар 2020:

Саслуживао у храму Светог Саве на Врачару на Литургији и на опелу блаженопочившем Патријарху српском Иринеју.

23. новембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

24. новембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Димитрија у крагујевачком насељу Сушица;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

25. новембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница; Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио опело Будимиру Стаматовићу на гробљу у Тополи;
Служио бденије у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу;

26. новембар 2020 – Свети Јован Златоусти:

Служио Литургију и пререзао славски колач у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу; рукоположио у чин ђакона Марка Петровића; рукопроизвео у чин чтеца тројицу ученика петог разреда Богословије из Епархије шумадијске.

27. новембар 2020:

Служио Литургију и помен ктиторима и приложницима у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу; рукоположио у чин презвитера ђакона Марка Петровића и поставио га на парохију у Јеловику, Орашачко архијерејско намесништво.

28. новембар 2020:

Служио Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу;
Служио опело Милосаву Перићу на гробљу у Смедеревској Паланци.

29. новембар 2020:

Служио Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу.

30. новембар 2020:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УБИ У ЊЕГА”

ХРИСТОС СЕ РОДИ, ДРАГА ДЕЦО!

Божић, кога још зовемо и празником рођења Господа Исуса Христа, један је од највећих празника који се слави у целом хришћанском свету. Наша Црква каже да наш Господ Исус Христос има „рођендан“ као и ми. Он је рођен као човек и због тога има и људску природу иако је Бог. Зато овај празник зовемо и Рождество, што значи баш то – рођендан, а понекад га зовемо и Оваплоћење (отеловљење) јер је то дан када је Син Божији, Господ Исус Христос узео тело и постао човек од Богородице Деве и Духа Светога.

Да ли сте знали да је Божић и један од највећих празника деце и највећих породичних празника?

Божић је празник рађања новог живота, а пошто нови живот увек доносе деца, то је и празник родитељства – очинства и материнства. Зато му увек претходе недеље у којима се обележавају мањи празници: Детинци, Материце и Оци.

Да ли су вас ваши родитељи научили да их вежете и да ли сте се већ „одрешили“? Детинци су празник који се слави утрећу недељу пред Божић. Тога дана, обично рано ујутру, или по доласку из цркве, са богослужења, одрасли треба да узму каиш, обичан канап или дебљи конац, и да завежу своју или туђу децу за сто или столицу. Ви ћете им то вратити на Материце, када се везују мајке, баке и старије удате жене, и на Оце, јада се везују очеви, деде и старији ожењени мушкарци. Кад се сви заједно мало исмејете, онда се онај ко је везан „дрешти“ тако што поклања онима који су га везали бомбоне, колаче или друге слаткише. Везивање има вишеструку симболику. Прво симболизује чврсте породичне везе, слогу, мир, поштовање и међусобно помагање у свакој прилици. Друго, упућује укућане на штедљивост и истрајност у врлинама, јер онај ко поседује поштено зарађену имовину и добра дела лако ће себе откупити када га неко завеже, а и сутра на Небеском суду. После ових празника спремни сте да дочекате Бадњи дан и Бадње вече, а нарочито најрадоснији празник хришћанства, Божић.

И као што рекоше анђели посматрајте како тада наступа велика радост у свему народу који ће хвалити Бога и говорити „Слава Богу на висинама и на земљи мир, а међу људима добра воља“. Ако сте са неким у свађи, време је да га загрлите и да му опростите, јер је тога дана свима стигао обећани Мир.

После тога, драга децо, можете се вратити својим кућама и замолити родитеље да ван из Светог Писма прочитају причу о малом Исусу, и његовом дањем животу. Научите се од дечака Исуса његовој љубави према родитељима, а Он ће вас научити свему ономе што нам је потребно током целог живота.

Ваистину се роди, драга децо!

СВЕ ШТО ДИШЕ НЕКА ХВАЛИ ГОСПОДА

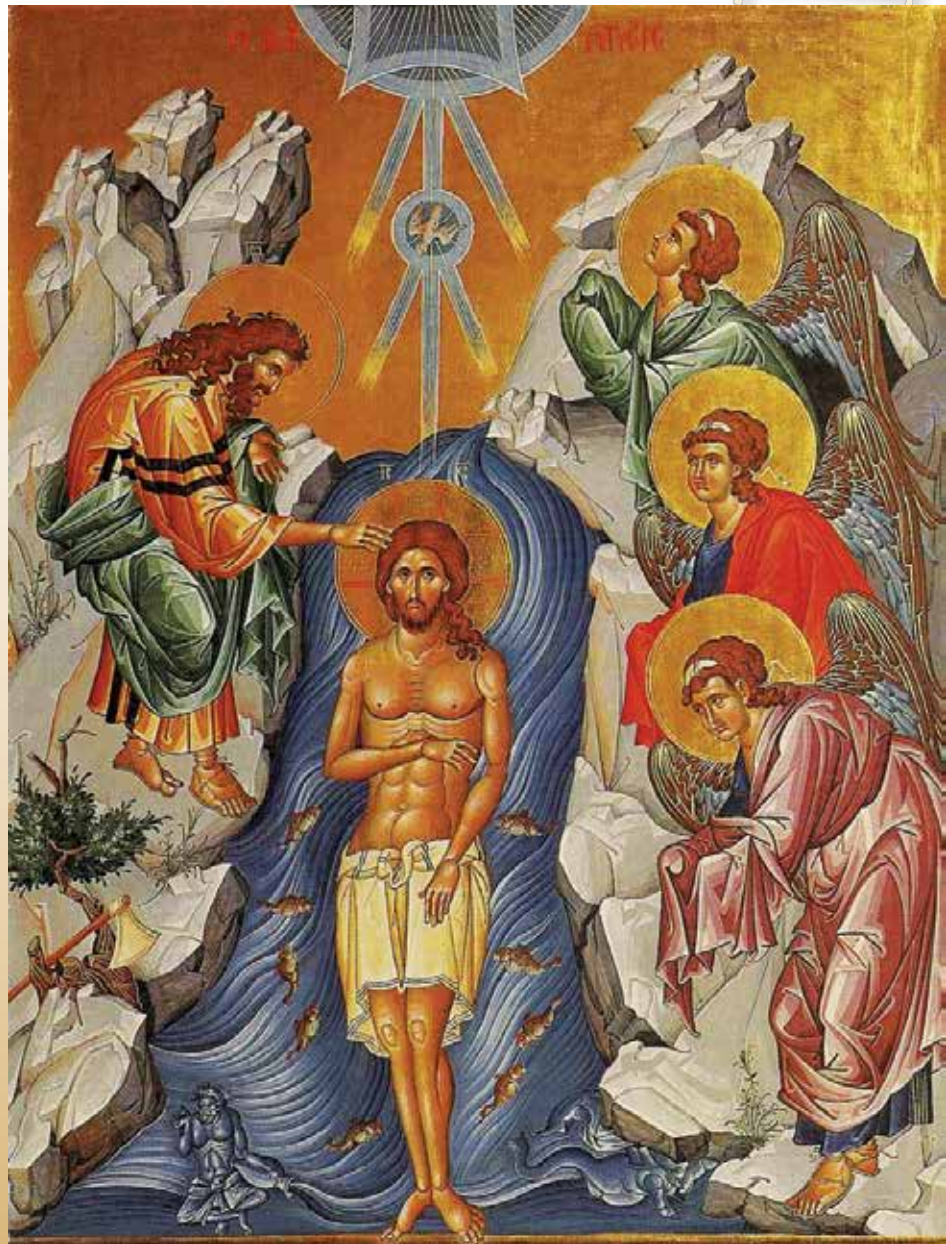
Човек није усамљен у славословљењу и величању Творца. Бог је из своје изобилне доброте и љубави створио мноштво створења, која су обдarena различитом суштином, органима, енергијом и савршеношћу. Сва та створења, на себи својствен начин, величају и славе Бога. Човек је створен да тај милозвучни хор природе предводи и усклађује да би сва твар на најбољи могући начин узносила хвалу своме Творцу. Зато заједно са светим пророком Давидом треба да кличемо: „Све што дише нека хвали Господа!“

Наши прародитељи, Адам и Ева, пре пада су били у стању да чују и да учествују у радости и хармонији славословљења Бога од стране целокупне твари. Али, човеков пад је нарушио ову слогу, јер су због човековог греха животиње почеле да се плаше и да беже од људи. Ипак, Христово оваплоћење је дало човеку могућност да макар делимично обнови благозвучни хор природе и да поново буде истински пријатељ свих створења која настајују земљу. Пуноћа овог благозвучног хора природе биће обновљена у Царству Божијем. У наше дане у тој пуноћи могу учествовати сви хришћани, али она се у већој мери пројављује у оним људима који су прихватили Христа свим својим бићем и који се труде да живе у складу са љубављу Божијом.

Животи светитеља су пуни примера љубави разумевања светих људи и животиња. Ми овде доносимо пример из живота Светог Јована Шангајског.

Када сам дошао у Сан Франциско, чуо сам пуно дивних прича о животу архиепископа Јована Максимовића. Често сам посећивао сиротиште Светог Тихона које је подигао владика, а којим је управљала госпођа Шахматова. Владика Јован био је веома заузет што ме је спречавало да често будем

са њим. Сиротиште тада више није било место где су живела деца која су дошла из Кине, јер су она већ била зрели људи, али сиротиште су користили као свој парохијски дом. Ту је била и соба архиепископа Јована, тако мала да се у њу једва могао

сместити кревет, а истовремено је служила као простор за живот и као канцеларија. Тамо сам га често посећивао и дуго разговори са њим уобличавали су мој живот.

Једнога дана дошао сам у посету госпођи Шахматовој. Она ми је замерила што је нисам посећи-

вао чешће и што нисам био близак са њеним „сирочићима“. Тог дана сам приметио белог голуба са црвеним шарам на перју како гугуче на лиму испред прозора. Ходао је по симсу очигледни не намеравајући да одлети. Пошто је њој то изгледало нормално ја нисам више обраћао пажњу на њега.

На Богојављење, указала ми се прилика да бу-

подигнутим рукама, држећи велики златни крст изнад главе, а птица је летела високо изнад грађевине и онда се брзим летом спустила на његово раме. Затим је, бучно лепетајући крилима, одлетела високо, да би се поново спустила и на наше велико изненађење то поновила неколико пута. Све је изгледало тако природно као да је састав-

ни део свете службе. Након службе сам позван да узем воду и да присуствујем гозби. Архиепископ је био тамо док је птица била напољу, на прозорском лиму, очигледно нахрањена. Тада сам сазнао дирљиву причу о „рајској птици“ архиепископа Јована. Архиепископ је нашао голуба сломљеног крила како лежи на прозорском симсу. Завио му је крило и нахранио га. То је било довољно да се птица осети прихваћеном.

Голуб је разумевао речи Светог архиепископа Јована, Причали су ми да су седели окренути један према другоме, човек је нежно говорио, а птица је гугутала у знак одобравања и мирно ишла напред назад. Архиепископ се дружио са птицом до смрти. Голуб је живео код прозора и често је улазио у кухињу, собу за посете и канцеларију госпође Шахматове. Видео сам птицу како лети по кући и питао се зашто је не ставе у кавез као канаринца. Речено ми је: „То је пријатељ архиепископа Јована“. Била је то

дем у сиротишту. Служба освећења воде је била у налом дворишту. На моје велико изненађење, док је владика благосиљао воду, голуб је слетео у двориште, залепршао је крилима и виноу се изнад посуде са светом водом док смо ми певали: *Во Јордање крешчајушја тебје Господи, троическоје јависја поклоњеније, родитељев во глас свидетелствоваше тебје, возљубљенаго тја Сина именуја: и Дух во видје голубиње...* Био сам задивљен јер никада нисам видео службу у којој се живи голуб уздиже изнад светиње. Владика је стајао са

дружељубива птица и често му је јела из руке.

Једанпут сам дошао и затекао владикау како седи поред прозора замишљено посматрајући птицу која је била болесна. Госпођа Шахматова ми је касније рекла да је птица била нека врста чувара тајни благословеног Јована. На дан када је архиепископ умро, голуб је почео узнемирено да хода по прозорском лиму и тужно лепета крилима, као да је знао шта се догодило његовом пријатељу.

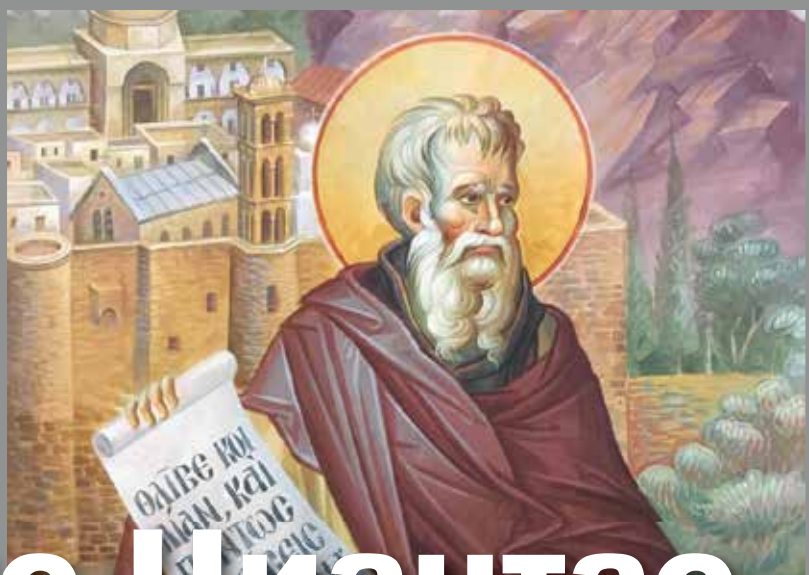
Јосиф је имао мука да нађе склониште у Витлејему. Да ли ће ти бити тешко да пронађеш речи о божињој причи?

Пронађи следеће речи:

ЈАСЛЕ	М	М	Ч	Б	А	Д	Њ	А	К	И	С	Б	Д	Ш
БАДЊАК	У	И	Ј	О	С	И	Ф	Н	А	З	А	Р	Е	Т
АНЂЕЛИ	Д	Х	У	Ж	И	И	К	И	А	Р	Н	Ђ	В	В
БОЖИЋ	Р	Е	Д	И	С	М	И	Р	Н	А	К	О	А	И
ДЕЦЕМБАР	А	Ј	Е	Ђ	У	А	М	О	Ђ	Е	Ш	И	М	Т
ДЕВА МАРИЈА	Ц	Ш	Ј	У	С	Г	Р	Д	Е	Л	А	П	А	Л
ЗЛАТО	И	Т	А	М	Ј	А	Н	З	Л	А	Т	О	Р	Е
ИРОД	П	А	С	Т	И	Р	И	Ч	И	Ш	О	П	И	Ј
ИСУС	Е	Л	Л	О	Д	А	В	И	Д	Д	Р	И	Ј	Е
ИЗРАЕЛ	Р	А	Е	Д	Е	Ц	Е	М	Б	А	Р	С	А	М
ЈОСИФ														
ЈУДЕЈА														
МАГАРАЦ														
МУДРАЦИ														
НАЗАРЕТ														
ПАСТИРИ														
ТАМЈАН														
СМИРНА														
ПОПИС														
ДАВИД														
МИХЕЈ														
ВИТЛЕЈЕМ														
САН														
ШАТОР														

православна галерија

Димитрис Циантас

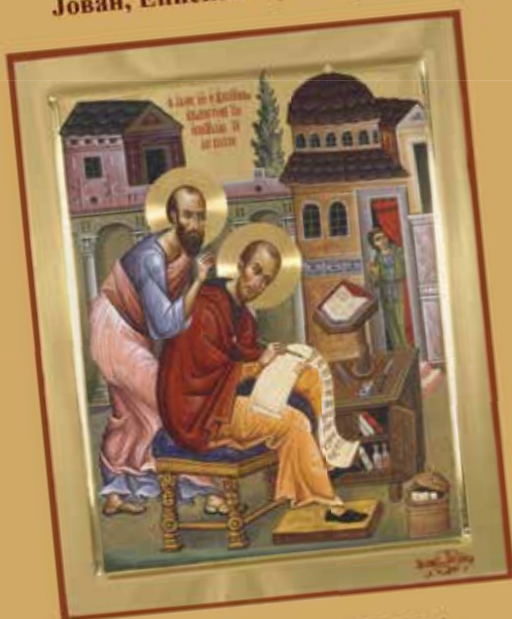
www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А И З Д А Њ А

Јован, Епископ шумадијски

ПРОПОВЕДИ НА
НЕДЕЉНИМ ЛИТУРГИЈАМА
(2013-2018)

Каленик

Бертран Вервел

ИСКУШЕЊЕ
ЧОВЕКО-БОГА

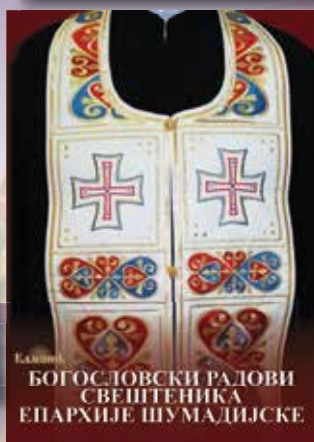
Каленик

Василије Каламанис

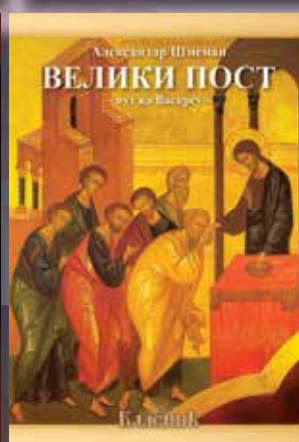
БОГОСЛОВСКИ ТОКОВИ У
ВРЕМЕ ТУРСКЕ ВЛАДАВИНЕ

Каленик

БОГОСЛОВСКИ РАДОВИ
СВЕШТЕНИКА
ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

ВЕЛИКИ ПОСТ

— оца Василија —

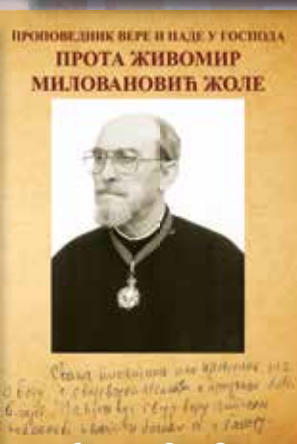
Каленик

Протојереј старојерој Лубиса Д. Поповић
О БАГДАНУ И
БАГДАНЦИМА

Тито др Улаша Чаровић
Протојерејски Монах/Старојерој
САУЖЕЊЕ И СВЕДОЧЕЊЕ ПРОТОЈЕРЕЈА
ЉУБИСАВА Д. ПОПОВИЋА (1881-1966)

ПРОПОВЕДНИК ВЕРЕ И НАДЕ У ГОСПОДА
ПРОТА ЖИВОМИР
МИЛОВАНОВИЋ ЖОЛЕ

Сваког поштомачког пакета поштомачке куће
у Београду, у улици Краљице Наталије 146,
Београд, у којем ће бити упућено писмо
на име: Миловоје Жоле и/или Зале

Семинка Врбичић
ПАСТОРСКА И ЛИТУРГИЈСКА
МИСИЈА У ГОСПОДНИ
ПРОТЕ РАДОЈА ДИМИТРИЈЕ ВРБИЋА
(1880-1911)

www.eparhija.com